

กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา
: กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2551

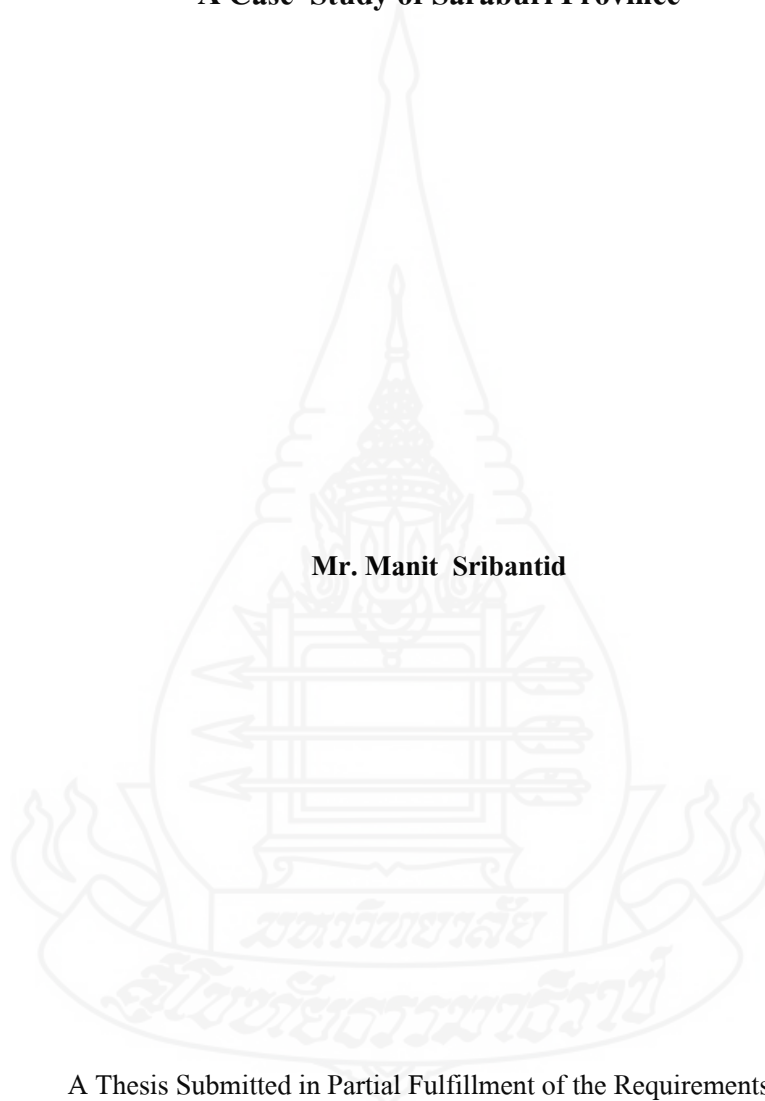
นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2554

**The Strategies in Election Campaigning of Senate Candidates B.E.2551:
A Case Study of Saraburi Province**

Mr. Manit Sribantid

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของ รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม นับแต่การให้คำแนะนำแนวทางกำหนดหัวข้อวิจัย การตรวจแก้ ให้คำแนะนำในการเรียบเรียงด้วยความยากลำบากยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทั้ง 2 ท่าน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขานุการบัณฑิตศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ไว้เป็นอย่างสูง ณ. โอกาสนี้

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด ที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ตั้งแนวทางไว้ จนสามารถนำมาปรับปรุงเป็นผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการเมืองไทยต่อไป นอกจากนี้ผู้เขียนขอยกความดีของวิทยานิพนธ์นี้ให้กับคุณพ่อคำภู คุณแม่แดง ศรีบัณฑิตย์ ผู้ให้กำเนิดทั้งสองท่าน และญาติพี่น้องทุกคน ตลอดจนครูอาจารย์ที่อบรมแนะนำให้ความรู้กับผู้เขียนเป็นลำดับมา

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่กรุณาเป็นกรรมการภายนอกเพิ่มเติมในการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทั้งหมดที่เป็นกำลังสำคัญช่วยให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง

มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์

มีนาคม 2555

ชื่อวิทยานิพนธ์ กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา: กรณีศึกษาจังหวัด

สระบุรี พ.ศ. 2551

ผู้วิจัย นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์ **รหัสนักศึกษา** 2498000567 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2551

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้สมัครสมาชิกสมาชิกวุฒิสภา ผู้สนับสนุนผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา และคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมจำนวน 7 คน เครื่องมือใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาใช้กลยุทธ์ที่เป็นทางการ คือ ป้ายคัทเอ้าท์ที่มีหลายขนาด การปราศรัยทั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้สมัครจัดเวทีปราศรัยด้วยตนเอง การใช้บัตรแนะนำตัวหรือใบปลิวหรือแผ่นพับ การใช้รถวิ่งโฆษณา การเดินเคาะประตูบ้าน การดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าวมีจำนวนและความถี่แตกต่างกัน ผู้สมัครที่มีเงินทุนมาก และมีผู้ช่วยในการหาเสียงมาก สามารถดำเนินการได้มากกว่าผู้สมัครที่มีเงินทุนจำกัดและผู้ช่วยในการหาเสียงมีจำนวนน้อย (2) ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาใช้กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ คือ การซื้อเสียง การบริจาคเงิน สิ่งของ จัดหรือร่วมงานบุญงานการกุศล จัดระบบหวัคะแนน เครื่องญาติและพี่น้องให้การสนับสนุน ทั้งนี้พบว่า ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับคะแนนเสียงน้อย เนื่องจากไม่ได้ใช้กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ เพราะกลยุทธ์ดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายมาก

คำสำคัญ กลยุทธ์ การหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสระบุรี

Thesis title: The Strategies in Election Campaigning of Senate Candidates B.E.2551:
A Case Study of Saraburi Province

Researcher: Mr. Manit Sribantid; **ID:** 2498000567; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Senee Comsook, Associate Professor; (2) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor;

Academic year: 2011

Abstract

The objective of this research was to study the campaign strategies used by senatorial candidates in Saraburi Province in 2008.

This was a qualitative research. The sample population of 7 people, chosen through purposive sampling, consisted of candidates for the Senate from Saraburi Province, supporters of those candidates, and members of the election committee. Data were collected using an interview form and analyzed using descriptive analysis.

The results showed that: (1) The candidates for senate used the official campaign strategies of posting posters of many sizes, giving speeches, either organized by the election committee or by themselves, handing out name cards and pamphlets, advertising from loudspeaker trucks, and campaigning door-to-door. The number and frequency of these strategies varied from candidate to candidate. Candidates who had more funding and more campaign assistants were able to use more strategies and use them more frequently. (2) Candidates also used the unofficial campaign strategies of vote buying, donating money, donating goods, organizing or participating in traditional celebrations or ceremonies, using campaigners, and using their relatives to gain votes. The candidates who got the least votes did not use these unofficial campaign strategies because they are expensive.

Keywords: Strategy, Election Campaigning, Senate candidates, Saraburi Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์วิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย	13
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	15
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	19
แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	25
แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์	31
แนวคิดเกี่ยวกับห้วคะแนน	35
แนวคิดเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภาและกฎหมายการเลือกตั้งวุฒิสภา	45
สรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจัย	56
ข้อมูลพื้นฐานพื้นที่ศึกษาวิจัย	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิจัย	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ตอนที่ 1 กลยุทธ์ในการหาเสียง เลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี.....	76
กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่เป็นทางการ.....	76
กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่ไม่เป็นทางการ.....	83
ตอนที่ 2 ผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา.....	95
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
สรุปการวิจัย.....	97
การอภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	114
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	115
ข เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ.....	122
- ประวัติของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี.....	134
- ประกาศผลคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551 จากคณะกรรมการเลือกตั้งสระบุรี.....	150
- ประกาศผลคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551 จากคณะกรรมการเลือกตั้งกลาง.....	152
- อื่น ๆ.....	156
ประวัติผู้วิจัย.....	162

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ผลคะแนนเสียงของผู้สมัครแบ่งเป็นรายอำเภอของจังหวัดสระบุรี.....	34
ตารางที่ 2.1 เขตปกครองแต่ละอำเภอของจังหวัดสระบุรี.....	59
ตารางที่ 3.1 ประชากรวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา.....	67
ตารางที่ 3.2 ประชากรวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา.....	68
ตารางที่ 3.3 ประชากรวิจัยกลุ่มคณะกรรมการเลือกตั้งสระบุรี.....	70
ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งเป็น 3 กลุ่มผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา.....	70
ตารางที่ 3.5 การกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ.....	74
ตารางที่ 3.6 กำหนดการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ.....	75
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการรวมคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี 2 มีนาคม 2551... 95	95
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าใช้จ่ายแต่ละกลยุทธ์ที่ผู้สมัครมุ่งเน้นในการเสียง 2 มีนาคม 2551.....	96

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 รูปแบบการจัดการหาเสียงที่ไม่มีลักษณะเป็นองค์กรของผู้สมัคร.....	29
ภาพที่ 2.2 รูปแบบการจัดการหาเสียงที่จัดองค์กรอย่างเป็นระบบ.....	30
ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัคร,อาสาสมัคร,หัวหน้าคะแนน.....	31
ภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์สายเดียว/กลุ่มเดียว.....	34
ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	35
ภาพที่ 2.6 แผนที่จังหวัดสระบุรี.....	60

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มานานกว่า 78 ปีแล้ว การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการปกครองประเทศ โดยสามารถที่จะเลือกผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพเข้ามาบริหารประเทศ สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ ทั้งยังให้เสรีภาพในการพิมพ์ การเขียน การโฆษณา ทั้งนี้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เนื่องจากการปกครองในระบอบนี้ ประชาชนมีส่วนสำคัญอย่างมาก ฉะนั้น การที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะก้าวหน้าหรือถอยหลังนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของนักการเมืองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอีกด้วย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยได้วิวัฒนาการเรื่อยมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ แนวทางหนึ่งที่ประเทศไทยดำเนินการอยู่ คือการปรับปรุงแก้ไขระบบการเลือกตั้ง และมาตรการส่งเสริมระบบการเลือกตั้ง ซึ่งการแก้ไขกฎหมายที่ยังบกพร่องหรือล้าสมัย เพื่อกำหนดรูปแบบหรือโครงสร้างระบบการปกครองบ้านเมืองให้พัฒนาก้าวหน้าไกลต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะเพื่อการเสริมฐานประชาธิปไตยของประเทศไทยให้เข้มแข็งขึ้น และที่สำคัญยิ่ง ก็คือได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกสาขาอาชีพได้มีสิทธิมีเสียงเสนอข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการปกครองและกฎหมายบ้านเมือง (สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด 2534: 64)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกว่า “วุฒิสภา” มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พุทธศักราช 2489 (บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489) และสิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2490 โดย “คณะทหารของชาติ” ภายใต้การนำของพลโท ผิน ชุณหะวัณ พันเอก กาจ กาจสงคราม พันเอก เผ่า ศรียานนท์ พันเอก สฤษดิ์ ธนะรัชต์ (วิชัย ตันศิริ, 2548: 252) ต่อมารัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2490 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสมาชิกจากการแต่งตั้ง วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 และเรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สมาชิกวุฒิสภาทำหน้าที่ที่ถ่วงดุลระบอบพระราชบัญญัติ ที่ผ่านการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้เป็นไปด้วยความรอบคอบซึ่งสมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิสูง ที่มีประสบการณ์มาก อย่างไรก็ตาม สมาชิกวุฒิสภาถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลที่ถ่วงดุลอำนาจกับฝ่ายนิติบัญญัติ และตุลาการ ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีหน้าที่ในการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี โดยที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสรรหาหรือคัดเลือกตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาแต่อย่างใด

เมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จุดเปลี่ยนที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ก็เปลี่ยนจากการแต่งตั้ง มาเป็นการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไปครั้งเดียว คือใน พ.ศ. 2543 อยู่ครบวาระ 6 ปี ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2549 เกิดปัญหา คือมีการซื้อเสียงอย่างรุนแรง หรือทุจริตในการเลือกตั้งอย่างมากที่ไม่เคยมีมาก่อน คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อนุญาตให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาหาเสียง แต่อนุญาตให้แนะนำตัวต่อประชาชนได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อนุญาตเพียงแนะนำตัวได้ ก็จริง แต่ในทางปฏิบัติผู้สมัครบางคน ได้หาเสียงอย่างไม่เป็นทางการ คือจะมีหัวคะแนน และพรรคการเมืองไปช่วย มีการทุจริตในการเลือกตั้ง เช่น การซื้อเสียง ซื้อคณะกรรมการเลือกตั้ง เป็นต้น การเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2543 ปี พ.ศ. 2549 จะเป็นอย่างนั้น สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ดังนั้น ในการร่างรัฐธรรมนูญของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) จึงมีหลักการสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เกี่ยวเรื่องวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540: ม.98,ม.121)

เมื่อมีการรัฐประหาร ปี 2549 ก็ได้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมีการแก้ไขที่มาของสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ให้มีการหาเสียงได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ม. 111 – 115) อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการซื้อเสียง และการซื้อเสียง ก็ยังเกิดขึ้นทั่วไป และทั้งจังหวัดสระบุรีเอง ก็มีชื่อเรื่องของการซื้อเสียง หัวคะแนน กลุ่มผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างตระกูล 2-3 ตระกูล คือตระกูล วงษ์ประยูร บุญสุภา และตระกูลอดิเรกสาร แต่พอมีการเลือกตั้ง ปี 2551 ปรากฏว่ามีนักธุรกิจ นักการเมือง หลากหลายอาชีพให้ความสนใจสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างมาก แต่ผู้ชนะเป็นนักธุรกิจ ทำให้เห็นว่าแม้แต่ขนาดอดีตนายทหาร อดีตรัฐมนตรี ก็ยังสู้นักธุรกิจไม่ได้ จึงเป็นเรื่องน่าคิดว่า เป็นเรื่องของเงินหรือไม่ อย่างไร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นฉบับที่ 18 มีความสำคัญต่อประเทศและปวงชนชาวไทยหลายประการ ได้แก่การให้ความคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิพลเสรีภาพของประชาชนที่เป็นรูปธรรมมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามวิถีทางการปกครองในรูปแบบของรัฐสภา รวมทั้งการเสริมสร้างสถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักนิติธรรม โดยเน้นลักษณะคุณค่าและความสำคัญทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล อันถือเป็นหลักจรรยาบรรณ (ไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์, 2550: คำนำ)

สภาร่างรัฐธรรมนูญได้วางแนวทางการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยยึดตามแนวทางและแก้ไขจุดอ่อนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ 4 ประการ คือ

1. คุ้มครอง ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่
2. ลดการผูกขาดอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชน
3. การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม
4. ทำให้องค์กรตรวจสอบมีความอิสระ เข้มแข็ง และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มีประเด็นข้อเรียกร้องร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (www.google.com,2555:เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550) มีบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ออกมาเรียกร้องในหลายประเด็น เช่น การแก้ไขให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง แทนที่จะมาจากการเลือกตั้ง เดิมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง สภาร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขให้มาจากการแต่งตั้ง โดยกลุ่มทหารและข้าราชการ นายวิชา มหาคุณ อดีตผู้พิพากษาและกรรมการ คณะป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้สนับสนุนการแต่งตั้งวุฒิสมาชิก โดยกล่าวว่า “เรารู้กันดีว่าการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นเรื่องการเล่นตลกร้ายของตระกูลนักการเมือง” ทำไมชาวบ้านถึงอยากให้เห็นประวัติศาสตร์ซ้ำรอย ชาวบ้านและโดยเฉพาะนักวิชาการ ที่อยากให้อำนาจรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จะก่อให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริง กำลังคิดแบบฝืนลอย การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นปัญหา สภาเหมือนที่เห็นกันในอดีต ดังนั้น ทำไมชาวบ้านไม่อยากให้อำนาจผู้พิพากษาช่วยเลือกให้ การลดความมั่นคงของฝ่ายบริหารและระบบพรรคการเมือง เดิมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งมีความมั่นคงและระบบพรรคการเมืองเพิ่มความสำคัญขึ้น สภาร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขให้ฝ่ายบริหารและระบบพรรคการเมืองลดอำนาจเบ็ดเสร็จลง โดยทำให้ยื่นญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ง่ายขึ้น

อนุญาตให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย้ายพรรคได้ง่ายขึ้น และไม่อนุญาตให้บุคคลใดมีสิทธิเป็น นายกรัฐมนตรีเกินสองสมัย การไม่บัญญัติพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ โดยมหาราชกุมภราช วิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ยูวพุทธิกสมาคม แห่งประเทศไทย คณะสงฆ์อัมมิกาย และอีก 300 องค์กร ได้รณรงค์ให้มีการบัญญัติคำว่าพุทธ ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ไม่สำเร็จ การเรียกร้องให้เปลี่ยนนามประเทศไทยเป็น “สยาม” โดย ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงทางเชื้อชาติ ภาษา อัตลักษณ์ วัฒนธรรมตรงตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เพื่อหลักการของความสมานฉันท์ ยอมรับในความ หลากหลายทางเชื้อชาติ การเรียกร้องเรื่องความเสมอภาคของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ

ความแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 คือจุดแข็งของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 คือบทบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น รัฐต้อง จัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทุกชนชั้น ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ทูพพลภาพต้องได้รับการศึกษา ทัดเทียมกับบุคคลอื่น ผู้ไร้ที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุ ไม่มีรายได้เพียงพอ ต้องได้รับความช่วยเหลือจาก รัฐ ให้สิทธิประชาชนได้รับหลักประกันและสวัสดิภาพในการทำงาน ให้สิทธิแก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐในการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องสิทธิของตน ที่สำคัญ คือให้มีผลบังคับทันที ต่างจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ระบุข้อความห้ามมาตราต่าง ๆ หมวดที่ ได้รับการบัญญัติขึ้นมาใหม่ เช่น จัดให้มีการรับฟังความเห็น หากโครงการเกิดผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิตหรือทรัพยากรธรรมชาติ หมวด “การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน” ให้ประชาชนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายหรือถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบได้ง่ายขึ้น ประชาชนมีโอกาสยื่นแก้ไขรัฐธรรมนูญได้โดยตรง รวมถึงการให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายการจัดตั้ง กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ฯลฯ

หมวด “นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” มีสภาพบังคับให้รัฐต้องทำ ซึ่งต่างจากรัฐธรรมนูญ ฉบับก่อน ๆ ที่จะทำหรือไม่ทำ ก็ได้ เพิ่มเนื้อหาคุ้มครองความเป็นธรรมในสังคมและปกป้อง ทรัพย์สินของชาติ เช่น ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากร การปฏิรูปที่ดิน จัดให้มีการวางผัง เมืองเพื่อให้เกษตรกรมีสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึง คุ้มครองสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไม่ให้เกิดการ ผูกขาด หรือหากรัฐบาลจะทำสนธิสัญญาที่มีผลต่อความมั่นคงทางสังคมหรือเศรษฐกิจ เช่น เอฟทีเอ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน จุดเด่น ๆ คือมาตราป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนที่ เข้มแข็งขึ้น เช่น ห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี รวมถึงภรรยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนกลุ่มสมรส และบุตร ห้ามรับหรือแทรกแซงสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่ว่าทางตรงหรือ

ทางอ้อม กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแสดงบัญชีทรัพย์สิน จากเดิมที่กำหนดเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี และได้เพิ่มหมวด “จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ” สร้างกลไกควบคุมการใช้อำนาจให้เป็นไปโดยสุจริตและเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงระบบตรวจสอบ โดยรื้อที่มาขององค์กรอิสระทั้งหมด ป้องกันไม่ให้ฝ่ายการเมืองแทรกแซงกระบวนการสรรหาอย่างที่เกิดขึ้นในอดีต

อย่างไรก็ตาม มีข้อท้วงติงในประเด็นโครงสร้างของสถาบันทางการเมือง เช่น ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หรือการให้อำนาจฝ่ายตุลาการแก้ปัญหาข้อขัดข้องทางการเมือง ด้วยการเพิ่มบทบาทในการคัดเลือกผู้ทำหน้าที่องค์กรอิสระ และร่วมสรรหาสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 74 คน เป็นที่มาของข้อครหาว่ารัฐธรรมนูญอำมาตยาธิปไตย ที่ให้อำนาจชนชั้นนำกับขุนนาง ฝ่ายทางวุฒิสภาและตุลาการเพื่อสร้างฐานอำนาจ แต่คำชี้แจงอีกด้าน กล่าวว่าสภาพวัฒนธรรมทางการเมืองไทยในปัจจุบัน การให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ โดยหวังว่าจะปลอดจากการครอบงำของพรรคการเมือง คงยังไม่เกิดขึ้นง่าย ๆ ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาสองครั้งที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ในสภาพ “สภาผู้วิเศษ – สภาบิวาร” ขณะที่การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา อาจได้ตัวแทนหลายสาขาอาชีพมากกว่า ทำให้การทำงานด้านนิติบัญญัติมีประสิทธิภาพ อีกประเด็นหนึ่ง คือการเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปใช้แบบแบ่งเขตเรียงเบอร์ เป็นที่เกรงกันว่าจะทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ เพราะผู้สมัครในพรรคเดียวกันจะแย่งคะแนนกันเอง และการทุ่มเงินซื้อเสียงจะมีมากขึ้น เมื่อเทียบกับระบบเขตเดียวเบอร์เดียว โครงสร้างการเมืองใหม่ที่ลดการผูกขาดอำนาจ มีมาตรการตรวจสอบมากมาย และให้สิทธิประชาชนฟ้องร้องศาลรัฐธรรมนูญ หากรัฐไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ อาจส่งผลให้เสถียรภาพของรัฐบาลใหม่อ่อนแอลง แต่ผู้สร้างชี้แจงว่า “กติกาสันติภาพฉบับนี้บังคับให้รัฐบาลต้องตอบสนองประชาชน หากละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ ก็จะอยู่ลำบาก (www.google.com, 2555)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ร่างขึ้นบนเงื่อนไขของสถานการณ์ที่ “ไม่ปรกติ” ของสังคมไทย สถานการณ์ดังกล่าวได้แก่สถานการณ์ที่คนในชาติแบ่งเป็น 2 ฝ่ายอย่างชัดเจนอันได้แก่ ฝ่าย “เอาทักษิณ” กับฝ่าย “ไม่เอาทักษิณ” อันนำมาซึ่งการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แม้จะพยายามนำสังคมไทยกลับสู่ระบบประชาธิปไตยเต็มรูปแบบที่มีฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญดังเช่นนานาอารยประเทศแต่เมื่อความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างรุนแรง สุดท้ายรัฐธรรมนูญจึงเป็น “จำเลย” ของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทบัญญัติในหลายมาตราที่มีได้ขัดหรือแย้งกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็มิได้พยายามตีความว่าขัดหรือแย้งอย่างอคติ โดยไม่ฟังเสียงอธิบายที่มีเหตุผลทางวิชาการรองรับ บทบัญญัติบาง

มาตราเมื่อนำไปสู่ออกเถียงทางวิชาการได้อย่างมาก แต่ก็เป็นที่ประจักษ์ชัดที่ความเห็นทางวิชาการนั้นย่อมสามารถมองแตกต่างกันได้ในวงวิชาการทุกวงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางความเห็นกฎหมายด้วยแล้ว แต่ก็กลับถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างเกินเลยว่าเป็นการสืบทอดอำนาจของทหารหรือคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ บทบัญญัติบางมาตราที่ร่างขึ้นด้วยเจตนาบริสุทธิ์เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม ก็ถูกทำลายด้วยข้อหาว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญไม่เข้าใจระบบกฎหมายของประเทศ ฯลฯ ในฐานะนักกฎหมายมหาชนที่เล่าเรียนและศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญมา ผมไม่คิดว่าจะมีรัฐธรรมนูญฉบับไหนในโลกที่ไม่มีข้อบกพร่องเลย ปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงของทุกประเทศในโลกถูกแก้ไขถูกเปลี่ยนแปลงเป็นเครื่องยืนยันในเรื่องเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการแก้ไขในอนาคต แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะไม่ให้แก้ไขเลย (สมคิด เลิศไพฑูรย์, www.google.com)

เจตนารมณ์ของการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงเด่นชัดว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการสถาปนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีความยั่งยืนขึ้นในประเทศไทย ขจัดจุดอ่อนที่เกิดขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีอยู่หลายข้อ โดยเฉพาะการที่ฝ่ายบริหารเข้มแข็งมากเกินไป จนมีผลข้างเคียงทำลายสมดุลในระบบการเมืองทั้งหมด ก่อให้เกิด "วิกฤตที่สุดในโลก" ทำให้กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจเป็นอัมพาต รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นการมุ่งหน้าสู่ทศวรรษใหม่ของการเมืองการปกครองไทย ทศวรรษที่สิทธิเสรีภาพของประชาชนจะได้รับการรับรองคุ้มครองอย่างแน่นหนา ทศวรรษที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น ทศวรรษที่นักการเมืองต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปรับเปลี่ยนระบบคุณธรรมและจริยธรรมของตนเอง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศสืบไป (สมคิด เลิศไพฑูรย์, www.google.com)

เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการกลั่นกรองกฎหมายการคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ การถอดถอนนักการเมือง เป็นต้น จึงจำเป็นจะต้องมีกระบวนการในการคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความโปร่งใส ยุติธรรมให้ได้มาซึ่งคนดี มีความสามารถเข้าไปทำหน้าที่

การที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิจัยกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี ว่ามีวิธีการหรือกลยุทธ์ในการดำเนินการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยประการใดบ้าง การเลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภา น่าจะแตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในกรอบของกฎหมายและผล

ในการเลือกตั้งจริง เพราะว่ากฎหมายกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ 1 คน ผู้สมัครต้องหาเสียงทั้งจังหวัด ที่เป็นพื้นที่ใหญ่มาก ที่จังหวัดสระบุรี ก็มีพื้นที่กว้าง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่มีชื่อเสียงทั้งด้านการทหาร นักการเมือง นักธุรกิจ คหบดี และอื่น สนใจลงสมัครรับเลือกตั้งหลายคน บางคนก็มีนักการเมืองกลุ่มการเมืองระดับทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นสูง ให้การสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือบางคนมีพรรคการเมืองให้ความช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง นอกจากนั้น จังหวัดสระบุรี ก็มี “การแข่งขัน” ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาสูง และมุ่งศึกษาวิจัยที่เขตจังหวัดสระบุรี ก็เพราะว่าผู้วิจัยเองถือกำเนิดที่จังหวัดสระบุรีและอาศัยเลี้ยงชีพมาจนกระทั่งปัจจุบันและก็จะต่อไปในอนาคต ประกอบกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของสังคมชาวจังหวัดสระบุรี มีความไม่เป็นธรรมหรือมีสภาพที่ย่ำแย่ลงทุกวัน หมายถึงผู้ที่ร่ำรวยเงินทองทรัพย์สินที่มีมาก ยิ่งมีมากขึ้น ๆ ผู้ที่ยากจนหรือไม่มีทรัพย์สินเงินทองหรือโอกาสน้อยลง จนเกิดปัญหาทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม คือรัฐไทยใหม่ และตกอยู่ในวงจร ที่ว่า “โง่ จน เจ็บ” นอกจากนั้น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ จังหวัดสระบุรีมีระดับการแข่งขันกันสูง เพราะมีผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาถึง 15 คน ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาได้เพียงคนเดียว

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้งวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือการศึกษากลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือจังหวัดสระบุรี แบ่งเขตการปกครองเป็น 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแก่งคอย อำเภอวิหารแดง อำเภอหนองแค อำเภอหนองแซง อำเภอหนองโดน อำเภอดอนพุด อำเภอเสาไห้ อำเภอบ้านหมอ อำเภอพระพุทธบาท อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอวังม่วง อำเภอมวกเหล็ก

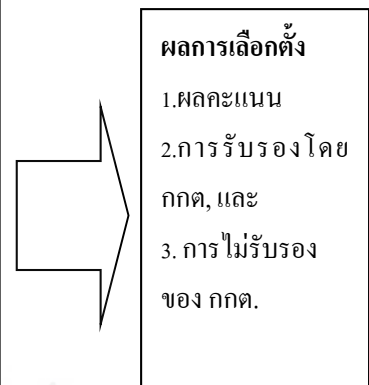
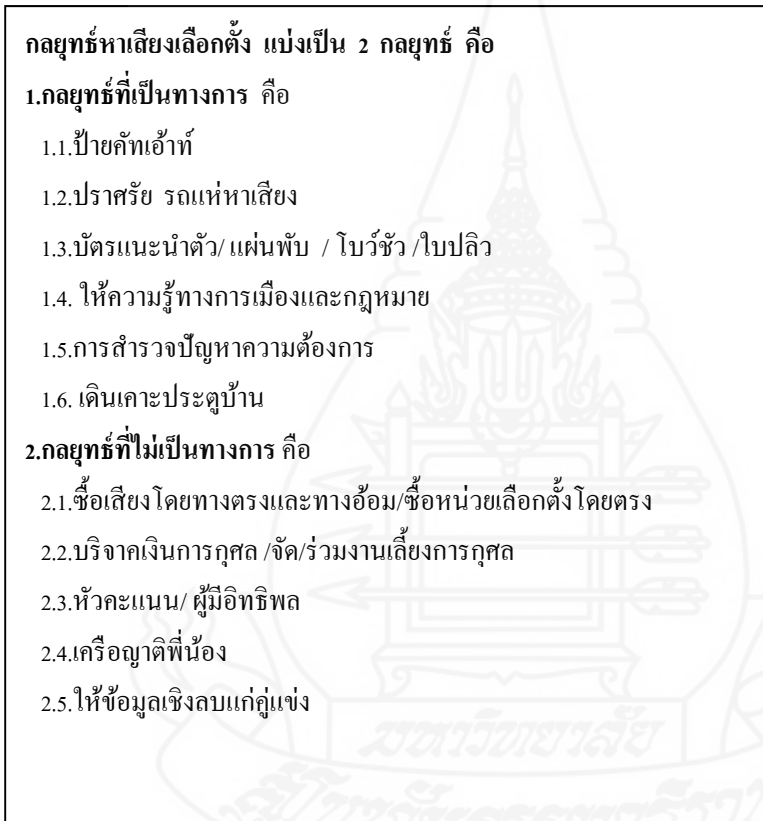
3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 โดยผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการศึกษาอยู่ระหว่าง ปี พ.ศ. 2552 – 2554

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

เป็นการศึกษาตามกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551 รวมทั้งได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการจัดการกลยุทธ์หาเสียงหาเสียงเลือกตั้งที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

“กลยุทธ์ (Strategy) พจนานุกรม Merriam – Webster’s Collegiate ได้นิยามกลยุทธ์ไว้ว่า “เป็นศิลปะของการคิดค้นหรือใช้แผนการหรือกลยุทธ์” ในขณะที่นิยามคำว่า กลวิธีหรือชั้นเชิงไว้ว่า “เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในท้ายที่สุด” เมื่อรวมกลวิธีหรือชั้นเชิงหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกันด้วยความพยายามที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย ความพยายามที่จะผสมผสานนั้นก็

กลายเป็นกลยุทธ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ากลยุทธ์ประกอบขึ้นด้วยกลวิธีและชั้นเชิงต่าง ๆ นั้นเอง (วัลภา ลินลาวรรณ, 2550:132)

5. ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยน่าจะทำให้สามารถเข้าใจการเมืองการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มากขึ้น และเป็นสารสนเทศสำคัญต่อการดำเนินการการเลือกตั้งของทางราชการ และการพัฒนาการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1.1 แสดงผลคะแนนที่ กคต. รับรองแต่งตั้งตามรายชื่อของผู้สมัคร สว. จังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้งวันที่ 2 มีนาคม 2551

เบอร์	ชื่อ-นามสกุล	เมือง	แก่งคอย	หนองแค	พระพุทธบาท	วิหารแดง	หนองแซง	บ้านหมอ	คอนซุก	หนองไค่น	เตาไต้	มวกเหล็ก	วังม่วง	เฉลิมพระเกียรติ	นอก	รวม
1	นายวินัย มีศรี	1,352	672	801	2,553	158	184	524	68	227	294	376	131	394	320	7,854
2	นายรัชเดช อติเวกสาร	1,999	921	820	373	149	240	384	71	178	309	580	171	313	484	6,692
3	นายชนะเสถียร สมนิยมไทย	472	362	351	169	102	90	131	28	40	115	197	44	138	105	2,544
4	นายธีรยุทธ จิ๋นยั้งเรืองรุ่ง	13,464	18,546	19,690	3,342	8,369	2,438	7,714	1,482	1,790	4,853	9,336	1,826	6,280	305	99,435
5	นายภิรมย์ สุดสง่า	885	468	334	178	81	133	166	27	30	395	209	75	184	146	3,311
6	นายภิรมย์ วิจิตรศรี	5,480	4,936	934	509	239	288	787	45	133	2,642	528	173	491	290	17,475
7	นายสมศักดิ์ อุดมปุฒนะ	1,778	391	4,251	200	135	109	192	17	42	231	201	62	145	130	7,664
8	นายสมพร เชาวรินทร์	7,434	3,530	5,928	16,088	5,321	2,067	7,500	1,484	3,845	3,627	4,430	4,871	3,285	231	69,641
9	นายวีรวัฒน์ เอกประเสริฐ	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	000000	0000	0000000
10	นายโมจิศักดิ์ ชื่นชื่น	1,211	269	1,023	105	937	91	44	8	13	147	182	23	64	92	4,209
11	นายถาวร ใจพุกกษ	2,616	266	419	74	88	53	80	17	26	128	1,018	29	180	184	5,178
12	นางศุภมาสย์ จิ๋นรพารช	1,478	751	1,909	342	156	548	318	29	131	245	476	87	335	206	7,009
13	นายสมพิศ วัฒนคุณ	3,537	3,879	1,850	1,130	496	1,107	1,240	236	478	1,622	1,524	289	2,197	258	20,043
14	นายสมชาย จันทะสี	2,029	4,208	701	273	265	272	469	115	118	482	603	128	394	96	10,153
15	พ.อ.(พิเศษ) วีรพงษ์ ปุฒนกุล	1,017	232	147	95	39	43	69	9	24	117	121	29	140	81	2,163
	รวม	44,750	39,431	38,658	25,431	16,535	7,663	19,618	3,636	7,075	15,407	19,781	7,938	14,540	2,928	263,391

ที่มา โดยผู้วิจัย (มาमितย์ ศรีบัณฑิตย์, 2554)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

มีศัพท์ที่สำคัญเพื่อการนิยาม คือ

6.1 กลยุทธ์ (strategies) หมายถึง แผนการปฏิบัติที่วางไว้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ และว่าด้วยการเชื่อมโยงวิธีการหรือชั้นเชิงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้สนับสนุนหาเสียงของผู้สมัคร และเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนดำเนินการเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้รับความสนใจ

6.1.1 กลยุทธ์ที่เป็นทางการ หมายถึงเป็นกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย โดยที่การรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย คือการรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งโดยการรณรงค์หาเสียงโดยผ่านสื่อมวลชน การรณรงค์หาเสียงด้วยตนเอง หรือรูปแบบอื่นใด

6.1.2 กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ หมายถึงกลยุทธ์หรือวิธีการการรณรงค์หาเสียงที่ผิดกฎหมาย เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ดำเนินการฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ และการให้คำมั่นสัญญาต่อสาธารณะ การใช้อำนาจหรืออิทธิพลข่มขู่บังคับ

6.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการกระตุ้น การจูงใจประชาชนออกไปใช้สิทธิ์ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

6.3 การแนะนำตัว หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการนำข้อมูลส่วนบุคคล แนวความคิด วิสัยทัศน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ ทั้งนี้โดยการแนะนำตัวด้วยตัวเอง โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ และวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

6.4 กลุ่มเครือข่าย หมายถึงกลุ่มผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในการดำเนินการด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้รับการเลือกตั้ง

6.5 ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา หมายถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2551

6.6 ผู้ทำงานช่วยเหลือ/ทีมงาน /คณะกรรมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือทำงานรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากศึกษางานวิจัยครั้งนี้ คือ

7.1 จะทำให้ทราบกลยุทธ์ที่สำคัญและกลยุทธ์ทั่วไปในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551 จากกรณีศึกษาจังหวัดสระบุรีได้

7.2 จะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน ที่ยังเป็นปัญหาความอ่อนแอและส่งผลให้การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไร้เสถียรภาพตามไปด้วยได้

7.3 อาจจะสามารถพบแนวทางเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเมืองไทยเพื่อสนับสนุนอำนาจการให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่มั่นคงในปัจจุบัน และยังอาจจะสามารถสรุปแก่นความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ในเชิงทฤษฎีการเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีในการก่อรูปและการพัฒนาการเมืองไทย เพื่อประโยชน์ในการศึกษาการเมืองและระบบการเมืองไทยได้ด้วย

จากประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ถ้าพิจารณาในแง่ลึกจะเป็นประโยชน์ที่จะได้รับในหลายมิติ คือเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาวิจัยโดยตรง เป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาและวงวิชาการ เป็นประโยชน์ต่อบรรดาผู้ที่สนใจการเมืองไทย ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสังคมไทยโดยรวม รวมทั้งนักการเมืองทุกระดับสามารถนำผลจากการศึกษาวิจัยนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตน และเทคนิคการณรงค์หาเสียงที่ได้ผล วิธีการนำความต้องการของประชาชนให้ได้รับความสนใจ และเรื่องที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการหาเสียงกับผลคะแนนของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้ง วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย โดยได้นำเสนอใน หัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
5. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
6. แนวคิดเกี่ยวกับวุฒิสภาและกฎหมายการเลือกตั้ง
7. สรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจัย
8. ข้อมูลพื้นฐานพื้นที่ศึกษาวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

อมร รักษาศักดิ์ (อ้างใน ประหยัด หงษ์ทองคำ : 241-242) อธิบายไว้ว่า คำว่า “ประชาธิปไตย” ได้ถูกนำไปใช้ในความหมายต่าง ๆ กันหลายอย่าง คือ

1) ในความหมายดั้งเดิม คือ การปกครองแบบหนึ่งซึ่งสิทธิในการตัดสินใจทางการเมืองนั้นเป็นของพลเมืองทั้งปวงที่เป็นผู้ใช้โดยตรงตามระเบียบวิธี ว่าเสียงข้างมากเป็นฝ่ายชนะ การปกครองแบบนี้เรียกว่า ประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy)

2) เป็นการปกครองแบบหนึ่งซึ่งพลเมืองใช้สิทธิอย่างเดียวกันนั้นโดยผ่านทางผู้แทน ซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกและรับผิดชอบต่อประชาชน พลเมืองทั้งหมดไม่ได้ใช้สิทธิในการ

ปกครองด้วยตนเอง แบบนี้เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน หรือประชาธิปไตยทางอ้อม (representative democracy or indirect democracy)

3) เป็นการปกครองรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมักจะได้แก่รูปประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน แต่ผู้ที่มีเสียงข้างมากจะใช้อำนาจตัดสินใจได้ก็แต่ภายในขอบเขตจำกัดของรัฐธรรมนูญซึ่งได้ออกแบบไว้รับรองสิทธิของชนข้างน้อยให้ได้ชื่นชมสิทธิส่วนบุคคลหรือส่วนรวมบางประการ เช่น สิทธิในการพูด และสิทธิในทางศาสนา แบบนี้เรียกว่า ประชาธิปไตยเสรี หรือแบบมีรัฐธรรมนูญ (liberal or constitutional democracy)

4) คำว่า ประชาธิปไตย มักจะถูกนำมาใช้อธิบายระบบการเมือง หรือสังคมใด ๆ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างอันเกิดขึ้นจากการกระจายทรัพย์สินส่วนตัวโดยไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงว่ารูปของการปกครองในระบบนั้น จะมีลักษณะประชาธิปไตยตามความหมาย 3 ประการข้างต้นหรือไม่ แบบนี้เรียกว่า ประชาธิปไตยทางสังคมหรือเศรษฐกิจ

จากคำนิยามหรือความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยข้างต้น โดยเฉพาะในความหมายที่ 2 คือ ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนอันเป็นระบอบการเมืองที่ประชาชนไม่สามารถจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองด้วยตนเองโดยตรง เหมือนกับคำว่า ประชาธิปไตยในความหมายที่ 1 หรือ ความหมายแรก เพราะข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อจำกัดในเรื่องจำนวนของพลเมือง ซึ่งมีมากเกินไปจนไม่อาจจะให้สิทธิแก่พลเมืองที่จะใช้สิทธิปกครองตนเองโดยตรง โดยเลือกมาใช้วิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง แต่ไม่เป็นการทำลายหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้พลเมืองได้มีสิทธิทางการเมือง และใช้สิทธิทางการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย นั่นคือการกำหนดให้พลเมืองในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งนี้ อยู่ภายใต้หลักการเลือกตั้งที่แท้จริง อันเป็นที่ยอมรับของสากล และประชาชนยังมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักการและวิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและจารีตประเพณีของสังคมนั้น ๆ ด้วย

สุชาย จอกแก้ว (2551) ระบุว่า คำว่า “ประชาธิปไตย” มาจากคำในภาษากรีก ว่า “Demos” ซึ่งแปลว่า ประชาชน “Cracy” แปลว่า ความเป็นใหญ่ หรือ อธิปไตย รวมความว่า ประชาชนเป็นใหญ่ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอปกครอง อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติและรัฐบาล ระบอบประชาธิปไตย คือระบบการปกครองที่ถือประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอสูงสุด ในการปกครอง หรือ ระบอบการปกครอง ที่ถือว่าประชาชนเป็นใหญ่ (Sovereignty

belongs to the people) โดยอาศัยรัฐธรรมนูญ (Constitution) เป็นตัวกำหนดโครงสร้างอำนาจการปกครอง

ศุขชาย จอกแก้ว ยังได้อธิบายว่า ระบอบประชาธิปไตยแบ่งออกได้ 3 รูปแบบ คือ ประชาธิปไตยโดยตรง ที่ให้ประชาชนมีสิทธิหน้าที่ในการออกกฎหมายหรือบริหารประเทศได้โดยตรง ประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน ที่จัดให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนตน ประชาธิปไตยแบบผสม ที่จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองได้โดยตรงในบางกรณี เช่น การเสนอร่างกฎหมาย การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การออกเสียงลงประชามติ เป็นต้น และจัดให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนไปปฏิบัติหน้าที่แทนตนในบางกรณี เช่น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา เพื่อไปทำหน้าที่บัญญัติกฎหมาย เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วประชาธิปไตย ควรมีองค์ประกอบร่วมกันดังนี้ คือ

(1) รัฐบาลต้องเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยไม่แยกว่าเป็นรัฐบาลของประชาชนเสียงข้างมาก หรือรัฐบาลของเสียงข้างน้อย

(2) ประชาชนจะต้องมีสิทธิและเสรีภาพตามควร โดยเฉพาะเสรีภาพขั้นพื้นฐาน แต่การใช้สิทธิเสรีภาพนั้น ต้องเคารพและไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่นด้วย

(3) ผู้ใช้อำนาจธิปไตยจะต้องแบ่งแยกจากกัน กล่าวคือ แบ่งแยกหน้าที่ ผู้มีหน้าที่ทางบริหารจะต้องเป็นคนละคนกับผู้มีหน้าที่ออกกฎหมายและผู้มีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดี

(4) การปกครองจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ทุกคนต้องเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ตามหลักนิติรัฐนิติธรรม (The Rule of Law) มิใช่ต่างคนต่างอ้างความชอบธรรมตามกฎหมาย แต่ทำตนอยู่นอกกฎหมายหรือไม่เคารพกฎหมาย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2547 ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบการเมืองไทย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลให้ข้าราชการทหารและพลเรือนระดับกลางมีบทบาทสำคัญทางการเมือง และยินยอมให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) หมายถึงกิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของระบบทางการเมืองสมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีความตื่นตัวหรือสนใจทางการเมืองสูงกว่าในระบบจารีตประเพณี การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจะเป็นไปทั้งจุดมุ่งหมาย (goals) และวิธีการของการพัฒนา ที่เป็นจุดหมายนั้นเป็นเพราะความเชื่อที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะสำคัญของสังคมที่พัฒนาแล้ว สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่

ถือว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งนั่น หมายถึง วิธีการของผู้นำเพื่อนำไปสู่จุดประสงค์อีกอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อเสริมสร้างอำนาจของผู้นำ หรือเพื่อพัฒนาประเทศ เป็นต้น (สุจิต บุญบงการ, 2542: 39)

พนัส ทศนียนนท์ (2543 : 328) กล่าวว่า ภายใต้หลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับที่มาแห่งอำนาจรัฐในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่แท้จริงย่อมสามารถแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจนั้นอยู่ได้ในหลายระดับและรูปแบบ โดยเริ่มจากการใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมถึงการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ได้อีกในภายหลัง

แนวความคิดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบเดิมจะพึงพอใจแค่เพียงการที่ประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน โดยการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แล้วอำนาจนั้นก็หลุดไปอยู่ในมือผู้แทน โดยปล่อยให้ผู้แทนได้รับการเลือกตั้งใช้อำนาจไปตามลำพัง ตามกลไกระบบการปกครองที่เข้าทำนองประชาธิปไตยทางอ้อม แต่ต่อมาได้มีการพัฒนาแนวคิดให้ประชาชนสามารถแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของได้ตลอดเวลา ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับเสรีประชาธิปไตยนี้ สอดคล้องกับหลัก ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) นั่นเอง ปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็เป็นสิ่งที่คนไทยยังไม่ได้ตระหนักและคุ้นเคย นั่นคือ

1. การรู้จักความต้องการของตนเองพบว่า คนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จักความต้องการของตนและไม่รู้ว่าอะไรคือปัญหาของตนเอง กล่าวได้ 3 ขั้นตอนคือ

- 1) คนไทยส่วนใหญ่มักมองไม่เห็นหรือไม่เข้าใจปัญหาและความต้องการของตน
- 2) ถ้ามองเห็นปัญหาก็จะมองไม่เห็นผลประโยชน์ของตนในปัญหานั้นและ
- 3) มองไม่เห็นถ้าเข้าไปมีบทบาทในปัญหาที่เห็นจะทำให้ตนได้ประโยชน์อะไร

มากขึ้น

2. การมีอำนาจซึ่งสังคมไทยสะท้อนภาพให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ รัฐเปรียบเสมือนผู้คุ้มครองประชาชน และประชาชนเป็นผู้คอยรับความช่วยเหลือจากรัฐ

โดยหลักการแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารการปกครองท้องถิ่น สามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือหรือการให้การสนับสนุนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยริเริ่มและพัฒนาจากเบื้องล่าง โดยสถาบัน หรือองค์การปกครองตนเองในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ได้จัดให้ประชาชนได้เข้าควบคุมและมีส่วนร่วม ในการวางนโยบายและการบริหารโครงการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินการอยู่ในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่เกิดจาก อำนาจของประชาชนที่

ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ระดับพลังงาน พลังความคิด ขวัญและกำลังใจของประชาชนในท้องถิ่น โดยกระบวนการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม นับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญสำหรับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลจากการกระจายอำนาจมาให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีสิทธิมีเสียงดำเนินการปกครองตามแนวทางประชาธิปไตย ถ้าการปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนไม่สนใจและไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงแล้ว ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ จะไม่เกิดประโยชน์ในสิทธิทางการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533: 66 – 69)

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีอยู่หลากหลาย แต่อย่างไรก็ตามในงานของ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2533) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงวิชาการถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด

2. การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร หมายถึง การที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึงการเข้าพุดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้านแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อ เจ้าหน้าที่รัฐบาลเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น ไปยังหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2533 : 80)

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2539) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง หรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง

2. กิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนหรือองค์การอย่างกระตือรือร้นในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึงการกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เป็นสิ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น

4. การลือขบี่ รวมถึงบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมืองโดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายประเด็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก จากตัวอย่างจริง ๆ นั้น หมายถึงกิจกรรมที่มุ่งที่จะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติหรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง

5. การประท้วง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับ การใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน (สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2539 : 57 – 58)

ส่วนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของมิลเบรต เลสเตอร์ (Lester W. Milbrath (1965) (อ้างใน ฉิศรา บุญเฉลิม (2546 : 46 – 47) แบ่งไว้ดังนี้

1. รับฟังหรือรับทราบข่าวสารทางการเมือง
2. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาหาที่บ้านการเมือง
4. ชักชวนให้ผู้อื่นใช้สิทธิออกเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ
5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีต่าง ๆ
6. ติดต่อแสดงความคิดเห็น ข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
7. สนับสนุนการบริจาคเงินให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมืองบางคนหรือหลายคน
9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียง
10. เป็นสมาชิกพรรคโดยการทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำเสมอ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
12. ช่วยหาเงินเข้าเป็นกองทุนของพรรค
13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง
14. เป็นเจ้าหน้าที่หรือกรรมการบริหารพรรค หรือได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

จากการที่ระบอบประชาธิปไตยกำหนดให้อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน ประชาชนจะเป็นผู้มอบอำนาจอธิปไตยของตนให้กับตัวแทนในการทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทั้งทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ กระบวนการในการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น และเป็นที่มาของการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมือง อันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการปกครองประเทศ การเลือกตั้งจึงมีนัยทางการเมืองในการแสดงเจตจำนงของประชาชนในทางการเมือง การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งในการถ่ายโอนอำนาจอธิปไตยของประชาชนไปให้ตัวแทนใช้แทนประชาชน กล่าวโดยสรุปแล้ว การเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่พลเมืองเข้ามีส่วนร่วม ด้วยการแสดงเจตจำนงตามความต้องการและการสนับสนุน โดยผ่านตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ (ธ โสธร ผู้ทองคำ : 2549 หน้า 535)

1.3.1 ความหมายของการเลือกตั้ง นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ดังต่อไปนี้

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2549 : 243) ได้ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้โดยสรุปว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวอย่างกว้างขวางและสุจริต ยุติธรรม เพราะการเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่ประชาชนจะได้ใช้ในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอสูงสุด (อำนาจอธิปไตย) การเลือกตั้งจึงเป็นกิจกรรมที่สามารถพิสูจน์เชิงประจักษ์ได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเมืองระบอบประชาธิปไตย

กระมล ทองธรรมชาติ (2531 : 1) อธิบายว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุนให้มีการปฏิบัติ จัดทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532 : 201) ระบุถึงความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง หรือสนับสนุนต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

ไพฑูรย์ บุญวัฒน์ (2538 : 19-20) ได้ให้ความหมายของการเลือกตั้งโดยสรุปว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งบุคคลหนึ่ง หรือหลายคน จากบุคคลหลายๆ คน หรือ เลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลายๆ บัญชี เพื่อให้ไปทำการอันใดอันหนึ่งแทนตนเองโดยอิสระเสรีและสุจริต

เดวิด บัตเลอร์ และคณะ (David Butler, and others อ้างใน วัชรวิชัยสาร (2544 : 10) ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้แก่สามัญชน โดยทั่วไปและการมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทั่ว ๆ ไปในกิจการสาธารณะของการเลือกตั้ง ซึ่งได้กลายเป็น สัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมือง

ธโรธร ตู้อองคำ (2549 : 535) อธิบายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่พลเมืองมีส่วนร่วม ด้วยการแสดงเจตจำนงตามความต้องการและการสนับสนุนโดยผ่านตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ

การเลือกตั้งมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึง (วัชรวิชัยสาร : 2544 พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว : 2538 และคณะ) ซึ่งสรุปและเรียบเรียงไว้โดยสังเขปว่า การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตย หรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง เพื่อให้เขาเหล่านั้นไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะตึงเครียด ขจัดความขัดแย้ง หรือการสืบทอดอำนาจ และเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ตนเองต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะประชาชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับเข้ามาทำหน้าที่ผู้แทนอีก โดยสรุป การเลือกตั้งมีความสำคัญดังนี้

- 1) เป็นการเลือกผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่จะมาทำการปกครอง
  - 2) เป็นการ “ห้ามล้อ” ทางการเมือง ทำให้ผู้ปกครองต้องฟังเสียงของประชาชนตลอดเวลา
  - 3) เป็นกลไกเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ
  - 4) สร้างความชอบธรรมทางการเมือง
  - 5) ลดความตึงเครียดและความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม
  - 6) ทำให้เกิดบูรณาการทางการเมือง
  - 7) ทำให้เกิดการระดมมวลชนเข้าสู่กระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- ในลักษณะของความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองที่ดี

1.3.2 หลักเกณฑ์สำคัญในการเลือกตั้ง ปริญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญในการเลือกตั้งไว้ ซึ่งสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้ (หยุด แสงอุทัย อังโน ประหยัด หงษ์ทองคำ 2549 : หน้า 255-259)

1) หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง (free election) มีความหมายว่า การเลือกตั้งต้องกระทำโดยเสรี ไม่มีการบังคับ กดขี่ ใช้งาน หรือใช้อิทธิพลใด ๆ มาบีบเบียน หรือทำให้ผลการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดย (ก) เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องคอยเฝ้าดูแลและดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี (ข) รัฐเองก็ต้องไม่กดขี่หรือใช้งาน หรือใช้อิทธิพลใด ๆ บังคับให้ราษฎรเลือกตั้ง

2) หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา (periodic election) ซึ่งหมายความว่า เมื่อเลือกตั้งไปแล้วจะต้องเลือกตั้งใหม่อีก โดยมีกำหนดระยะเวลาแน่นอน ทั้งนี้เพราะ การกำหนดระยะเวลาสำหรับการเลือกตั้งครั้งหนึ่ง ๆ ไว้ห่างกันพอสมควรยอมทำให้ผู้แทนราษฎรไม่ห่างเหินต่อเจตจำนงของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากเกินไป ควรจะต้องให้ราษฎรผู้เลือกตั้งมีโอกาสเลือกได้ว่า จะเอาผู้แทนคนเดิม หรือเอาผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใหม่ และทำให้ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถควบคุมผู้แทนของตนเองได้ กล่าวคือ ผู้แทนราษฎรย่อมทราบดีว่า ถ้าตนประพฤติไม่ดี หรือไม่ตรงตามเจตจำนงของราษฎร ราษฎรก็จะไม่เลือกตั้งเข้ามาอีก

3) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (genuine election) คือ ไม่ใช่มีการเลือกตั้งปลอมแปลงที่เป็นการกำหนดให้ (ก) รัฐบาลไม่คดโกงในการเลือกตั้ง เช่น ทำการเลือกตั้งพอเป็นพิธี หรือโดยการนับคะแนนเสียงผิดพลาด หรือแอบเอาบัตรลงคะแนนปลอมมาใส่ไว้ เป็นต้น (ข) รัฐบาลจะต้องระวังมิให้ราษฎรคดโกงกันเองในการเลือกตั้ง วิธีที่จะให้มีการเลือกตั้งอย่างแท้จริงที่สำคัญได้แก่ จัดให้ราษฎรจัดการเลือกตั้งของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยให้ราษฎรร่วมมือในการเลือกตั้ง เช่น เป็นกรรมการตรวจคะแนน เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องจัดให้มีวิธีการคัดค้านการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ ทั้งนี้โดยจะต้องจัดขึ้น โดยเฉพาะหรือกำหนดให้มีศาลยุติธรรม หรือสภานิติบัญญัติเป็นผู้วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือไม่

4) หลักการออกเสียงทั่วไป (universal suffrage) โดยได้ให้คำแทนความหมายว่า “การเลือกตั้งทั่วถึง” ซึ่งหมายถึงการให้บุคคลออกเสียงลงคะแนนโดยไม่จำกัด กล่าวคือ บุคคลทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายที่มีสัญชาติของประเทศจะต้องมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของประเทศนั้น ข้อยกเว้นที่รับรองกันอยู่ทั่วไปก็คือ ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก บุคคลวิกลจริต หรือมีจิตบกพร่อง ผู้ที่ต้องโทษจำคุกมาแล้วและพ้นโทษยังไม่เกินเวลาที่กำหนดไว้ และนอกจากนั้นบุคคลนั้นจะต้องมีสิทธิในฐานะพลเมือง เช่น ไม่ได้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีถิ่นที่อยู่ และ (เฉพาะในบางประเทศ) ต้องเป็นเพศชายด้วย แต่การจำกัดเพศหญิงนั้น เป็นการขัดต่อหลักการเลือกตั้งทั่วถึง

นอกจากนี้ ในรายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (2548 : 10) ยังได้ระบุถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งที่ประกอบด้วย

ก. การเลือกตั้งที่ยุติธรรม หมายถึงการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์เป็นไปตามตัวบทกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง ปราศจากการใช้อิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคม เช่น นักการเมืองหรือข้าราชการที่อยู่ในตำแหน่งใช้อำนาจหน้าที่ของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนสนับสนุน หรือใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ของราชการในการหาเสียง หรือผู้ที่มีกำลังทางเศรษฐกิจเข้มแข็งกว่าใช้เงินทุ่มเทหาเสียงหรือซื้อคะแนนเสียงเพื่อตนเอง หรือ สนับสนุนผู้สมัครที่ตนสนับสนุน นอกจากนี้ การต่อสู้แข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองจะต้องเป็น ไปอย่างอิสระภายในขอบเขตและเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งอยู่บนความยุติธรรมและความเสมอภาค

ข. หลักการลงคะแนนลับ หมายถึงการออกเสียงเลือกตั้งเป็นเอกสิทธิ์ของผู้เลือกตั้งโดยเด็ดขาด เอกสิทธิ์นี้จะได้รับการปกป้อง พิทักษ์ ก็โดยการออกเสียงลับ โดยผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนเลือกใคร ทั้งนี้ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ปราศจากการข่มขู่บีบบังคับจากอิทธิพลใดๆ ที่จะผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้เลือกตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง : 2547 หน้า 6-9)

1.3.3 วิธีการเลือกตั้ง (พิมลจรรย์ นามวัฒน์ : 2534 : 726) ระบุว่าวิธีการเลือกตั้งมีด้วยกัน 2 วิธี คือ

1) การเลือกตั้งโดยตรง (Direct election) หมายถึงการเลือกตั้งที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้วิจารณญาณของตนในการออกเสียงลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละตำแหน่งโดยตรง คะแนนเสียงที่ได้รับจากการออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นเครื่องชี้วัดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดจะชนะการเลือกตั้งในครั้งนั้น ๆ

2) การเลือกตั้งโดยทางอ้อม (Indirect election) หมายถึงการที่ประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งคณะบุคคลคณะหนึ่งเข้าทำหน้าที่เลือกตั้งแทนตน (Electoral college) เป็นการมอบหมายสิทธิในการเลือกตั้งให้แก่คณะบุคคลผู้ทำการเลือกตั้งโดยเด็ดขาด การเลือกตั้งแบบนี้ใช้ในกรณี que เห็นว่า คณะบุคคลที่เข้าไปทำการเลือกตั้งนั้นจะมีสติปัญญาและความรู้ความสามารถในการใช้วิจารณญาณได้ดีกว่า อันเป็นหลักประกันได้ว่า ประชาชนจะได้ผู้แทนที่ดีมีความสามารถอย่างแน่นอน

1.3.4 ประเภทของการเลือกตั้ง การแบ่งประเภทของการเลือกตั้งนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ (คณะกรรมการการเลือกตั้ง : 2548 : 11)

1) การเลือกตั้งทั่วไป (General-Election) หมายถึงการเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศมาลงคะแนนเสียงพร้อมๆ กัน การเลือกตั้งทั่วไปมี 2 กรณี คือ ครบวาระที่จะต้องมีการเลือกตั้ง และยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการเลือกตั้งทั่วไปนี้ จะเป็นเครื่องชี้วัดกระแสดความคิดทางการเมืองของประชาชน ได้เป็นอย่างดี แต่จะชี้วัดได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับระบบพรรคการเมืองของประเทศนั้น ๆ เช่น ประเทศในระบอบ 2 พรรคการเมือง การเลือกตั้งทั่วไปจะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นเครื่องชี้วัดว่าประชาชนยังคงสนับสนุนรัฐบาลเดิมหรือไม่ สำหรับประเทศที่เป็นระบบหลายพรรคการเมือง ลักษณะการจัดตั้งรัฐบาลเป็นรัฐบาลผสมผลการเลือกตั้งทั่วไปไม่อาจชี้วัดได้ชัดเจนว่า ประชาชนต้องการรัฐบาลเดิมหรือรัฐบาลใหม่ได้ เพราะการจัดตั้งรัฐบาลเป็นรัฐบาลผสมขึ้นอยู่กับการรวบรวมเสียงข้างมากของพรรคการเมืองต่าง ๆ หลังจากการเลือกตั้งได้หรือไม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งทั่วไปยังเป็นภาพสะท้อนความคิดเห็นวัฒนธรรมทางการเมือง และแนวโน้มของกระแสดความคิดทางการเมืองของประชาชนในประเทศหรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ความแตกต่างของจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองกับเขตชนบท ปริมาณและลักษณะการซื้อสิทธิ-ขายเสียงในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ความนิยมพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครกับส่วนภูมิภาคอื่น ๆ เป็นต้น

2) การเลือกตั้งซ่อม (By-Election) ในกรณีที่ผู้แทนราษฎรขาดสมาชิกภาพ เช่น ตาย ลาออก หรือเพราะเหตุอื่นๆ เป็นต้น ก็จะมีการเลือกตั้งซ่อมให้ได้ผู้แทนราษฎรมาแทนที่ผู้ที่พ้นสภาพการเป็นผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งซ่อมในเขตเลือกตั้งก็จะเป็นเครื่องมือในการวัดความนิยมพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือรัฐบาลได้ (วัชรวิไล ชาญสาร : 2544 :14-15)

1.3.5 การใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ฐิโสธร ตู๋ทองคำ (2549 : 560-562) กล่าวถึงการใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้ดังต่อไปนี้

การใช้จ่ายในการเลือกตั้ง หมายถึง การใช้จ่ายที่ใช้สำหรับการเลือกตั้ง ที่ทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และรัฐบาลต่างมีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้จ่ายนี้ด้วยกันทั้งสิ้น ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง จะมีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างกว้างขวาง การใช้จ่ายในการเลือกตั้งจะศึกษาในสามส่วน คือ ที่มาหรือแหล่งเงินทุนในการเลือกตั้ง การใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

1.3.6 ที่มาหรือแหล่งเงินทุนในการเลือกตั้ง การเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องใช้เงินทุนในการรณรงค์หาเสียง ที่มาหรือแหล่งเงินทุนจึงเป็นสิ่งสำคัญ แหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญ ได้แก่

1) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้ที่ให้เงินทุนสนับสนุนการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ทั้งในรูปของการบริจาคให้กับพรรคการเมืองก่อน หรือ การเป็นแหล่งสำหรับการใช้จ่ายในการเลือกตั้งของตนเองได้รับการเลือกตั้ง ด้วยปัจจัยนี้ จึงเป็นผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือได้รับการสนับสนุนทางเศรษฐกิจจากผู้อื่น มีโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า

2) พรรคการเมือง ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคการเมือง แหล่งที่มาของเงินทุนของพรรคการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ การบริจาคของประชาชน การบำรุงพรรคของสมาชิกพรรคการเมือง การจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง และการจัดสรรของรัฐบาลในการให้เงินอุดหนุนพรรคการเมือง การที่พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนทางการเมือง ทำให้พรรคการเมืองมีเงินทุนอุดหนุนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3) ผู้บริจาค เป็นผู้บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อนำไปใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียง บางประเทศกำหนดวงเงินที่ผู้บริจาคจะดำเนินการได้ เนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งถูกรอบงำโดยผู้บริจาค หรือการออกกฎหมายที่ห้ามหรือจำกัดการรับเงินทุนจากต่างประเทศอันจะเป็นผลต่อความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ

4) รัฐบาล ในบางประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่างให้การสนับสนุนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยการให้เงินทุนในการสนับสนุนพรรคการเมือง นอกเหนือไปจากที่รัฐบาลต้องมีค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้ง เช่น ในกรณีของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี เป็นต้น

การใช้จ่ายในการเลือกตั้ง จำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือการใช้จ่ายตามโครงสร้างทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการใช้จ่ายตามกระบวนการเลือกตั้ง กล่าวคือ

ก. การใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่

1) การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่เป็นทางการ หมายถึงการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปอย่างชัดเจน และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะกำหนดเป็นหลักฐานในการแจ้งยอดรวมการใช้จ่ายเมื่อต้องแจ้งต่อทางการตามที่กฎหมายกำหนด ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ที่สำคัญได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การปราศรัย การลงข้อความในสื่อมวลชน ค่าใช้จ่ายในด้านการอำนวยความสะดวก เช่น ค่าพาหนะ ค่าขนส่ง เบี้ยเลี้ยง อาสาสมัคร เป็นต้น

2) การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่ไม่เป็นทางการ หมายถึงการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับรณรงค์หาเสียงโดยตรง แต่เป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้ง ที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมสังคม เช่น

การใช้จ่ายในงานสังคม การสนับสนุนการแข่งขันกีฬาในชุมชน เงินบริจาคการกุศล เป็นต้น รวมไปถึงเงินที่ใช้จ่ายในการซื้อสิทธิ์ขายเสียงด้วย

ข. การใช้จ่ายตามกระบวนการเลือกตั้ง หมายถึงการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจำแนกออกตามกระบวนการในการเลือกตั้ง จำแนกออกได้สองส่วน คือ การใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้งกับการใช้จ่ายในระหว่างการเลือกตั้ง กล่าวคือ การใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการลงสมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่ารูป การลงทะเบียน เป็นต้น และการใช้จ่ายระหว่างการเลือกตั้ง หมายความว่าถึงการรณรงค์หาเสียง

1.3.7 ระบบการเลือกตั้ง พรรคดี ฟ่องแผ้ว และพิมลจรรย์ นามวัฒน์ (อ้างใน ธโสร ผู้ทองคำ 2549 : 544-545) ระบุว่า ระบบการเลือกตั้งที่สำคัญ แบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ ระบบการเลือกตั้งแบบคะแนนเสียงข้างมาก และระบบการเลือกตั้งแบบคะแนนเสียงตามสัดส่วน กล่าวคือ

1) ระบบการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากหรือระบบการเลือกตั้งแบบคะแนนเสียงข้างมาก (Majority Electoral System) คือ ระบบการเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดจะเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดตามจำนวนที่นั่งที่จะพึงมีในเขตการเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

2) ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนหรือระบบการเลือกตั้งที่เป็นระบบคะแนนตามสัดส่วน (Proportional Representation Electoral System หรือ PR) หรือระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (List system) ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน หมายถึง ระบบการเลือกตั้งที่ระบบคะแนนที่ได้รับกับสัดส่วนของจำนวนที่นั่งในการเป็นตัวแทนเป็นสัดส่วนกันหรือแนวเดียวกันหรือสัมพันธ์กัน ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจึงเป็นระบบการเลือกตั้งที่เชื่อมโยงระหว่างคะแนนที่ได้รับกับจำนวนที่นั่ง หลักการสำคัญของระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ได้แก่ การกำหนดโควตาหรือจำนวนคะแนนมาตรฐานสำหรับตัดสินผลการเลือกตั้งในแต่ละที่นั่งในแต่ละเขตการเลือกตั้ง อันนำไปสู่การที่ระบบการเลือกตั้งนี้เป็นระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ วิธีการสำคัญในการเลือกตั้งคือ พรรคการเมืองจะส่งรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขตการเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้เลือกตั้งเป็นผู้ออกเสียงลงคะแนน

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

ความหมายของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง (Campaign) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ธนัน อนุমানราชชน และคณะ (อ้างใน ศุภชัย วงษ์บรรใจ : 2548) อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยสรุป คือ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนพยายามที่จะแสดงต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่า ตนเองมีความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้ไปทำหน้าที่ผู้แทนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคน

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (อ้างใน ธโสธร ตู้ทองคำ 2549 : 562) ให้ความหมายไว้ว่า การรณรงค์หาเสียง หมายถึง ความพยายามในวิธีการนานัปการ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้งจนกว่า วงษ์ตระหง่าน (2530 : 39-40) อธิบายว่า การศึกษาการเมืองเรื่องการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นการศึกษาการแข่งขันทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งการแข่งขันอาจจะมีทั้งการต่อสู้ ขัดแย้ง ร่วมมือกันทางการเมือง โดยที่ผู้สมัครจะต้องคำนึงถึงข้อได้เปรียบและเสียเปรียบต่าง ๆ ของตนเองและของกลุ่ม และสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอีกประการก็คือ กติกาการเลือกตั้งที่จะส่งผลถึงแนวทางและแผนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร เพราะหากกติกาการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัครก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.4.1 วัตถุประสงค์ของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่

เพื่อชักจูงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ออกมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเปิดเผย การระดมผู้สนับสนุนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียงจากกลุ่มเป้าหมาย

เพื่อกระตุ้นให้ผู้สนับสนุนที่ซ่อนเร้น (talent support) ให้ออกมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะ ในจำนวนผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งจะมีส่วนหนึ่งที่สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตนเอง เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงที่สูงขึ้น

เพื่อเปลี่ยนใจผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการสนับสนุนฝ่ายตรงข้ามให้มาสนับสนุนฝ่ายตน อันเป็นการ โน้มน้าวให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีได้เป็นฐานเสียงตนให้สนับสนุนตนเองด้วย ซึ่งการดำเนินการควรเป็นไปอย่างรอบคอบและรัดกุม เนื่องจากเป็นการดำเนินการที่มีความยากลำบาก และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างจำกัด

การรณรงค์หาเสียงจึงมีความสำคัญในการทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้ง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งเป็นขั้นตอนในการนำเสนอนโยบายการบริหารประเทศของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้แสดงเจตนารมณ์ในทางการเมือง

การรณรงค์หาเสียงอาจจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หรือเฉพาะในช่วงของการเลือกตั้งก็ได้ โดยปกติในแต่ละประเทศจะมีกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือระเบียบปฏิบัติ และกรอบทางสังคม เป็นตัวกำหนดถึงวิธีการหาเสียงและเงินทุนที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความยุติธรรมและความเสมอภาคให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การจำแนกวิธีการในการรณรงค์หาเสียง แบ่งออกได้เป็นสี่ประเภท ประเภทแรกคือ วิธีการในการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกตามรูปแบบ ประเภทที่สอง วิธีการในการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกตามสื่อ ประเภทที่สาม วิธีการในการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกออกตามบุคคล และประเภทที่สี่ คือ วิธีการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกตามกฎหมาย

1) วิธีการในการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกออกได้ตามรูปแบบและวิธีการในการรณรงค์หาเสียง แบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ การประชาสัมพันธ์ และการโฆษณา

(1.1) การประชาสัมพันธ์ ในการรณรงค์หาเสียง หมายถึง การโน้มน้าวและให้ข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำให้กับบุคคลอื่นที่เป็นผู้รับสาร จึงเป็นการให้ข้อมูลกับผู้ลงคะแนนในฐานะที่เป็นผู้รับสาร องค์ประกอบที่สำคัญของการประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ ผู้ส่งสาร อันได้แก่ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้รับสาร อันได้แก่ ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง สารประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่สร้างความเข้าใจระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

(1.2) การโฆษณา ในการรณรงค์หาเสียง การโฆษณาเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการสื่อสารกับผู้ออกเสียงลงคะแนน ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง องค์ประกอบสำคัญของการโฆษณาในการรณรงค์หาเสียงได้แก่ ป้ายโฆษณา และใบโฆษณา โดยป้ายโฆษณาจะนำไปใช้ในที่สาธารณะเพื่อให้เห็นโดยง่าย มีรูปแบบ สี สันตะดุคตา องค์ประกอบสำคัญของป้ายโฆษณาจะมีชื่อ รูปภาพ หมายเลข และพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนใบโฆษณาเป็นเอกสารที่ใช้ในการโฆษณา มีหลากหลายรูปแบบและขนาด นอกจากนี้ การโฆษณายังมีรูปแบบอื่น เช่น การใช้สติ๊กเกอร์ การโฆษณาหนังสือพิมพ์หรือทางโทรทัศน์ เป็นต้น

2) วิธีการในการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกตามสื่อ วัตถุประสงค์สำคัญของการใช้สื่อ โดยผ่านสื่อมวลชน เป็นการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และประหยัด เนื่องจากมีขอบข่ายในการเข้าถึงประชาชนได้มากกว่าการรณรงค์ในรูปแบบอื่น แบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยที่ สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่เป็นเอกสาร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงเหมาะกับการรณรงค์หาเสียงในกรณีที่ประชากรจำนวนมากอ่านออกเขียนได้ และมีรายได้ประจำระดับปานกลางถึงสูง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์

3) วิธีการในการรณรงค์หาเสียงที่จำแนกออกตามบุคคล แบ่งออกได้เป็นสองประเภท ได้แก่ การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น การเคาะประตูบ้าน การปราศรัยในที่สาธารณะ เป็นต้น และการรณรงค์หาเสียงโดยใช้ตัวแทน เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ตัวแทนทำหน้าที่ในการหาคะแนนนิยม ตัวแทนเหล่านี้จะประกอบด้วยครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงพรรคพวก และห้วคณะแน เพื่อให้การหาเสียงเป็นไปอย่างทั่วถึง

4) วิธีการในการรณรงค์หาเสียงจำแนกตามกฎหมาย แบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ การรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย และการรณรงค์หาเสียงที่ผิดกฎหมาย โดยที่ การรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย หมายถึง การรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งโดยการรณรงค์หาเสียงโดยผ่านสื่อมวลชน การรณรงค์หาเสียงด้วยตนเอง หรือรูปแบบอื่นใด เป็นต้น การรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมายยังเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายเงิน และรูปแบบวิชาการในการหาเสียง และการรณรงค์หาเสียงที่ผิดกฎหมาย เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ดำเนินการฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ และการให้คำมั่นสัญญาต่อสาธารณะ การใช้อำนาจ/อิทธิพลข่มขู่ บังคับ เป็นต้น

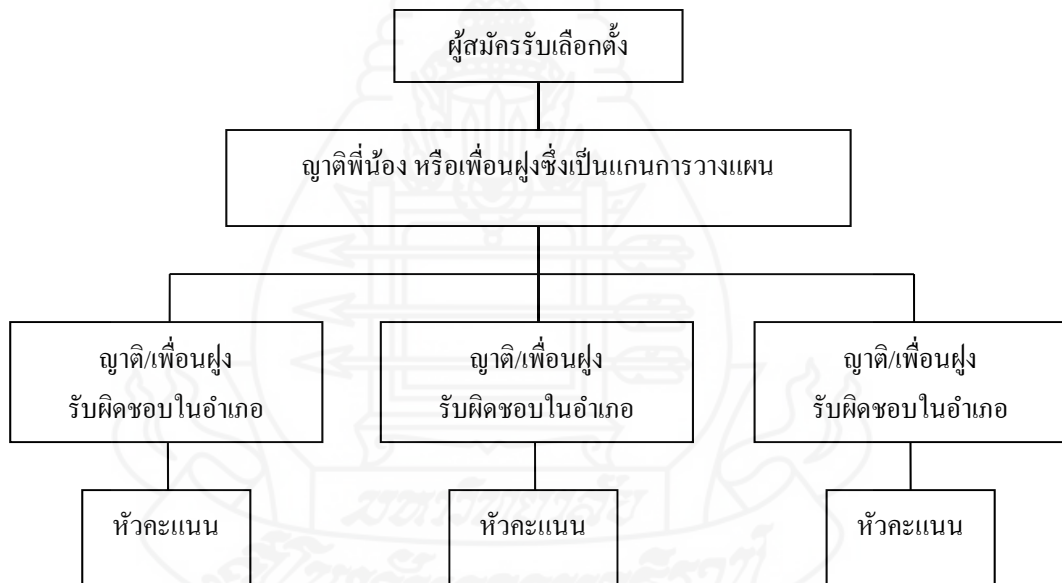
1.4.2 ขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้ง เพิ่มพงษ์ เชาวลิต และศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี (2531) กล่าวถึงขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้งว่า ปรากฏการณ์ของการใช้เงินในการเลือกตั้ง และการใช้บทบาทของห้วคณะแนในการหาเสียง การจัดกองอำนาจในการรณรงค์หาเสียง รวมทั้งการรณรงค์ในรูปแบบอื่น ๆ เริ่มเปลี่ยนแปลงจากการเน้นบทบาทส่วนบุคคลอย่างมากมาเป็นการใช้เทคนิควิทยาการสมัยใหม่ที่ซับซ้อนกว่าการไปเน้นบุคคลเป็นด้านหลัก ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนและระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงรับเลือกตั้งโดยส่วนใหญ่แบ่งเป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะก่อนวันรับสมัครเข้ารับเลือกตั้ง และระยะที่ 2 ระยะหลังวันรับสมัครเข้ารับเลือกตั้ง สรุปสาระโดยสังเขปได้ดังนี้

1) ระยะที่ 1 ระยะก่อนวันรับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นระยะเวลาผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสร้างตนเองให้เป็นที่รู้จักของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การหาเสียงก่อนวันสมัคร ไม่มีกำหนดช่วงระยะเวลาว่าควรจะนานเท่าใด ขึ้นอยู่กับสถานะ วิธีการ เงินทุน ฯลฯ ของแต่ละคน โดยผู้ที่เคยเป็นผู้แทนราษฎรมาก่อนแล้ว หรือ เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพที่ต้องพบปะผู้คนและได้มีการสร้างความรู้จักคุ้นเคยกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมาโดยตลอดแล้ว จะไม่ต้องหาเสียงหนักมากเท่ากับผู้ที่เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ เพราะผู้สมัครหน้าใหม่ต้องพยายามให้เป็นที่รู้จักมากกว่า

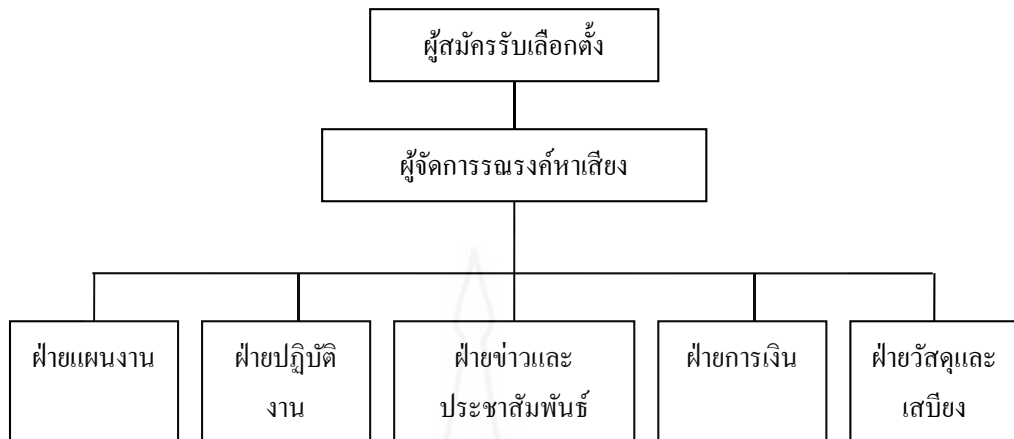
2) ระยะที่ 2 ระยะหลังวันรับสมัคร การรณรงค์หาเสียงในระยะนี้ แยกย่อย ได้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งองค์กรบริหารการหาเสียงและระยะเวลาการจัดทำแผนการหา

เสียง ขั้นตอนที่ 2 การหาเสียงเลือกตั้งและการจัดตั้งหัวหน้าคณะ และขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการในวันเลือกตั้ง ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังต่อไปนี้

ก. ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งองค์กรบริหารการหาเสียงและระยะเวลาการจัดทำแผนการหาเสียง ปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการกำหนดประสิทธิภาพของการหาเสียงคือ องค์กรหาเสียงของผู้สมัคร โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่กว้างและมีผู้สมัครจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้การหาเสียงต้องเป็นไปอย่างเข้มข้น การจัดตั้งองค์กรหาเสียงก็คือ การบริหารปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ของผู้สมัคร หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้สมัคร เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์และเอื้ออำนวยต่อการให้ผู้สมัครบรรลุเป้าหมายแห่งชัยชนะในการเลือกตั้ง การจัดองค์กรบริหารการหาเสียง อาจแบ่งได้เป็นสองลักษณะ คือ รูปแบบการจัดการหาเสียงที่ไม่มีลักษณะองค์กรของผู้สมัคร ซึ่งมักจะเป็นการจัดการหาเสียงของผู้สมัครที่เคยใช้บทบาทความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สมัครกับญาติมิตรเพื่อนฝูง หรือผู้สมัครที่ไม่ค่อยมีเงินทุน และรูปแบบการจัดการหาเสียงที่จัดองค์กรอย่างเป็นระบบ ทั้งสองรูปแบบเขียนเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการจัดการหาเสียงที่ไม่มีลักษณะองค์กรของผู้สมัคร

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการจัดการหาเสียงที่จัดองค์กรอย่างเป็นระบบ

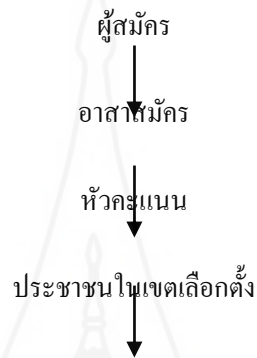
การจัดองค์กรบริหารในการหาเสียงเลือกตั้ง จะมีศูนย์อำนวยการเลือกตั้งเป็นศูนย์กลางในการวางแผนสั่งงาน ประสานงานในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งแบ่งแยกโครงสร้างหน้าที่ตามภารกิจ เช่น มีฝ่ายแผนงานวางแผนหาเสียงเลือกตั้งตลอดกระบวนการ มีการเก็บข้อมูลสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การประเมินผลการหาเสียง การวางแผนทิ้งรูป-รับ และโต้ตอบ ฝ่ายปฏิบัติการประกอบด้วยอาสาสมัคร ฝ่ายจัดตั้งห้วคณะแน กำลังหนุนในการหาเสียง ฝ่ายข่าวและประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ด้านการข่าว ข่าวข่าว ปลอ่ยข่าว รวมทั้งประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ฝ่ายการเงินมีหน้าที่เตรียมเงินเป็นค่าใช้จ่าย ทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน และฝ่ายวัสดุและเสบียงมีหน้าที่จัดการดูแลเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ในการหาเสียง โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่รับผิดชอบที่แน่นอน และทั้งหมดอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้อำนวยการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีหน้าที่อำนวยการและวางแผนตัดสินใจแทนผู้สมัคร

ในการเลือกตั้ง นอกจากผู้สมัครจัดตั้งศูนย์อำนวยการเลือกตั้งเป็นศูนย์กลางของตนแล้ว ยังจะต้องมีการจัดตั้งองค์กรสาขา แยกไปตามอำเภอต่าง ๆ ด้วย

ข. ขั้นตอนที่ 2 การหาเสียงเลือกตั้งและการจัดตั้งห้วคณะแน กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครจะดำเนินการได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัญหาในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบเหล่านี้คือ

(1) การจัดการปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางกว้างกับแนวทางลึก การหาเสียงแนวทางลึก คือ การหาเสียงโดยเคาะประตู หรือการเข้าพบปะรายบุคคล กลุ่มบุคคล ส่วนการหาเสียงแนวทางกว้าง คือ การโฆษณาให้เป็นที่รับรู้ของคนส่วนมาก เช่น การโฆษณาแผ่นพับ โปสเตอร์

(2) การจัดความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัคร-หัวคะแนน-อาสาสมัคร จากการทำหน้าที่รับจะหาคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ อาสาสมัคร หมายรวมถึง ทีมงานที่ทำหน้าที่เสมือนตัวแทนของผู้สมัครในการประสานงานกับประชาชน หรือทำการหาเสียงแทนผู้สมัครตามโอกาสต่าง ๆ อาสาสมัครจึงเป็นตัวเชื่อมกลางระหว่างผู้สมัครกับหัวคะแนนในการเลือกตั้ง การจัดความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงเขียนเป็นรูปภาพได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัคร-อาสาสมัคร-หัวคะแนน

ที่มา : เพิ่มพงษ์ เชาวลิต (2531 : 20)

(3) การจัดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นฝ่ายของผู้สมัคร กลุ่มที่อยู่ฝ่ายตรงกันข้าม และกลุ่มที่ยังมิได้ตัดสินใจว่าจะเลือกผู้ใด อัตราการแปรเปลี่ยนของสัดส่วนใน 3 กลุ่มเป้าหมายจะเป็นดัชนีชี้ว่าวิธีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ และการแปรเปลี่ยนสัดส่วนที่พึงปรารถนาของผู้สมัครแต่ละคน ก็คือ การเพิ่มปริมาณขึ้นของฝ่ายตน การลดปริมาณลงของฝ่ายตรงกันข้าม และการทำให้ฝ่ายเป็นกลางหันมาอยู่ฝ่ายตน

ค. ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการในวันเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งก่อนหน้าวันเลือกตั้งไม่กี่วันเป็นการระดมหาเสียงเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในขณะที่เดียวกันก็พยายามสกัดกั้นหนทางทุกอย่างที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนใจในภายหลัง จึงเป็นหน้าที่ของหัวคะแนน อาสาสมัคร หรือทีมงานของผู้สมัครทุก ๆ คน ที่จะต้องทำงานอย่างหนักเพื่อรักษาฐานภาพด้านคะแนนเสียง หรือเร่งสะสมคะแนนเสียงให้พอ แล้วแต่กรณี

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

เจมส์ ซี สก็อตต์ (James C. Scott อังใน ชีรยุทธ บุญมี (2535 : 199) ระบุถึงคำจำกัดความของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์โดยสรุปได้ว่า เป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่าง

คนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน และอาจพิจารณาเป็นแบบหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน ซึ่งเป็นความผูกพันของมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอย โดยคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่า หรือเรียกว่า “ผู้อุปถัมภ์” จะใช้อิทธิพลและสิ่งที่คุณมีอยู่คุ้มครอง ให้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง แก่ผู้มีฐานะต่ำกว่า หรือเรียกว่า “ผู้รับอุปถัมภ์” ซึ่งผู้ได้รับการอุปถัมภ์ก็มักจะต้องตอบแทนผู้อุปถัมภ์ด้วยการให้ความจงรักภักดีแบบช่วยเหลือตอบแทน ซึ่งทั้งนี้รวมทั้งการอุทิศตนรับใช้ผู้อุปถัมภ์ โดยการตอบแทนที่ผู้รับการอุปถัมภ์มีให้แก่ผู้อุปถัมภ์ของตนนั้น กระทำได้ 4 ทาง ดังต่อไปนี้

- 1) ตอบแทนด้านแรงงานหรือด้านวัตถุ เช่น ในบางโอกาสผู้รับการอุปถัมภ์ก็จะนำเอาสิ่งของมากำหนดแก่ผู้อุปถัมภ์เพื่อแสดงถึงความผูกพัน ความจงรักภักดี หรือตอบแทนโดยการทำงานให้แก่ผู้อุปถัมภ์ เป็นต้น
- 2) การช่วยเหลือในการต่อสู้ เช่น การเป็นพรรคพวกช่วยเหลือเมื่อผู้อุปถัมภ์ของตนถูกรังแกจากฝ่ายอื่น เป็นต้น
- 3) การช่วยเหลือตอบแทนทางการเมือง เช่น การเป็นหัวคะแนนให้กับผู้อุปถัมภ์ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ หรือให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเมืองในด้านอื่น ๆ ให้กับผู้อุปถัมภ์
- 4) การตอบแทนเชิงพิธีกรรมหรือศาสนา อันเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดี เช่น การที่ผู้ได้อุปถัมภ์ต้องไปรดน้ำขอพรผู้อุปถัมภ์ในวันเกิดหรือวันสงกรานต์ การไปร่วมงานและช่วยงานในการประกอบพิธีที่ผู้อุปถัมภ์จัดขึ้น เป็นต้น

ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์ (อ้างใน อมรา พงศาพิชญ์และปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2543 : 3-4) อธิบายว่า ระบบอุปถัมภ์เป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของสังคมไทย เนื่องจากเป็นสังคมที่มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลลดหลั่นจากบนมาสู่ล่าง กล่าวคือ สังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างที่เน้นความแตกต่างระหว่างฐานะ ตำแหน่ง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ที่มีฐานะสูงกว่าและผู้ได้อุปถัมภ์ที่มีฐานะต่ำกว่า เมื่อมีการยึดถือความแตกต่างในระดับสูง-ต่ำของฐานะ ตำแหน่งเป็นหลัก เราจึงพบว่า ความสัมพันธ์ของบุคคลที่แตกต่างกันเป็นแบบแผนที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดระเบียบสังคมในด้านพฤติกรรม ความสัมพันธ์ที่สำคัญและเห็นได้ง่ายที่สุด คือ ความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่น้อย หรือ ความสัมพันธ์แบบลูกพี่-ลูกน้อง อันเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานความไม่เสมอภาคในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม และสำหรับผลกระทบทางการเมืองจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากความเป็นผู้นำในเชิงอุปถัมภ์หมายถึงระดับอิทธิพลซึ่งมีต่อประชาชนหรือกลุ่มบุคคล การมีอิทธิพลดังกล่าวจะส่งผลมากน้อยเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับบารมีของผู้นำคนนั้น ๆ เป็นสำคัญ ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลภายใต้ผู้นำดังกล่าวหมายถึงคะแนนเสียงที่จะทำ

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งประสพชัยชนะหรือพ่ายแพ้ก็ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนท้องถิ่นกับประชาชนเหล่านี้ ในกระบวนการเลือกตั้งถูกเรียกว่า ระบบหัวคะแนน

ลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (สรุปเรียบเรียงจาก ชัยอนันต์ สมุทวนิช และ อมรา พงศาพิชญ์ อ้างใน เพ็ญกมล มานะรัตน์ (2547 : 36 – 42) ประกอบไปด้วย

1) การแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุล เกิดจากผู้อุปถัมภ์มักจะมีทรัพย์สิน อำนาจ และ สถานภาพมากกว่าผู้รับอุปถัมภ์ เหตุเพราะผู้อุปถัมภ์มักจะเป็นผู้ควบคุมหรือผูกขาดทรัพยากรที่มีความสำคัญๆ เช่น เงิน อำนาจ อิทธิพล สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ทำให้คนอื่น ๆ ที่ไม่มีทรัพยากรเหล่านี้จำใจ หรือเต็มใจเข้าไปพึ่งพาผู้อุปถัมภ์ เพื่อขอใช้ทรัพยากรเหล่านั้น กระบวนการแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุลจึงเริ่มต้นขึ้น ในที่สุดผู้ที่เข้าไปพึ่งพิงผู้ที่มีทรัพยากรก็ตกเป็นผู้รับการอุปถัมภ์

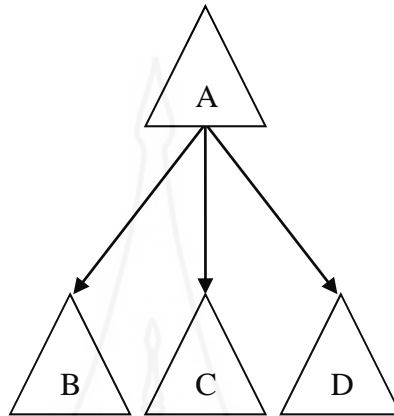
2) ความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์นั้น ต้องเป็นความสัมพันธ์ ส่วนตัวระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับการอุปถัมภ์ ผลประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนกันจึงเป็นผลประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนกันจึงเป็นผลประโยชน์ที่เฉพาะเจาะจงเป็นการส่วนตัว ผลจากการแลกเปลี่ยนที่ไม่สมดุลทำให้เกิดความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ ความจงรักภักดี เช่น เมื่อผู้รับการอุปถัมภ์ต้องการเงิน หรือต้องการให้มีคนช่วยติดต่อ โกล่เกลี่ย พุดจากับผู้มีอำนาจอื่น ๆ เขาก็จะรู้สึกว่าเขาจะต้องพึ่งพาอาศัยผู้อุปถัมภ์ของเขา ส่วนผู้อุปถัมภ์ก็จะรู้ว่า “คนของเขา” ก็จะช่วยเหลือเขาในยามที่เขาต้องการ หรือการเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับพ่อค้า เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจที่จะให้ผลประโยชน์แก่พ่อค้า พ่อค้าก็ให้เงินหรือสิ่งของแลกเปลี่ยน เป็นต้น

3) ความสัมพันธ์แบบรอบด้าน หรือซับซ้อน ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์จะมีลักษณะไม่แน่นอนตายตัวเหมือนความสัมพันธ์แบบเป็นทางการ ผู้อุปถัมภ์ก็อาจจะมีความสัมพันธ์กับผู้รับการอุปถัมภ์ของตนได้ในหลายลักษณะและซับซ้อน เช่น จากการให้เช่าทรัพย์สิน อาศัยความผูกพันระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพ่อของผู้รับการอุปถัมภ์ เป็นต้น ความสัมพันธ์ที่มีที่มานั้นหลากหลาย ซับซ้อนนี้ทำให้เกิดการตอบแทนหรือการแลกเปลี่ยนกันอย่างหลากหลายและรอบด้าน เช่น ผู้อุปถัมภ์อาจขอให้ผู้รับการอุปถัมภ์ช่วยเหลือกิจการตน ผู้รับการอุปถัมภ์อาจขอให้ผู้อุปถัมภ์ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ตน เป็นต้น

4) เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเปราะบาง เพราะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ดังนั้น การที่จะรักษาเสถียรภาพของความสัมพันธ์ไว้ให้ได้ก็จะต้องมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันอยู่อย่างต่อเนื่อง ตรายใดที่แต่ละฝ่ายต่างก็มีสิ่งที่มีอีกฝ่ายหนึ่งต้องการจะได้ แต่ถ้าเมื่อใดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้ง 2 ฝ่ายไม่พอใจ ผู้รับการอุปถัมภ์อาจจะเปลี่ยนผู้อุปถัมภ์ใหม่ได้ หากเขาเห็นว่าผู้อุปถัมภ์เดิมไม่สามารถให้ผลประโยชน์กับผู้รับการอุปถัมภ์ได้อีกต่อไป

รูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ แบ่งได้ 2 ลักษณะ (อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2543 : 3-4) ดังนี้

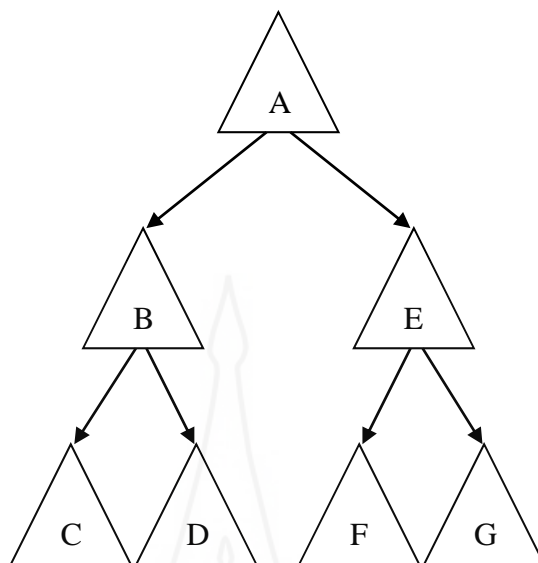
1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์เพียงสายเดียว หรือกลุ่มเดียว เป็นโครงสร้างที่เป็นการรวมเอาสายสัมพันธ์แบบกลุ่มมารวมกันไว้โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่บุคคลเดียว

ภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์เพียงสายเดียวหรือกลุ่มเดียว
ที่มา : เพียงกมล มานะรัตน์ (2547 : 37)

2) ความสัมพันธ์แบบพีระมิด ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในรูปแบบนี้ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่าง ผู้อุปถัมภ์ เอ (A) และผู้รับอุปถัมภ์ บี (B) และ ระหว่างผู้อุปถัมภ์ บี (B) และผู้รับอุปถัมภ์ ซี (C) โดยที่ บี (B) และเอฟ (F) ก็จะไม่มีความสัมพันธ์กันโดยตรง และ เอ (A) ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์โดยตรงกับ ซี (C) ดี (D) เอฟ (F) จี (G) เอช (H) ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์แบบพีระมิด เขียนเป็นแผนภาพได้ดังรูป

ภาพที่ 2.5 โครงสร้างระบบอุปถัมภ์แบบพีระมิด

ที่มา : เพียงกมล มานะรัตน์ (2547 : 38)

การที่ผู้อุปถัมภ์จะให้ความช่วยเหลือหรือให้ผลประโยชน์แก่ผู้รับการอุปถัมภ์ได้นั้น เจมส์ ซี. สก็อตต์ (อ้างใน อโนทัย วัฒนาพร (2527 : 13-14) ระบุไว้ว่าผู้อุปถัมภ์จะต้องมีทรัพยากร หรือผลประโยชน์อยู่ 3 ลักษณะ คือ

- (1) ความรู้และทักษะ
- (2) การควบคุมโดยตรงเหนือทรัพย์สิน หรือสิทธิในปัจจัยต่าง ๆ เช่น เงิน การเป็นเจ้าของธุรกิจ หรือกิจการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถใช้เพื่อสร้างความจงรักภักดีจากผู้ที่มิฐานะต่ำกว่าตนได้
- (3) การควบคุมโดยอ้อมเหนือทรัพย์สินหรืออำนาจหน้าที่บางด้าน เช่น การอยู่ในตำแหน่งทางการเมืองหรือการปกครอง แล้วผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือการปกครองนั้นอาศัยอำนาจ และความชอบธรรมของตนเองสร้างผู้รับอุปถัมภ์ เป็นต้น

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับหัวคะแนน

1.6.1 ความหมายของหัวคะแนน จากการศึกษาเกี่ยวกับหัวคะแนน พบว่า มีผู้ที่ให้ความหมายของคำว่า หัวคะแนนไว้ค่อนข้างใกล้เคียงกัน สรุปได้ดังต่อไปนี้

เพิ่มพงษ์ เชาวลิต และศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี (2531) ให้ความหมายว่า หัวคะแนน หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มคน ซึ่งมีความสามารถใช้วิถีใดวิถีหนึ่งให้ประชาชนลงคะแนนให้กับผู้สมัคร

พิชัย แก้วสำราญ และคณะ (อ้างในเพียงกมล มานะรัตน์ (2547 : 42) อธิบายว่า หัวคะแนนเป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในกระบวนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นับแต่การสร้างเสียงและเปลี่ยนเสียงให้เป็นคะแนน หัวคะแนนยังกำหนดหน้าที่ผู้ให้ข่าวสารการเมืองช่วยเหลือ ชักนำ และควบคุมให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียงในวันเลือกตั้ง หัวคะแนนจึงเปรียบเสมือนแขนขาที่สำคัญของนักการเมืองในการประสานงานและติดต่อกับประชาชนเพื่อปลุกระดม กระตุ้นให้ประชาชนเหล่านั้นดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่นักการเมืองผู้นั้นต้องการ

เจมส์ ซี. สก็อตต์ (James C. Scott อ้างใน อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุณินทร์พันธ์ (2543 : 100-106) ระบุว่า หัวคะแนน คือ ตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างผู้อุปถัมภ์ที่เป็นศูนย์กลางกับผู้รับอุปถัมภ์ที่เป็นประชาชนทั่วไปในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะในสังคมไทยผู้สมัครเป็นผู้นำในเชิงอุปถัมภ์ และมีอิทธิพลบารมีมากจึงมีผู้รับอุปถัมภ์อยู่ภายใต้สัมพันธภาพของตนเองจำนวนมากตามไปด้วยนั่นคือ มีพรรคพวกหรือเพื่อนคอยช่วยเหลือ ทั้งเรื่องจำนวนคะแนนเสียงที่อยู่ในมือหรือการช่วยหาเสียงให้ ถ้ามีผู้รับอุปถัมภ์หรือพรรคพวกกระจายไปในทุก ๆ พื้นที่ทั่วเขตเลือกตั้ง ผู้สมัครนั้นก็จะมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งมากกว่าคนอื่น ๆ และเนื่องจากกลุ่มความสัมพันธ์อุปถัมภ์เหล่านี้มักจะเป็นกลุ่มใหญ่ มีสมาชิกจำนวนมาก แต่กลับมีความสัมพันธ์กันในแนวดิ่ง คือ ขึ้นอยู่กับผู้สมัครเพียงคนเดียว จึงเกิด “ตัวกลาง” ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ ซึ่งได้แก่ หัวคะแนน

1.6.2 ประเภทของหัวคะแนน การจัดแบ่งประเภทของหัวคะแนน นั้น เพิ่มพงษ์ เชาวลิต และ ศรีสุมภพ จิตรภิมย์ศรี (2531 : 27-35) ได้แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ตามลักษณะการเป็นหัวคะแนน และยังได้ระบุว่า การจัดประเภทของหัวคะแนนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การแยกลักษณะของหัวคะแนน วิธีการได้มาซึ่งหัวคะแนนของผู้สมัครแต่ละคน โดยอาศัยวิธีการที่แตกต่างกัน การรู้จักจำแนกประเภทของหัวคะแนนและการกำหนดกลยุทธ์ในการช่วงชิงหัวคะแนน จัดเป็นเงื่อนไขสำคัญของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย การแบ่งประเภทของหัวคะแนนกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1) การแบ่งประเภทหัวคะแนนโดยยึดความสัมพันธ์กับผู้สมัคร จะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 กลุ่มหัวคะแนนที่เป็นเครือญาติกับผู้สมัคร ซึ่งถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด และมีส่วนช่วยเหลือผู้สมัครในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทุกรูปแบบมากที่สุด รวมทั้งมีความซื่อสัตย์กับผู้สมัครมากที่สุดเช่นกัน ประเภทที่ 2 กลุ่มหัวคะแนนที่เป็นเพื่อนฝูงหรือเป็นกลุ่มคนที่รู้จักกับผู้สมัคร ดังนั้น การช่วยเหลือผู้สมัครจึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครว่ามากหรือน้อยอย่างไร และประเภทที่ 3 กลุ่มหัวคะแนนที่ได้รับการแนะนำอีกต่อหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ได้มีความสัมพันธ์กับผู้สมัครโดยตรง แต่เป็นกลุ่มคนที่

รู้จักกับหัวคะแนนประเภทอื่นของผู้สมัคร โดยมากจึงไม่ค่อยได้รับความคาดหวังคะแนนเสียงและความไว้วางใจจากผู้สมัครมากนัก

2) การแบ่งประเภทหัวคะแนนตามอาชีพของหัวคะแนน การแบ่งประเภทหัวคะแนนตามอาชีพของหัวคะแนนทำให้ทราบว่าหัวคะแนนอาชีพใดจะใช้ปัจจัยด้านใดในการหาเสียง ซึ่งแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้ ประเภทที่ 1 กลุ่มข้าราชการ หรือ อดีตข้าราชการ เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพล เพราะมีผู้ได้บังคับบัญชาและมีผู้เคารพนับถือมาก ประเภทที่ 2 กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล กรรมการระดับตำบล กรรมการระดับหมู่บ้าน เป็นต้น ประเภทที่ 3 กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งด้านฐานคะแนนเสียงและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การให้ ส.จ. หรือ ส.ท. รับเหมาก่อสร้างโดยงบประมาณพัฒนาจังหวัด ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรให้กับ ส.ส. ทุกคน การตอบแทนผลประโยชน์ในลักษณะนี้ ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นจัดเป็นหัวคะแนนระดับสำคัญของผู้สมัคร ประเภทที่ 4 กลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้า คหบดีท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มพ่อค้าวานิชย์ที่มีฐานะร่ำรวยจนเป็นที่เคารพนับถือยำเกรงของบรรดาพ่อค้าด้วยกัน และเป็นผู้ที่มีความกว้างขวางในเชิงธุรกิจ และมีความสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น เช่น ความเป็นพ่อค้า-ลูกค้า เจ้าหนี้-ลูกหนี้ ประเภทที่ 5 วัด เนื่องจากในสังคมไทย บ้านกับวัดเป็นของคู่กัน พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางจิตใจต่อชาวบ้านเป็นอย่างสูง หากผู้สมัครคนใดสามารถชักชวนให้พระสงฆ์เป็นหัวคะแนนทำการสนับสนุนช่วยเหลือในการหาเสียงก็จะมีโอกาสได้รับคะแนนเสียงมาก ประเภทที่ 6 กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าพนักงาน เลขา อธิบดี เป็นหัวคะแนนอีกประเภทหนึ่งที่แตกต่าง ๆ ไป โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพไม่ซื้อสัตย์สุจริตและไม่ถูกกฎหมาย ตัวอย่างเช่น เจ้ามือหวยเถื่อน เมื่อเจ้ามือหวยเถื่อนรับหน้าที่หัวคะแนน โครงสร้างธุรกิจหวยเถื่อนจึงถูกปรับเปลี่ยนเป็นโครงสร้างของหัวคะแนนเพื่อการหาเสียงได้

3) การจัดแบ่งหัวคะแนนตามลักษณะการจัดตั้ง การจัดแบ่งประเภทของหัวคะแนนในลักษณะนี้ สามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) หัวคะแนนที่มีการจัดตั้งโดยตรงจากผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นั้น ผู้สมัครจะพยายามสรรหาและจัดตั้งหัวคะแนนระดับต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และอาศัยบทบาทของหัวคะแนนเหล่านี้ ชักนำให้ประชาชนที่หัวคะแนนแต่ละบุคคลชักชวนมาลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครนั้น ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งรู้จักกันทั่วไปว่าเป็น “หัวคะแนนจัดตั้ง” หมายถึง ผู้มา

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยการชักนำของหัวหน้าของหัวคะแนนของผู้สมัครนั่นเอง และ 2) หัวคะแนนที่ไม่ใช่หัวคะแนนจัดตั้ง และไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผู้สมัคร หมายถึงผู้ที่ให้การสนับสนุนผู้สมัคร และได้อาสาเข้าไปช่วยเหลือด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการชักนำโดยตรงจากผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ความต้องการเข้าไปสนับสนุนการเลือกตั้งเกิดขึ้นจากความรู้สึกศรัทธาในผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ

4) การจัดแบ่งประเภทหัวคะแนนตามลักษณะของความชำนาญ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) หัวคะแนนที่มีความชำนาญ เพราะได้ทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนในทุกสมัยที่มีการเลือกตั้ง จึงมีความชำนาญในการหาเสียงสนับสนุนช่วยเหลือผู้สมัคร มีฐานคะแนนเสียงของตนเองอยู่ระดับหนึ่ง หากผู้สมัครคนใดได้บุคคลเหล่านี้เป็นหัวคะแนน ก็จะมีหลักประกันในการหาเสียง 2) หัวคะแนนที่ยังไม่เคยเป็นหัวคะแนนมาก่อน และเพิ่งได้เป็นหัวคะแนนในการเลือกตั้งเป็นครั้งแรก จึงไม่ค่อยมีความชำนาญในการหาเสียง และยังคงขาดคะแนนเสียงที่แท้จริงได้ยาก และ 3) หัวคะแนนจอมปลอม หรือ หัวคะแนนหลอกหลวง

5) การจัดแบ่งประเภทหัวคะแนนตามระดับและโครงสร้างของหัวคะแนน แบ่งได้ดังนี้

(1) หัวคะแนนหลัก หรือ หัวคะแนนระดับเขตเลือกตั้ง หรือ หัวคะแนนระดับจังหวัด ได้แก่ หัวคะแนนที่มีฐานคะแนนเสียงในขอบเขตจังหวัด จัดเป็นหัวคะแนนที่ฐานะสูงสุด เป็นผู้ที่มิประสบความสำเร็จในการหาเสียงเลือกตั้งมาก่อน หัวคะแนนระดับนี้อาจจะมีเครือข่ายคะแนนเสียงเป็นช่วงชั้นลงมาถึงระดับฐานคะแนนเสียงระดับต่ำที่สุดได้

(2) หัวคะแนนระดับรอง หรือ หัวคะแนนระดับอำเภอ ได้แก่ หัวคะแนนที่ควบคุมฐานคะแนนเสียงในขอบเขตอำเภอ มีฐานะรองจากหัวคะแนนระดับจังหวัด มีคุณสมบัติในการเชื่อมโยงระหว่างผู้สมัคร หรือ ผู้อำนวยการเลือกตั้งกับหัวคะแนนระดับต่ำกว่านี้ได้ ในบางกรณีหัวคะแนนระดับอำเภอจะมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับหัวคะแนนระดับตำบลและหมู่บ้านเป็นสายเดียวกัน แต่ในบางกรณีจะไม่มีสายเชื่อมโยงกับหัวคะแนนระดับอำเภอเป็นผู้ควบคุมฐานคะแนนเสียงรอง โดยทั่วไปผู้สมัครควรจะมีหัวคะแนนระดับอำเภอประมาณ 2-5 คน ในอำเภอหนึ่งๆ และจะควบคุมคะแนนเสียงที่จุดใดตำบลใด ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละบุคคล

(3) หัวคะแนนระดับตำบล ได้แก่ หัวคะแนนที่ควบคุมฐานคะแนนเสียงในขอบเขตตำบล มีคุณสมบัติในการประสานกับหัวคะแนนระดับหมู่บ้าน และหัวคะแนนระดับอำเภอ เป็นผู้ที่ได้รับคามเคารพนับถือจากชาวบ้าน ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง จัดเป็นหัวคะแนนระดับพื้นฐาน ซึ่งผู้สมัครจะขาดเสียมิได้ ผู้สมัครควรจะมีหัวคะแนนระดับตำบลอย่างน้อย 1-3 คน ต่อหนึ่งอำเภอ หากตำบลใหญ่ ๆ ประกอบด้วยหลายหมู่บ้าน ย่อมต้องการหัวคะแนนมากตามไปด้วย

(4) หัวคะแนนระดับหมู่บ้าน ได้แก่ หัวคะแนนที่ควบคุมฐานคะแนนเสียงในขอบเขตหมู่บ้าน เป็นหัวคะแนนที่มีความใกล้ชิดกับผู้เลือกตั้งมากที่สุด เป็นผู้ติดต่อระหว่างหัวคะแนนระดับตำบลกับชาวบ้านผู้เลือกตั้ง โดยปกติผู้สมัครควรมีหัวคะแนนระดับหมู่บ้าน อย่างน้อย 1 คน ในแต่ละหมู่บ้าน

(5) หัวคะแนนระดับคุ้ม หรือ กลุ่ม ในแต่ละหมู่บ้าน จะมีหน้าที่ควบคุมคะแนนเสียงในระดับกลุ่มย่อย ๆ ภายในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งหัวคะแนนระดับนี้แต่ละคนจะควบคุมเสียงประมาณ 10-20 เสียงเท่านั้น

ในความเป็นจริงแล้ว การเลือกตั้งในแต่ละครั้ง การกำหนดโครงสร้างของหัวคะแนนจะแตกต่างกันตามสภาพของพื้นที่และบรรยากาศการแข่งขันในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง แต่ก็ยังคงมีความสัมพันธ์เชื่อมประสานระหว่างผู้สมัครและหัวคะแนนอยู่เสมอ กล่าวโดยสรุปแล้ว การจัดประเภทของหัวคะแนน เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การแยกลักษณะหัวคะแนนวิธีการได้มาซึ่งหัวคะแนนของผู้สมัครแต่ละคน โดยอาศัยวิธีการที่แตกต่างกัน การรู้จักจำแนกประเภทของหัวคะแนนและการกำหนดกลยุทธ์ในการช่วงชิงหัวคะแนน เป็นปมเงื่อนไขสำคัญของผู้สมัคร

1.6.3 วัตถุประสงค์ของการเป็นหัวคะแนน หัวคะแนนแต่ละประเภทข้างต้น มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมูลเหตุปัจจัยของแต่ละกลุ่ม บุคคล หากจะประมวลวัตถุประสงค์ดังกล่าว ก็อาจจะสรุปได้ดังนี้

1) หัวคะแนนซึ่งเป็นโดยความต้องการด้านผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ผลประโยชน์เฉพาะหน้าและผลประโยชน์ระยะยาว ในด้านผลประโยชน์เฉพาะหน้า ได้แก่ การเป็นหัวคะแนน เพื่อหวังประโยชน์ในการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น เงิน สิ่งของ เป็นต้น จากผู้สมัคร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้เงินรางวัลเป็นค่าจ้างในฐานะที่ช่วยเหลือผู้สมัคร การแบ่งเปอร์เซ็นต์จากเงินที่ผู้สมัครจ่ายให้เป็นค่าซื้อคะแนนเสียงจากผู้เลือกตั้ง และในด้านผลประโยชน์ระยะยาว ได้แก่ การที่หัวคะแนนบางคนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ไม่มีความจำเป็นต้องเอาเงินจากผู้สมัครมาใช้ในการหาเสียง ตรงกันข้าม บางรายกลับเป็นฝ่ายที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายบางรายการให้แก่ผู้สมัครเสียอีก แต่ผลประโยชน์ที่หัวคะแนนระดับนี้ต้องการเป็นผลประโยชน์ระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหวังผลเต็มที่จากการที่ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน ได้รับตำแหน่งทางการเมือง เช่น มีตำแหน่งในคณะรัฐบาล เป็นต้น ผลประโยชน์เหล่านี้ เช่น การประมูลรับเหมาในทางธุรกิจ อภิสิทธิ์ทางการเมือง

2) หัวคะแนนซึ่งเป็นไปโดยความสำนึกทางการเมือง ลักษณะนี้มีได้หวังผลทางด้านผลประโยชน์ส่วนตน หากเป็นบุคคล กลุ่มบุคคลที่มีจิตสำนึกทางการเมือง ให้ความ

ช่วยเหลือผู้สมัครที่มีแนวความคิด อุดมการณ์สอดคล้องต้องกัน โดยวิธีการที่เป็นประชาธิปไตยและสร้างสรรค์ เป็นหัวคะแนนที่มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับหัวคะแนนที่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว

3) หัวคะแนนซึ่งเป็นไปได้โดยความผูกพันกับผู้สมัคร จุดประสงค์ของหัวคะแนนประเภทนี้ อาจจะไม่ใช้หวังผลประโยชน์เฉพาะตน หรือเป็นผู้มีจิตสำนึกทางการเมือง หากแต่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผู้สมัคร ในฐานะญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ฯลฯ มีความปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ผู้สมัครคนนั้น ๆ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาในการเลือกตั้ง พบว่า บุคคลที่เป็นหัวคะแนนมีวัตถุประสงค์ในด้านผลประโยชน์ส่วนตัวมากที่สุด ส่วนที่มีวัตถุประสงค์ในด้านความคิดเห็นทางการเมืองมีน้อยมาก ด้วยเหตุนี้การแปรเปลี่ยนของฝักฝ่ายหัวคะแนนที่มีฐานจากผลประโยชน์ส่วนตัวจึงเป็นปัจจัยที่มีโอกาสพลิกกลับได้โดยตลอด

1.6.4 วิธีการสรรหาหัวคะแนนของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนจะได้รับชัยชนะ หรือความพ่ายแพ้ บุคคลที่สำคัญที่สุดในการมีส่วนช่วยผู้สมัครคือ หัวคะแนน ดังนั้น ในขั้นตอนแรก ๆ ของการวางแผนการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครจึงต้องดำเนินการวางแผน สรรหา คัดเลือกบุคคลที่จะมาเป็นหัวคะแนนให้กับตน โดยทั่วไปมีวิธีการดังนี้

1) หัวคะแนนที่ได้มาโดยผ่านความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว เริ่มจากบุคคลที่รู้จักเป็นการส่วนตัวก่อนและมีความสามารถในการแสวงหาคะแนนได้ จึงได้แก่ เครือญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมอาชีพ ลูกน้อง ลูกหนี้ หรือผู้ที่เคยมีบุญคุณต่อกัน เป็นต้น หัวคะแนนลักษณะนี้มักยินดีให้ความร่วมมือกับผู้สมัครตามลักษณะของระบบอุปถัมภ์ ระบบพรรคพวกที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยส่วนตัว จึงเป็นหัวคะแนนที่ผู้สมัครไว้วางใจได้มากที่สุด

2) หัวคะแนนที่ได้มาโดยการผ่านการแนะนำอีกต่อหนึ่ง โดยการผ่านบทบาทของบุคคลที่รู้จักเป็นการส่วนตัวทำหน้าที่เสมือนสื่อกลางในการชักชวนให้หัวคะแนนเข้าร่วมทีมหาเสียงของตนเอง การชักชวนดังกล่าวนี้อาจจะเป็นข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างผู้สมัครกับหัวคะแนน เช่น การใช้นโยบายพรรคหรือนโยบายของผู้สมัคร การใช้การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ การใช้เงินตอบแทนการช่วยหาเสียง เป็นต้น

3) หัวคะแนนที่ได้มาโดยการเข้ามาหาผู้สมัครเอง เป็นหัวคะแนนที่มีฐานะคะแนนเสียงอยู่จำนวนหนึ่ง เมื่อถึงช่วงระยะเวลาเลือกตั้ง หัวคะแนนเหล่านี้จะนำฐานะคะแนนเสียงที่มีไปเจรจาต่อรองเพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่อาจจะได้รับจากผู้สมัคร โดยการอ้างว่า เป็นฐานะคะแนนเสียงที่พร้อมจะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครทันทีหากตกลงผลประโยชน์กันได้

1.6.5 หน้าที่ของหัวคะแนน ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หัวคะแนนแต่ละฝ่ายมีหน้าที่โดยทั่วไปคล้ายกัน คือ พยายามที่จะเพิ่มคะแนนเสียงให้แก่ฝ่ายตนทุกวิถีทาง และในทาง

กลับกันก็พยายามลดคะแนนเสียงจากฝ่ายตรงกันข้ามทุกวิถีทาง ทั้งขึ้นตอนก่อนวันเลือกตั้ง ขึ้นตอนวันเลือกตั้ง และขึ้นตอนภายหลังวันเลือกตั้ง

ขึ้นตอนก่อนวันเลือกตั้ง ระยะนี้ หน้าที่ของหัวหน้าคณะ คือ

1) ประชาสัมพันธ์ในทางหลักการ การประชาสัมพันธ์ของหัวหน้าคณะคือ การโฆษณาให้ผู้เลือกตั้งทราบถึงประวัติชีวิต การศึกษา การทำงาน ประสบการณ์ และนโยบายของผู้สมัคร (คมกริช วัฒนเสถียร อ่างใน เพิ่มพงษ์ เชาวลิต และศรีสมภพ ภิรมย์ศรี : 2531) ซึ่งเป็นการยากที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะทราบเรื่องเกี่ยวกับผู้สมัครทุกคนจึงจำเป็นต้องมีหัวหน้าคณะที่ทำหน้าที่แทนผู้สมัคร อย่างไรก็ตาม วิธีการประชาสัมพันธ์ของหัวหน้าคณะแต่ละคนจะแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับนโยบายการหาเสียงของผู้สมัครที่หัวหน้าคณะรับจะแสวงหาและรวบรวมคะแนนเสียงให้ ตัวอย่างเช่น หากผู้สมัครมีนโยบายเน้นหนักด้านอุตสาหกรรมทางการเมือง การประชาสัมพันธ์ของหัวหน้าคณะจะเน้นไปที่อุตสาหกรรมของผู้สมัคร แต่หากเป็นผู้สมัครที่มุ่งใช้เงิน หัวหน้าคณะก็จะมุ่งไปที่การสัญญาเรื่องการจ่ายเงิน การสัญญาว่าจะสร้างถาวรวัตถุให้แก่ชุมชน เป็นต้น

2) การสำรวจหาข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นที่จะมีผลต่อการเลือกตั้ง เนื่องจากหัวหน้าคณะมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพท้องถิ่น ความนิยมทัศนคติ และความต้องการของชุมชนเป็นอย่างดี รวมถึงประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ผ่านมา ข้อมูลเหล่านี้ผู้สมัครต้องนำไปประกอบการวางแผนรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น หัวหน้าคณะจะต้องทำการสำรวจรายชื่อให้ละเอียดเท่าที่กระทำได้โดยไม่มีข้อผิดพลาด หรือผิดพลาด และพยายามแสวงหา หรือชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนซึ่งไม่อยู่ในพื้นที่ หรือไม่มีรายชื่อในบัญชีเลือกตั้งให้กลับมาอยู่ในพื้นที่ หรือย้ายกลับมาให้มีชื่ออยู่ในบัญชีเลือกตั้งให้ได้ เพื่อเพิ่มจำนวนคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัคร

3) งานการข่าว งานการข่าวในการหาเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญมาก และมีผลไม่น้อยต่อชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ของผู้สมัคร ในที่นี้ กิจกรรมการข่าวหมายถึงการหาข่าว สร้างข่าว ปลอ่ยข่าว ลวงข่าว ตอบได้ข่าว โดยมีวัตถุประสงค์หลักของงานคือ การสืบทราบความเคลื่อนไหวของฝ่ายตน กระทั่งล่อลวงให้คู่แข่งสนใจสภาพของตนผิดพลาดไป โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเด็นสำคัญในการหาข่าวของผู้สมัครแต่ละคน โดยผ่านหัวหน้าคณะ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การหาข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม กับการหาข่าวสถานการณ์อันเกิดจากการเคลื่อนไหวของฝ่ายตน ซึ่งในประเด็นแรก มีข่าวสารสำคัญที่ต้องสืบหา เช่น คะแนนนิยมของคู่แข่งในพื้นที่ที่มีความเคลื่อนไหวเป็นรูปธรรมที่คู่แข่งได้เข้ามาในท้องถิ่นถึงระดับใด ใครเป็นหัวหน้าคณะให้คู่แข่งคนใด ผลการเคลื่อนไหวของคู่แข่งส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงหรือไม่ ความเรียกร้องต้องการ

ของคนในท้องถิ่น กระแสข่าวเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผู้สมัครฝ่ายตน เสนอแนะวิธีการหาเสียงของผู้สมัคร ประเมินความเคลื่อนไหวจากประชาชนในพื้นที่ ตอบโต้ข่าว ปลอ่ยข่าว เป็นกระบอกเสียงให้แก่ผู้สมัครเพื่อจุดมุ่งหมายในการดำเนินสงครามจิตวิทยา เป็นต้น

4) การประสานกับฝ่ายผู้สมัครในการดำเนินงานในพื้นที่ ในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งผู้สมัครมีหน้าที่สำคัญ คือ การปราศรัย การออกเยี่ยมเยียนประชาชนในเขตเลือกตั้งให้มากที่สุดเท่าที่กระทำได้ การวางแผนออกปรากฏตัวของผู้สมัครในหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ จึงต้องอาศัย การประสานงานที่ดีระหว่างผู้สมัครกับหัวหน้าเขต หากพิจารณาในแง่ของบทบาท การปราศรัยของ ผู้สมัครเปรียบเสมือนการทำงานในด้านกว้าง มุ่งหวังการเป็นที่รู้จักของประชาชนในการเลือกตั้ง มากกว่า ส่วนการดำเนินการของหัวหน้าเขตเป็นการทำงานด้านลึก พื้นที่เป้าหมายที่ผู้สมัครจะต้อง เข้าทำการปราศรัยได้แก่ หมู่บ้านขนาดใหญ่ โดยก่อนที่จะไปปราศรัย หัวหน้าเขตจะทำหน้าที่ ชักชวน หรือเกณฑ์ประชาชนไปฟังผู้สมัคร นอกจากนี้ ในหมู่บ้านเล็กๆ รอบๆ หมู่บ้านที่ผู้สมัครไป ปราศรัย หัวหน้าเขตจะไปชักนำไปให้ประชาชนไปร่วมกิจกรรมนี้ด้วย โดยหัวหน้าเขตรับหน้าที่จัดหา รถบริการ และบางครั้งจะมีการแจกจ่ายเงินแก่ผู้ไปฟังผู้สมัครอีกด้วย ขณะที่ผู้สมัครกำลังปราศรัย หัวหน้าเขตจะสังเกตสภาพการณ์ ทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผู้สมัคร หลังจากทีสรุป เสร็จสิ้นแล้ว หัวหน้าเขตจะส่งข้อเท็จจริงเหล่านี้ไปยังศูนย์อำนวยความสะดวกเลือกตั้งของผู้สมัครให้ได้ ทราบ นอกจากนี้ หัวหน้าเขตต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะทราบว่าจะงานสำคัญของประชาชนในท้องถิ่นตน เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น และประสานกับผู้สมัครให้ไปปรากฏตัวในงานเหล่านี้ แต่ถ้าผู้สมัครไม่อาจไปได้ หัวหน้าเขตจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้สมัครเอง

5) การรักษารฐานคะแนนเสียงของผู้สมัคร ในการเลือกตั้ง การรักษาหรือขยายฐาน คะแนนเสียงเป็นสิ่งที่ผู้สมัครมุ่งหวังมากที่สุด การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทุกรูปแบบของทั้งฝ่าย ผู้สมัครและหัวหน้าเขต ต่างกระทำเพื่อการรักษาหรือขยายฐานคะแนนเสียงทั้งสิ้น ซึ่งหัวหน้าเขตมี ส่วนสำคัญในการรักษารฐานคะแนนเสียงไว้ให้คงอยู่ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าเขตกับ ชาวบ้านจะอาศัยความผูกพันตามระบบอุปถัมภ์ ระบบเครือญาติ และระบบอาวุโส หากหัวหน้าเขต รักษาความสัมพันธ์เหล่านี้ไว้ได้ ฐานคะแนนเสียงก็จะยังคงอยู่

ขั้นตอนในวันเลือกตั้ง

1) การเตรียมการเพื่อนำคนไปลงคะแนน ในหมู่บ้านชนบท การจัดหาหน้คนไป ใช้สิทธิเลือกตั้งมีความจำเป็น และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติแล้วว่า หน้าที่ของการจัดหาหน้รับส่งคน ไปใช้สิทธิเป็นภาระของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน โดยในบางครั้งอาจจะมีการจ่ายเงินซื้อเสียงบนรถ

2) การจัด “หน่วยแหะ” เพื่อเก็บตกคะแนนเสียงที่ยังเหลืออยู่ กล่าวคือ หัวหน้าเขต ต้องสำรวจว่า มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดยังไม่ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และต้องชักชวนให้บุคคลเหล่านี้

ออกไปใช้สิทธิโดยจ่ายเงินทันทีเป็นค่าซื้อเสียง พร้อมกับแนะนำให้เลือกหมายเลขใด เมื่อตกลงได้ก็จะจัดพาหนะรับส่งไปลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

3) การสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้ง เมื่อหัวหน้าคะแนนคนใดไม่มีภาระพิเศษในการเลือกตั้ง ก็จะไปที่หน่วยเลือกตั้งแต่เช้า เพื่อคอยต้อนรับประชาชนและคอยสังเกตสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อตรวจสอบผู้ที่ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิรวมทั้งคอยดูความสงบเรียบร้อยเพื่อไม่ให้ผู้สมัครคนอื่นๆ ใช้กลโกงการเลือกตั้ง หรือชักชวนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเปลี่ยนใจไปลงคะแนนเสียงให้

ขั้นตอนภายหลังการเลือกตั้ง

ภายหลังการเลือกตั้งสิ้นสุดลง ไม่ว่าผลการเลือกตั้งจะเป็นอย่างไร หัวหน้าคะแนนจะต้องมีหน้าที่ขอบุคคลประชาชนที่ลงคะแนนเสียงให้แทนผู้สมัคร ซึ่งอาจจะใช้วิธีการจัดเลี้ยงสังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการ

1.6.6 วิธีการจ่ายเงินซื้อเสียง

1) วิธีการซื้อเสียงโดยแจกผ่านหัวหน้าคะแนน โดยทั่วไปบุคคลที่ควบคุมฐานคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครในพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้าคะแนนซึ่งทำหน้าที่ควบคุมและขยายฐานคะแนนเสียงเท่าที่กระทำได้ เมื่อถึงช่วงใกล้วันเลือกตั้ง ผู้สมัครจะแจกเงินเพื่อซื้อเสียง รูปแบบการจ่ายเงินส่วนใหญ่ผู้สมัครมักดำเนินการผ่านหัวหน้าคะแนน โดยผู้สมัครจัดส่งอาสาสมัคร หรือตัวแทนนำเงินมาจ่ายให้หัวหน้าคะแนน หรือหัวหน้าคะแนนมารับเงินจากผู้สมัครหรือผู้อำนวยการเลือกตั้งด้วยตนเอง ซึ่งจำนวนเงินที่แจกจ่ายมี 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นเงินซื้อเสียงของประชาชนที่หัวหน้าคะแนนควบคุมได้ โดยก่อนหน้านี้มีการตรวจสอบจำนวนที่แท้จริงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ในความควบคุมของหัวหน้าคะแนน ประเภทที่สอง เป็นเงินที่ผู้สมัครจ่ายให้กับหัวหน้าคะแนน เป็นค่าดำเนินงาน ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ฯลฯ ตามอัตราส่วนที่ตกลงกัน ขึ้นอยู่กับความสำคัญของหัวหน้าคะแนนแต่ละบุคคลและฐานะของผู้สมัคร

2) วิธีซื้อเสียงโดยไม่ผ่านหัวหน้าคะแนน เป็นวิธีการจ่ายเงินโดยตรงระหว่างฝ่ายผู้สมัครกับประชาชน ซึ่งมีการดำเนินงานแตกต่างกันในทางคุณภาพอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก ได้แก่ วิธีการดำเนินการจ่ายเงินซื้อเสียงที่ยังขาดระบบการทำงานที่ดี และไม่มีการตรวจสอบประสิทธิภาพการแจกจ่ายเงินกับผลตอบแทนที่ควรจะได้รับ และอีกลักษณะหนึ่ง เป็นวิธีการซื้อเสียงโดยไม่ผ่านหัวหน้าคะแนน แต่มีระบบการดำเนินงานที่มีการตรวจสอบประสิทธิภาพ และอาสัยบทบาทของหัวหน้าคะแนนตามความจำเป็น กล่าวคือ เมื่อถึงช่วงระยะจ่ายเงินซื้อเสียง ต้องดำเนินการให้เงินถึงมือผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรงและไม่ถูกชักยอกโดยวิธีทางใด ๆ มีการประสานการดำเนินงานโดยใช้ระบบหัวหน้าคะแนนควบคุมฐานคะแนนเสียง ระบบอาสาสมัครคอยให้คำแนะนำ และตรวจสอบหัวหน้าคะแนน ทำให้วิธีการจ่ายเงินซื้อเสียงมีหลักประกันมากขึ้น โดยกำหนดช่วงวันเวลาใน

การแจกจ่ายเงินให้ห้วคะแนนแต่ละพื้นที่ทราบหรือมอบหมายให้ห้วคะแนนนำพาอาสาสมัคร หรือคนของผู้สมัครเข้าพื้นที่ของห้วคะแนน จากนั้น ห้วคะแนนจึงนำประชาชนในสังกัดมารับเงินจากฝ่ายผู้สมัคร

3) วิธีซื้อเสียงแบบใต้ดินหรือโดยใช้อำนาจอิทธิพลช่วยเหลือ ในการหาเสียงเลือกตั้ง อาจมีห้วคะแนนที่เป็นบุคลากรของรัฐประเภทหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจอิทธิพลในท้องถิ่นระดับอำเภอหรือจังหวัด และสามารถใช้อำนาจที่มีอยู่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานคะแนนเสียงของผู้สมัครได้ การดำเนินงานของบุคคลเหล่านี้ไม่เปิดเผย และต้องปิดบังซ่อนเร้นมาก จึงถูกเรียกว่า วิธีการแบบใต้ดิน ซึ่งสภาพที่ก่อให้เกิดเงื่อนไขการทำงานแบบใต้ดินนี้ มักเกิดในพื้นที่แย่งชิงหรือพื้นที่คู่แข่งกันซึ่งเป็นพื้นที่อิทธิพลของผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม และเป็นฐานคะแนนเสียงที่แน่นอนมั่นคงของผู้สมัครอื่น ๆ ผู้สมัครนอกเหนือจากนี้ไม่สามารถเจาะฐานคะแนนเสียงดังกล่าวได้ การช่วงชิงฐานคะแนนบางส่วนเท่าที่กระทำได้ก็โดยผู้ที่มีอำนาจอิทธิพล ซึ่งสามารถให้คุณให้โทษแก่ห้วคะแนนฝ่ายตรงข้าม ช่วยเหลือ ชักชวน หรือบีบบังคับห้วคะแนนเหล่านี้หันมาสนับสนุนฝ่ายของผู้มีอำนาจ โดยอาศัยความสัมพันธ์สมเป็นการส่วนตัวระหว่างผู้มีอำนาจอิทธิพลกับผู้สมัคร หรือศักยภาพที่เพียงพอของผู้มีอิทธิพลในการชักจูงห้วคะแนนฝ่ายตรงข้าม

1.6.7 รูปแบบการซื้อเสียง

1) การซื้อเสียงด้วยเงินสด คือการนำเงินสดไปซื้อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนโดยตรง

2) การซื้อเสียงด้วยระบบเช็คล่วงหน้า โดยการจ่ายเงินซื้อเสียงเป็นเงินสดเพียงส่วนหนึ่ง และเช็คล่วงหน้าอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะเบิกได้เมื่อพ้นวันเลือกตั้งไปแล้ว และอาจมีข้อตกลงระหว่างผู้สมัครกับห้วคะแนนว่า หากคะแนนเสียงเป็นไปตามที่ตกลงไว้จึงสามารถเบิกเงินตามเช็คนั้น ๆ ได้ แต่ถ้าหากน้อยกว่าที่ตกลงจะอายัดเช็ค และห้วคะแนนก็จะไม่ได้รับเงินส่วนดังกล่าว

3) การซื้อเสียงโดยซื้อบัตรประจำตัวประชาชน มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน 2 กรณี คือ กรณีแรก ซื้อบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อเก็บและตัดคะแนนคู่แข่งกัน ไม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกตั้งได้ และกรณีที่สอง เป็นการซื้อบัตรประชาชนเพื่อลงคะแนนเสียง ซึ่งจะคืนให้ในวันเลือกตั้งเพื่อให้ได้ถือไปลงคะแนนเสียงให้แก่ฝ่ายตนเอง

4) การซื้อเสียงโดยซื้อกรรมการในหน่วยเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการควบคุมหน่วยเลือกตั้งให้อยู่ในความเรียบร้อย และในทางกลับกันก็มีบทบาทอย่างสูงในการช่วยเหลือผู้สมัครให้มีโอกาสได้รับเลือกตั้ง รูปแบบการช่วยเหลือ

ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เช่น การเปิดโอกาสให้สามารถเวียนลงคะแนน การใช้บัตรปลอม รวมทั้งการลงคะแนนแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิ

1.7 แนวคิดเกี่ยวกับวุฒิสภาและกฎหมายเลือกตั้งวุฒิสภา

จะขอนำสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2550 มาอธิบาย โดยพิจารณาในหมวดที่ 6 ในส่วนที่เกี่ยวกับวุฒิสภา

1.7.1 ความหมายของวุฒิสภา หมายถึงสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้น หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้น จัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จสมบูรณ์ โดยผ่านการออกเสียงประชามติของประชาชน รวมทั้งพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย และได้มีผลใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีความสำคัญต่อประเทศและปวงชนชาวไทยหลายประการ ได้แก่การให้ความคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่เป็นรูปธรรมมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีดุลยภาพและประสิทธิภาพ เป็นไปตามวิถีทางการปกครองในรูปแบบของรัฐสภา รวมทั้งการเสริมสร้างสถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักนิติธรรม โดยเน้นลักษณะคุณค่าและความสำคัญทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล อันถือเป็นหลักจรรยาบรรณ

รัฐธรรมนูญ คือกฎเกณฑ์สูงสุดที่วางระเบียบเกี่ยวกับการปกครองรัฐ ที่รู้จักกันต่อมาว่า “รัฐธรรมนูญ” นั้น ก็เช่นกัน ย่อมมีความแตกต่างกันตามวัฒนธรรม ประเพณี สภาพแวดล้อมและสติปัญญา ความรู้สึนึกคิดของผู้นั้นในรัฐ หรือสังคมนั้นเป็นสิ่งสำคัญ บางรัฐรัฐธรรมนูญอาจให้อำนาจผู้ปกครองมาก ทำให้สิทธิเสรีภาพของผู้นั้นที่อยู่ภายใต้การปกครองยิ่งน้อยลงหรือไม่มีเลย แต่ในรัฐที่ผู้นั้นมีการศึกษาคิดทำให้ระบบความคิดของคนตั้งอยู่บนหลักของเหตุผล ความถูกต้องเป็นธรรม รัฐธรรมนูญก็จะมิบัพัญญูติให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ที่อยู่ภายใต้การปกครองมากขึ้น อันมีผลทำให้ผู้ปกครองหรืออธิปไตย (Sovereignty) มีอำนาจในขอบเขตที่จำกัดและเหมาะสม (ประหยัด หงส์ทองคำ 2550: 14-21)

วุฒิสภาประกอบด้วยจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้น หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ในกรณีที่มีการเพิ่มหรือลดจังหวัดในระหว่างวาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่ตำแหน่งวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังไม่มีการเลือกตั้งหรือสรรหาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง แล้วแต่กรณี ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ทำให้สมาชิกวุฒิสภาไม่ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง แต่มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ให้ถือว่าวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนดังกล่าว แต่ต้องมีการเลือกตั้งหรือสรรหาให้ได้สมาชิกวุฒิสภาครบจำนวนตามวรรคหนึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่มิเหตุการณ์ดังกล่าว และให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติกรตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่าจำนวนที่จะพึงมีตามที่กำหนดในมาตรา 111 วรรคหนึ่ง ในการสรรบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญ และให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ที่แตกต่างกัน โอกาสแลความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวรรคหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา บุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ เป็นผู้มิตสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง เคยศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี ไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

หรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว ไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 102 (1) (2) (3)(4) (5) (6) (7) (8) (9) (11) (12) (13) หรือ (14) ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ซึ่งมีใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้ว ยังไม่เกินห้าปี สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มิได้ บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปีจะเป็นรัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งตั้งแต่วันที่คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา แล้วแต่กรณี โดยสมาชิกวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้ ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อถึงคราวออกตามวาระ ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 115 กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 116 มาตรา 265 หรือ มาตรา 266 วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา 91 หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา 239 วรคสอง หรือมาตรา 240 วรคสาม ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง แล้วแต่กรณี ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยสี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดวินัยอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานฐานหมิ่นประมาทเมื่อตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุตามมาตรา 119 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 112 มาตรา 113 มาตรา 114 และมาตรา 118 มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในกรณีดังกล่าว และให้สมาชิกวุฒิสภาเข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่ว่างลงจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการเลือกตั้งหรือสรรหาก็ดได้ ในการที่วุฒิสภาจะพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติศาสตร์ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณา

วุฒิสภา : ความรู้เรื่องสมาชิกวุฒิสภา (บรรทัดที่ อรรถนิธ 2545: 120) ได้กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ไว้ดังนี้ ลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ ฯ ฉบับปัจจุบัน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคุณลักษณะหรือลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ฯ แต่เป็นลักษณะพฤติกรรมส่วนตัวของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งประชาชนจะใช้ประกอบพิจารณาเลือก โดยที่สมาชิกวุฒิสภาจะต้องไปทำหน้าที่สำคัญ ทั้งทางด้านการกลั่นกรองกฎหมาย การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบ ที่จะคอยควบคุม นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนข้าราชการระดับสูงอีกต่อหนึ่ง รวมทั้งยังมีอำนาจถอดถอนนักการเมืองในรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการระดับสูงด้วย เป็นกรรมการตัดสินข้อขัดแย้งสำคัญระหว่างพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลและฝ่ายค้าน หรือความขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลกันเอง ทั้งยังต้องเป็นแบบฉบับอันดีในการปฏิรูปทางการเมืองและทางสังคมต่อไป จนถึงมีการเรียกวุฒิสภาเป็นเชิงเปรียบเทียบทางคุณลักษณะของการทำงานอย่างซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ว่าเป็น “สภาเป่าปิ่นจีน” ดังนั้น การพิจารณาลักษณะอันไม่พึงประสงค์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ข้อที่ 1 ได้แก่การที่สมาชิกวุฒิสภา หรือบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพรรคการเมืองหรือนักการเมืองในพรรคการเมือง ที่กล่าวว่าเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาต้องทำหน้าที่เป็นผู้คอยตรวจสอบ ควบคุม ถอดถอน เป็นผู้ตัดสินชี้ผู้นักการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรและในรัฐบาล ยิ่งกว่านั้น ยังทำหน้าที่เป็นกรรมการคอยตัดสินความขัดแย้งในระบบของการทำงานในสภา การทำหน้าที่ตัดสินซึ่งมีลักษณะของการใช้อำนาจกึ่งตุลาการคล้ายศาล เช่นนี้ ล้วนต้องอาศัยความเป็นกลางอย่างมาก

ดังนั้น หากประชาชนเลือกสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นผู้มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพรรคการเมือง หรือเป็นนักการเมืองในพรรคการเมืองเสียเอง ย่อมเสี่ยงที่จะได้คนที่ไม่ยอมตรวจสอบหรือควบคุมคนที่เคยมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับตน คนที่เคยช่วยเหลือให้ได้รับการเลือกตั้ง หรืออาจตอบแทนซึ่งกันและกัน เช่น ยอมที่จะลงมติร่างกฎหมายตามคำของพรรคการเมืองที่ตนเป็นหนี้บุญคุณ ที่ต้องตอบแทนกัน ทำให้การใช้ดุลพินิจไม่เป็นกลาง ย่อมจะส่งผลเสียต่อระบบการทำงานในสภา และหมายถึงผลเสียของประชาชนในที่สุด

ข้อที่ 2 สมาชิกวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้ที่ไม่ทำผิดกฎหมาย ด้วยเหตุว่าวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้พิทักษ์ความถูกต้องชอบธรรมของกฎหมาย ดังนั้น ผู้ที่อยู่ตรงข้ามกับกฎหมาย พวกที่เป็นผู้ทำผิดกฎหมาย เช่น ผู้มีอิทธิพลที่ทำผิดกฎหมายหรือพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายมาตลอด คนเหล่านี้เป็น

คนที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพราะเราจะหวังได้อย่างไรกับคนที่ทำผิดกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายมาโดยตลอด แต่ภายหลังจากการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จะกลับใจมาเป็นผู้พิทักษ์กฎหมาย จะไปเป็นผู้รักษาความถูกต้องและชอบธรรมเสียเอง ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ เมื่อเป็นดังนี้การที่จะใช้ดุลพินิจเลือกใคร จะต้องพิจารณาให้เหมาะสม ว่า ถ้าหากประวัติหรือในอดีตได้ทำสิ่งผิดกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงกฎหมายมาโดยตลอด ก็ไม่สมควรที่จะเลือกบุคคลนั้น มิฉะนั้นวุฒิสภา ก็จะเป็นสภาที่เต็มไปด้วยผู้ซึ่งทำผิดกฎหมาย แล้วจะไปหวังให้ทำหน้าที่พิทักษ์กฎหมายได้อย่างไร

ข้อที่ 3 ได้แก่คนที่ไม่มีหลักการ โลด เล็ดลอย และที่สำคัญที่สุด คือไม่มีหลักแห่งความถูกต้อง ประเภทที่ชอบช่วยเหลือพรรคพวกของตน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าทำผิดหรือคอยจะตัดสินว่าผิดกับพวกที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตน ทั้ง ๆ ที่ เขาถูกต้อง ลักษณะนี้เรียกว่าไม่มีอวิโรชนัง ซึ่งเป็นข้อหนึ่งในทศพิธราชธรรม ที่พระมหากษัตริย์ไทย ทรงยึดมั่นมาตลอด คำว่า อวิโรชนัง หมายความว่า ไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักแห่งความถูกต้อง ใครทำถูก ก็ต้องว่าถูก แม้ว่าคนนั้นจะเป็นคนที่ตนไม่ชอบพอก็ตาม หรือใครทำผิด ก็ต้องว่าผิด ทั้ง ๆ ที่ คนนั้นอาจเป็นคนที่ตนรักหรือชอบพอก็ตาม บุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่สำคัญ อย่างเช่น การตัดสินความถูกต้องในระบอบรัฐสภา หรือทำหน้าที่ถอดถอนตำแหน่งสำคัญของบุคคลอื่น อย่างสมาชิกวุฒิสภานี้จะต้องเป็นคนที่ยึดหลักแห่งความถูกต้อง โดยไม่มีการลูบหน้าปะจมูก ไม่แก่พรรคแก่พวก คนลักษณะเช่นนี้เท่านั้น ที่จะทำหน้าที่พิทักษ์กฎหมายและความถูกต้องของสังคมได้

ข้อที่ 4 คือสมาชิกวุฒิสภาที่ได้มาจากการซื้อเสียง ซึ่งไม่ใช่ได้มาจากการหาเสียงโดยปกติ เพราะโดยหลักการแล้ว การหาเสียงของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาทำได้เพียงการแนะนำตัวหรือแนะนำคุณสมบัติของตนเอง รวมทั้งเสนอความคิดความอ่านที่จะเข้าไปทำงาน ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ทำได้ตามรัฐธรรมนูญฯ กำหนด แต่การซื้อเสียงหมายถึงการจูงใจให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียง โดยเห็นแก่ได้ในทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ หรือเห็นแก่สัญญาที่ผู้สมัครสัญญาว่าจะทำงานอย่างนั้นอย่างนี้ให้ ไม่ใช่เห็นด้วยกับคุณสมบัติของผู้สมัครที่เห็นว่าเหมาะสม นอกจากนี้ การซื้อเสียงยังถือเป็นการทำผิดกฎหมายเลือกตั้งอีกด้วย เพราะฉะนั้น ใครก็ตามที่ซื้อเสียงด้วยการแจกจ่ายทรัพย์สินเงินทองหรือสัญญาว่าจะให้สิ่งนั้นสิ่งนี้ จัดว่าเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพราะคนเหล่านั้นต้องลงทุนไปมาก เมื่อลงทุนมากก็ย่อมต้องเข้าไปลงทุนเป็นธรรมดา เมื่อต้องลงทุนแล้ว จะไปหวังให้ทำงานอย่างถูกต้องได้อย่างไร ดังนั้น ประชาชนจึงไม่ควรเลือกบุคคลประเภทที่ไม่พึงประสงค์นี้

ข้อที่ 5 คือคนที่ชอบใช้อิทธิพลหรืออิทธิพลหรือสินบนในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ตัวเองและพวกพ้อง ซึ่งจะว่าไปแล้ว ก็ถือว่าเป็นการทำผิดกฎหมาย แม้ว่าบางครั้งอาจจะไม่ถึงกับ

ผิดกฎหมาย เช่น ให้เงินหรืออภิสิทธิ์แก่คนของตน แต่ก็แสดงให้เห็นว่าคนเหล่านั้นอยู่ในระบบอุปถัมภ์ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เห็นประโยชน์ของพวกพ้องสำคัญกว่าความถูกต้อง คนลักษณะเช่นนี้ ไม่สมควรที่จะได้รับเลือกให้เข้ามาทำงานสำคัญ เช่น สมาชิกวุฒิสภา เพราะถ้าเป็นผู้ที่ชอบอภินิหารหรือใช้อภิสิทธิ์ต่าง ๆ ถ้าเป็นเช่นนี้ ย่อมต้องชอบที่จะต้องเป็นฝ่ายรับผลประโยชน์ต่าง ๆ ด้วยเช่นนี้ ด้วยถือว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเป็นเช่นนี้ การปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบควบคุม ถอดถอน ตลอดจนทำหน้าที่ตรงไปตรงมาก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าคนเหล่านี้มีเป็นจำนวนมากในวุฒิสภา ประชาชนจะหวังผลได้กับการปฏิรูปการเมือง เพราะฉะนั้น ถ้าไม่ยอมให้วุฒิสภากลายเป็นที่รวมของคนที่ไม่ดี ก็ต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาลักษณะที่ไม่พึงประสงค์นี้ให้ดี

ข้อที่ 6 คือบุคคลที่ไม่มีหิริโอตตัปปะ คือคนที่ทำผิด ทำชั่วที่ไม่เหมาะสมโดยไม่มีความรู้สึกสะอึกสะเทือน ไม่เกรงกลัวหรือละอายต่อบาป ใครจะวิพากษ์วิจารณ์อย่างไรก็ไม่สนใจ คนเช่นนี้จะทำหน้าที่ผู้แทนของประชาชนได้อย่างไร จะไปหวังให้ทำหน้าที่ ที่จะไปตัดสินความถูกต้อง รักษากฎหมายและหน้าที่ที่จะต้องมีความเป็นกลาง หน้าที่ที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ที่สังคมสามารถเจริญรอยตามได้อย่างไร

ข้อที่ 7 คือบุคคลที่มีประวัติค้างปร้อยในหน้าที่การงานในอดีต เช่น การถูกให้ออกจากราชการเพราะทุจริตในหน้าที่นั้น ไม่มีปัญหา เพราะไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งอยู่แล้ว แต่การมีประวัติค้างปร้อยในความหมายนี้ หมายถึงคนที่ แม้ว่าจะไม่มีประวัติถูกออกจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ แต่ถ้าเพียงแต่มีเหตุอื่นฉาว เป็นที่รู้กันดีว่าเป็นคนไม่ซื่อสัตย์สุจริต กระทำการในลักษณะหาผลประโยชน์ใส่ตน แม้จะไม่มีหลักฐานการทำผิดให้เห็นชัดเจน หรือแม้แต่เพียงการทำงานที่เห็นแก่พวกพ้อง ไม่มีหลักการ เหล่านี้ก็ถือว่าเป็นประวัติค้างปร้อยในหน้าที่การงาน แม้จะอ้างว่าเป็นเรื่องในอดีต แต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่เชื่อได้ยากว่าจะกลับตัวกลับใจมาทำหน้าที่อย่างถูกต้องได้ ในเวลาชั่วข้ามคืนที่เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือตัวแทน

ข้อที่ 8 คือคนที่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวหรือต่อหน้าที่การงานหรือต่อบ้านเมือง บุคคลที่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว ทั้งขี้ขลาด ทำทารุณกรรมต่อครอบครัวตัวเอง ไม่สนใจใยดีต่อความรู้สึกของกลุ่มสมรส หรือบุตรธิดา หรือไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ได้รับมอบหมายงานใดก็ไม่ทำ กลับไปทำในสิ่งที่ไม่ใช่หน้าที่ของตน หรือเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีต่อบ้านเมือง ไม่เห็นแก่ส่วนรวม ก็ถือว่าเป็นคนที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์ ที่จะป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ ถ้าเลือกเข้าไปก็จะไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเช่นกัน เพราะความที่เป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบแต่อย่างใด

ข้อที่ 9 คือคนที่อยู่ในสายสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ โดยที่มักจะเลือกกันโดยอ้างว่าเป็นคนดีของตนหรือของชุมชนเล็ก ๆ ของตน คำถามมีว่าดีเขาดีกับใคร ดีกับเราเป็นส่วนตัวหรือดีกับท้องถิ่นชุมชนของเรา หรือว่าดีกับบ้านเมือง คนที่มีลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ที่ไม่ควรเลือกมาเป็นสมาชิกวุฒิสภา คือดีกับเราเป็นส่วนตัว แต่ไม่ดีกับบ้านเมือง หรือส่วนรวม เช่น เป็นคนที่มีข้อควรหาหรืออ่อนแอระดับชาติ ถ้ายังเลือกเข้าไปก็จะหวังอะไรไม่ได้กับวุฒิสภา ถ้าวุฒิสภาเต็มไปด้วยคนเหล่านี้ ถือว่าประชาชนผู้เลือกคนเหล่านี้เป็นคนผิด จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ไม่มีสิทธิจะไปกล่าวโทษใครได้

กรณีที่เลือกคนดีกับท้องถิ่นชุมชนของตนก็เช่นกัน เคยสร้างถนนหนทาง สร้างแหล่งน้ำ แต่มาเบื้องหลังอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทุจริตคดโกงบ้านเมืองระดับชาติให้เห็นกันเป็นที่อื้อฉาว ก็ถือว่าเป็นคนลักษณะที่ไม่พึงประสงค์เช่นกัน แต่ถ้าดีกับเรากับบ้านเมืองส่วนรวมด้วยเช่นนี้ ไม่เป็นไร ดังนั้น การที่จะเลือกคนดีต้องหมายถึงคนดีต่อบ้านเมืองเป็นหลักสำคัญคนดีที่ทำหน้าที่ต่อส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง แม้จะไม่ตรงกับใจเราก็กังจัดว่าเป็นคนที่ควรแก่การไว้วางใจให้ทำหน้าที่เมื่อกล่าวถึงลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ของสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา ที่ควรได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน (ซึ่งได้จากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมร่วมกันระหว่างสถานพระปกเกล้ากับสถาบันการศึกษาหลายแห่ง) ลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ ก็ได้แก่เป็นคนมีความอิสระทางความคิด ยึดถือความถูกต้องเที่ยงธรรมเป็นหลัก กล่าวคือจะต้องเป็นคนที่ไม่คล้อยตามผู้อื่น เพียงเพราะว่าตนเองมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ไม่คล้อยตามสิ่งที่พรรคพวกเพื่อนพ้องหรือญาติพี่น้องร้องขอ

คนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมผู้อื่น เป็นกรรมการกลาง เป็นคนกลั่นกรองกฎหมาย ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต้องเป็นอิสระทางความคิด ยึดความถูกต้องเป็นธรรมเป็นหลัก รัฐธรรมนูญฯ จึงได้กำหนดห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นรัฐมนตรีหรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าลาออกไปไม่เกิน 1 ปี ก็เพื่อมิให้ไปหาเสียงสัญญาอยู่กับประชาชนว่าจะทำสิ่งนั้นขอสิ่งนี้ให้ได้ เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระโดยไม่ต้องขึ้นกับสิ่งที่ได้สัญญาว่าจะทำ เมื่อสมาชิกวุฒิสภาเป็นอิสระทางความคิด ก็จะได้ความหวังในการปฏิรูปการเมือง

ลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกวุฒิสภา หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ข้อที่ 1 คือเป็นคนซื่อสัตย์ การพิจารณาว่าผู้ใดมีความซื่อสัตย์สุจริต ก็พิจารณาจากชื่อเสียงในหน้าที่การงานที่ไม่มีความต่างปร้อย หรือข้อครหาในทางเสียหายหรือทุจริต ไม่เป็นทั้งฝ่ายรับและฝ่ายให้ ถึงแม้ตนเองไม่ทุจริตแต่ส่งเสริมในการให้ทรัพย์สินเงินทอง หรือยอมให้คนอื่นทุจริต ก็ถือว่าไม่ซื่อสัตย์ด้วยเช่นกัน

วุฒิสภาเป็นสภาที่มีหน้าที่พิจารณาตัดสินถูกผิดของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ถ้าผู้ตัดสินไม่สุจริตเสียเอง จะไปตัดสินผู้อื่นได้อย่างไร วุฒิสภามีสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 200 คน การพิจารณาถอดถอนบุคคลต้องใช้เวลาจำนวนเสียง 3 ใน 5 หรือจำนวน 120 คน ถ้าจำนวนครึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาเป็นคนไม่ซื่อสัตย์สุจริตเสียเอง จะหวังให้ทำหน้าที่พิทักษ์ความถูกต้องได้อย่างไร

ข้อที่ 2 คือต้องเป็นผู้เคารพรัฐธรรมนูญ ๑ เคารพกฎหมาย ทั้งในแง่เจตนารมณ์และตัวอักษร เนื่องจากวุฒิสภาต้องทำหน้าที่พิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญ ๑ และกฎหมายเป็นผู้รักษาความถูกต้อง ความชอบธรรมทั้งปวงให้เกิดขึ้นในทางการเมืองและในสังคมไทย ถ้าเป็นผู้ที่ไม่เคารพกฎหมาย และคอยแต่อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายหาผลประโยชน์ใส่ตนและพวกพ้อง คนเหล่านี้ถ้าได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาก็คงจะมีพฤติกรรมที่คอยแต่จะใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของรัฐธรรมนูญ ๑ เพื่อหาประโยชน์ใส่ตัวเหมือนเช่นที่เคยทำมา การปฏิรูปการเมืองเพื่อสิ่งที่ดีในสังคม ที่หวังจะให้เกิดขึ้นก็คงเป็นไปได้

ข้อที่ 3 คือเป็นผู้ที่ยึดหลักความถูกต้อง สิ่งใดถูกต้องก็ว่าถูกต้อง สิ่งใดผิดก็ว่าผิด โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง ญาติพี่น้อง หรือที่เรียกว่าหลัก อวิโรชนัง ซึ่งหมายถึงความไม่ผิดไปจากหลักแห่งความถูกต้อง กล่าวคือถ้ากระทำสิ่งนั้นถูกต้อง ก็ว่าถูกต้อง ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ที่เราพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม หรือถ้าเป็นการกระทำที่ผิด ถึงแม้จะเป็นพวกพ้องญาติพี่น้อง ก็ต้องว่าผิดไปตามความเป็นจริง คนที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีอวิโรชนัง คือมีหลักการกระทำในสิ่งที่ไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักของความถูกต้อง สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินความถูกต้อง ถอดถอนบุคคลสำคัญ พิจารณาลงมติในเรื่องสำคัญของแผ่นดิน จึงจะต้องเป็นผู้ที่ยึดหลักของความถูกต้อง ไม่เห็นแก่บุคคลใดทั้งสิ้น จึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่มีต่อประชาชนได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

ข้อที่ 4 คือต้องเป็นผู้กล้าหาญในการแสดงความคิดเห็น กล้าหาญในการตัดสินใจ และกล้าหาญในการกระทำที่ถูกต้อง ลักษณะนี้มีความสำคัญ เนื่องจากถ้าขาดคุณสมบัติข้อนี้ แม้จะเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย ยึดหลักแห่งความถูกต้อง แต่เวลาจะแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจกลับไม่กล้าแสดงออกหรือกล้าตัดสินใจ ไม่มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ก็ถือว่าเป็นผู้ที่ขาดลักษณะที่พึงประสงค์ที่สมาชิกวุฒิสภาควรมี และคงไม่สามารถทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาได้อย่างสมบูรณ์

ผู้ที่มีความกล้าหาญในการทำงาน ต้องไม่กลัวว่าการตัดสินใจของตนจะไปกระทบพรคนั้นพรคนี่ ไม่ต้องกลัวว่ารัฐบาลจะลำบากใจ ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ได้รับการเลือกตั้งคราวหน้า สมาชิกวุฒิสภาที่ไม่กล้าหาญในการทำงานถึงจะเป็นคนดี ก็ไม่สมควรทำหน้าที่ในสภาในฐานะสมาชิกวุฒิสภา เพราะการปฏิบัติหน้าที่ในสภาต้องใช้ความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ในการกระทำที่ถูกต้อง ความกล้าหาญนี้ต่างจากความขี้ขลาด เพียงเส้นยาแดงผ่าแปด

ความกล้าหาญนั้นต้องแสดงออกโดยมีหลักการและเหตุผล ไม่ใช่แสดงด้วยอารมณ์และความรู้สึก ผิดกับความขำขันที่เป็นความกล้าหาญประเภทที่เป็นไปในทาง ซึ่งคนปกติทั่วไปเขาไม่กระทำกัน

ข้อที่ 5 คือต้องเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้มีความชำนาญและมีจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ ยังมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านด้วยก็ยิ่งดี เช่น เป็นผู้สนใจในสิ่งแวดล้อมหรือเป็นผู้รอบรู้ในด้านเศรษฐกิจ หรือสตรี เด็ก การศึกษา กฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งต้องใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์นั้น ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและบ้านเมืองมาแล้ว จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีลักษณะพึงประสงค์ เพราะวุฒิสภาเป็นสภาแห่งวุฒิกวาระ เป็นสภาแห่งความเจริญ เป็นสภาแห่งความเจริญงอกงาม เป็นสภาที่เป็นแบบอย่าง

การที่จะเข้าไปทำหน้าที่กรรมาธิการร่างกฎหมาย ควรต้องมีภูมิความรู้ มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขา จะเลือกแต่นักกฎหมายก็ได้ จะไม่เลือกนักกฎหมายก็ได้ บุคคลที่มีความรู้และได้ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมาแล้ว คนเหล่านี้จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ดี เพราะเขาจะเข้าไปใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ในการกรรมาธิการร่างกฎหมาย ซึ่งจะเป็นร่างกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระหลากหลาย เช่น ร่างกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศาสนา สตรี เด็ก เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม เป็นต้น

ข้อที่ 6 คือเป็นผู้ที่มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะคำว่า วุฒิ แปลว่าแบบอย่างอันดีงาม วุฒิสภา ก็คือสภาที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะฉะนั้น สมาชิกวุฒิสภาจะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ไม่ว่าจะมีความประพฤติส่วนตัว ทั้งในกาย วาจา กริยาท่าทาง หรือความประพฤติในหน้าที่การงาน (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2550: 102 – 107)

1.7.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มีสมาชิกวุฒิสภา

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ประกาศใช้ วันที่ 9 พ.ค. 2489

สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 มีชื่อเรียกว่า “วุฒิสภา” ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งมีจำนวนแปดสิบคน สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ

2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 ประกาศใช้ วันที่ 20 มิ.ย. 2511

สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 มาตรา 78 วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขึ้นมาจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดและมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ สมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนสามในสี่ของจำนวนสมาชิก

ทั้งหมดของสภาผู้แทน หากจำนวนที่คำนวณได้มีเศษให้ปัดทิ้ง มีวาระคราวละ 6 ปี นับแต่วันที่ทรงแต่งตั้ง ในวาระเริ่มแรก เมื่อครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกเป็นครั้งแรก ให้มีการจับฉลากเพื่อให้สมาชิกพ้นจากตำแหน่งเป็นกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด และให้ถือว่าการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพโดยการจับฉลากเป็นการออกตามวาระด้วย พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะทรงแต่งตั้งผู้ที่ออกตามวาระเป็นสมาชิกอีกได้

3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ประกาศใช้ วันที่ 7 ต.ค. 2517

วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีคุณสมบัติตามมาตรา 118 (1) และมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ ทั้งไม่เป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 116 และมาตรา 118 ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา มีกำหนดเวลาคราวละ 6 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเฉพาะในวาระเริ่มแรก เมื่อครบกำหนดสามปีให้สมาชิกออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนกึ่งหนึ่ง โดยวิธีจับฉลาก

4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ประกาศใช้ วันที่ 22 ต.ค. 2521

วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ และไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด สมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนไม่เกินสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร มีกำหนดเวลาคราวละหกปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งในวาระเริ่มแรกเมื่อครบสองปีให้สมาชิกออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด โดยวิธีจับฉลาก หากจำนวนที่คำนวณได้มีเศษให้ปัดเศษทิ้ง และให้ถือว่าการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพโดยการจับฉลากเป็นการออกตามวาระด้วย พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะแต่งตั้งผู้ที่ออกตามวาระเป็นสมาชิกอีกก็ได้

5) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้ วันที่ 11 ต.ค. 2540

วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวนสองร้อยคน ในกรณี queตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทน

ตำแหน่งที่ว่าง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

6) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ประกาศใช้ วันที่ 24 ส.ค. 2550)

วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนรวมหนึ่งร้อยห้าสิบคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคนและมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นหักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละ 6 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา แล้วแต่กรณี โดยสมาชิกวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้

พัฒนาการของสังคมมนุษย์ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมนุษย์กับรัฐ ซึ่งเริ่มต้นมากกว่า 2,000 ปี บ่งบอกถึงภารกิจหลักพื้นฐานของรัฐและรัฐบาล ที่สำคัญคือการสรรสร้าง “ชีวิตที่ดี” แก่อาณาประชาราษฎร์ ซึ่งหมายถึงเจตจำนงอันเป็นจุดหมายปลายทางของการเมือง ที่อาจกล่าวได้ว่ารัฐทุกรัฐในสังคมโลกนี้ ล้วนมีจุดมุ่งหมายปลายทางที่ละหม้ายคล้ายคลึงกัน ดังที่ เดวิด ฮีลตัน ได้อธิบายไว้ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจรัฐเพื่อการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรที่มีคุณค่า อันมีอยู่อย่างจำกัดในสังคมเพื่อความเป็นธรรม” (The authoritative allocations of values for a society) ทั้งนี้ ในทางที่เป็นจริงรัฐต่าง ๆ ย่อมมีวิถีของการเมืองที่แตกต่างกันใน รูปแบบของรัฐบาลหรือระบอบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนแบ่งออกเป็นสามรูปแบบ ได้แก่ความสัมพันธ์แบบผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง เป็นการปกครองที่ผู้ปกครองมีฐานะเหนือกว่าผู้ถูกปกครอง ที่มีรูปแบบเป็นผู้ปกครองที่ดี ในฐานะของกษัตริย์ หรือผู้ปกครองที่ไม่ดีในฐานะทรราช เป็นต้น รูปแบบความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน เป็นการปกครองที่อำนาจรัฐหรืออำนาจอธิปไตยอยู่ในมือประชาชน (Popular Sovereignty) แต่ด้วยข้อจำกัดที่ประชากรมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีตัวแทนในการใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน อันเป็นที่มาของระบบผู้แทนราษฎร และรูปแบบของการเมืองแบบมีส่วนร่วม หรือแบบการเมืองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนที่พัฒนามาจากความล้มเหลวของรูปแบบความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน โดยยึดมั่นหลักการ “ประชาชนในฐานะราษฎรที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” และมีวิธีการที่สำคัญที่นำมาสู่การมีส่วนร่วมในสี่ลักษณะ คือการเรียกอำนาจคืนโดยการปลดออกจากตำแหน่ง (Recall) การริเริ่มเสนอนโยบาย (Initiatives) การประชาพิจารณ์ (Public Hearings) และการแสดงประชามติ (Referendum หรือ Plebisite) ทำให้การปกครองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นการเมืองของพลเมือง (Civil politics) ที่นำมาสู่การปกครองที่ดี หรือธรรมาธิปไตย หรือธรรมรัฐ (Good governance) ในที่สุด

1.8 สรุปกรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้ คือ

พิจารณาจากแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งการตัดสินใจเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางสังคมของแต่ละคน ไม่ใช่เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่ใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งแต่อย่างใด และผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยถูกระดม (mobilized) จากเจ้าหน้าที่ราชการส่วนหนึ่งด้วย แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชนชั้นนำ ระบบอุปถัมภ์ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยที่ยึดถือตัวบุคคลเป็นหลัก และค่านิยมในความสัมพันธ์กันในทางส่วนตัว และแนวความคิดเกี่ยวกับการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยยุทธวิธีในการหาเสียงของผู้สมัครที่มีทรัพยากรทางการเมืองจำกัดนั้น มักมีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ของเขตเลือกตั้ง เป็นต้นว่าใช้การปราศรัยหาเสียงเสนอนโยบาย การเดินทางไปพบปะประชาชนในเขตเลือกตั้ง ซึ่งไม่สามารถกระทำได้ถึงภายในเวลาอันจำกัด จึงเป็นวิธีการหาเสียงที่ขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความนิยมผู้สมัคร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง มักมีทุนในการหาเสียงน้อย ขาดอิทธิพล บารมี ในทางการเมืองไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเท่าที่ควร จึงไม่สามารถจัดตั้งองค์กรในการรณรงค์หาเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการที่ใช้ในการหาเสียงจึงไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในเขตเลือกตั้ง หรือพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงของคนไทยในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากผู้สมัครที่มีทรัพยากรทางการเมืองพร้อมเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้มีเงินทุนในการหาเสียงจำนวนมาก มักใช้วิธีการหาเสียงหลายรูปแบบ มีประสิทธิภาพในการสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (รสลิน ศิริยะพันธุ์, 2549:38)

1.9 ข้อมูลพื้นฐานพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย

1.9.1 ประวัติศาสตร์เมืองสระบุรี คำว่า “สระบุรี” สันนิษฐานว่าน่าจะมาจาก “บึงหนองโง้ง” ที่อยู่ใกล้ ๆ นั่นเอง ครั้นเมื่อตั้งเมืองขึ้นมาจึงนำเอาคำว่า “สระ” ซึ่งหมายถึงสระน้ำหรือบึงเข้ามารวมกับคำว่า “บุรี” ที่แปลว่า “เมือง” จึงกลายมาเป็นจังหวัด “สระบุรี” ในภายหลัง

จังหวัดสระบุรีเป็นเมืองสำคัญมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล สันนิษฐานว่าตั้งขึ้นในราวปี พ.ศ. 2092 ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ และคาดว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิคงจะโปรดเกล้าฯ ให้แบ่งพื้นที่เมืองลพบุรีกับเมืองนครนายกบางส่วนมารวมกันและตั้งขึ้นเป็นเมืองสระบุรี ทั้งนี้ ก็เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการระดมพลระหว่างเกิดศึกสงครามให้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะการสำรวจสำมะโนครัวชายฉกรรจ์เพื่อรับเข้าราชการทหาร หรือที่เรียกว่า “การสักเลข” ในสมัยนั้น

แบ่งกันทำตามแต่ละหัวเมืองของตนยังไม่ได้เรียกเข้ามากับมณฑลราชธานีแต่อย่างใด เนื่องจากมีความลึกลับไม่เป็นระเบียบในการเกณฑ์ไพร่พลเช่นนี้ พอเกิดศึกสงครามมาประชิดติดพระนครจึงไม่สามารถเรียกระดมพลได้เต็มที่ เนื่องจากเมืองไทยว่างเว้นศึกสงครามมาระยะหนึ่ง พอมีพม่าเข้าศึกมา (พระเจ้าตะเบงชเวตี้แห่งหงสาวดี) ยกทัพมาตีไทยเราก็อายแพ้ถึงกับต้องสูญเสียพระสุริโยทัย อัครมเหสีถูกพระเจ้าแปรแม่ทัพพม่าฟันสะพายแล่งสิ้นพระชนม์บนหลังช้างในคราวที่ไล่ช้างออกไปกั้นช้างพระที่นั่งสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิมิให้เป็นอันตรายในสนามรบ (ณ.ทุ่งลมพาลี ชานพระนครศรีอยุธยาด้านทิศเหนือ) ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิจึงโปรดฯ ให้ตั้งเมืองใหม่ขึ้นเพื่อความสะดวกรวดเร็ว และได้ผลทันต่อเหตุการณ์การบ้านเมืองคราวเกิดศึกสงคราม

ถึงวันนี้ จังหวัดสระบุรีก็ยังเป็นเมืองที่ถือได้ว่า เป็นศูนย์กลางของระบบคมนาคมอันเปรียบเสมือนประตูสู่ภาคเหนือและอีสาน นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดมา ถึงกระนั้นจังหวัดสระบุรีก็ยังเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เพียบพร้อม อาทิ โบราณสถานทางพระพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งยังอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 108 กิโลเมตรเท่านั้น ไกลจึ้นสามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว ด้วยเหตุนี้ สระบุรีจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่น่าท่องเที่ยวศึกษาหาความรู้ แม้จะมีเวลาเพียงสุดสัปดาห์สั้น ๆ ก็ตาม

จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดที่น่าเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ แต่หลาย ๆ คน รู้จักสระบุรีเพียงแค่ประตูสู่ภาคอีสานหรือเป็นทางผ่านเข้ากรุงเทพฯ เท่านั้น แต่ถ้าได้สัมผัสเมืองแห่งนี้อย่างแท้จริงแล้ว จะพบว่าสระบุรีมีเสน่ห์ชวนให้ชมอยู่ไม่น้อยเลย นอกจากพระพุทธบาทและพระพุทธฉายแล้ว ซึ่งเป็นปูชนียสถานสำคัญ เป็นศูนย์รวมความเคารพศรัทธาของคนไทยมาตั้งแต่ครั้งอดีตแล้ว สระบุรียังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ด้วยมีผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ต่อเนื่องจาก อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จึงมีป่าเขาและน้ำตกหลายแห่งให้เลือกเที่ยวหลากหลายบรรยากาศ เช่น อุทยานแห่งชาติพระพุทธฉาย วนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย น้ำตกมวกเหล็ก ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เจ็ดคด - โป่งก้นเส้า เป็นต้น

จังหวัดสระบุรีเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เพราะเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงโคเนื้อและโคนมชั้นดี ส่งผลิตภัณฑ์นมเป็นสินค้าออกสำคัญสร้างรายได้เข้าจังหวัดปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท และยังมีผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ไม่ว่าจะเป็นข้าวสารเสาไห้ มะม่วงพันธุ์หนองแซง ตลอดจนของกินอร่อย ๆ อย่างกะหรี่ปั๊บบและเนื้อทุบของอำเภอมวกเหล็ก ก็เป็นที่ยอมรับของหมู่นักชิมมาช้านาน จนมีคำขวัญว่า “เนื้อนุ่ม นมดี กะหรี่ปั๊บบ” หมายถึงของดีสามอย่างที่ใครผ่านไปผ่านมาแล้ว ต้องแวะซื้อกลับไปเป็นของฝาก

ขณะเดียวกันจังหวัดสระบุรี ก็มีบทบาทสำคัญในด้านอุตสาหกรรมอีกสถานะหนึ่ง เพราะเป็นแหล่งผลิตปูนซีเมนต์ หินปูน และหินอ่อน แหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะในย่านอำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอพระพุทธบาท ตลอดสองข้างทางจะเห็นแต่ภูเขาที่โดนระเบิดจนเว้าแหว่ง มีโรงโม่หิน และรถบรรทุกวิ่งกันขวักไขว่เพื่อส่งบรรดากรวดหินเหล่านี้เป็นวัสดุในการก่อสร้างตึกราม อาคารต่าง ๆ สร้างความเจริญรุ่งเรืองทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และต่างประเทศ ด้วยทำเลที่ตั้งซึ่งเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง ภาคเหนือและภาคอีสานคนสระบุรีจึงมีทั้งคนไทยภาคกลางที่เป็นเจ้าถิ่น กลุ่มคนอีสานจากจังหวัดใกล้เคียงที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหลายอำเภอ รวมถึงชาวลาวเวียงจันทร์ที่ถูกกวาดต้อนมาในสมัยกรุงธนบุรี และชาวไทยวนหรือคนไทยภาคเหนือที่ถูกกวาดต้อนมาจากเมืองเชียงแสนในสมัยรัชกาลที่ 1 สระบุรีจึงเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งด้านประเพณี ภาษาพูด และอาหารการกิน

1.9.2 สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดสระบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดสระบุรีทางตอนเหนือ ตะวันออก และทางตอนกลางของจังหวัด ในเขตอำเภอมวกเหล็กและอำเภอแก่งคอย มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า มีเนินเขาสลับที่ราบสูง ซึ่งเหมาะในการปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 40 ของจังหวัด ทางตอนใต้และตะวันตกของจังหวัดในเขตอำเภอเมือง อำเภอหนองแค อำเภอหนองแซง อำเภอวิหารแดง อำเภอพระพุทธบาท อำเภอบ้านหมอ อำเภอเสาไห้ อำเภอหนองโดนและอำเภอดอนพุด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา คิดเป็นร้อยละ 60 ของพื้นที่ของจังหวัด

จังหวัดสระบุรีมีแม่น้ำป่าสักซึ่งมีต้นน้ำมาจากทิวเขาเพชรบูรณ์ไหลผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ลงมาทางใต้ ผ่านอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอเมือง อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี และไหลผ่านอำเภอท่าเรือ และอำเภอนครหลวง จังหวัดอยุธยา ลงมารวมกับแม่น้ำเจ้าพระยา ที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา คิดเป็นความยาวในเขตจังหวัดสระบุรีทั้งหมดประมาณ 105 กิโลเมตร จากความยาวของแม่น้ำป่าสักทั้งหมด 500 กิโลเมตร

คำขวัญจังหวัดสระบุรี

พระพุทธบาทสูงค่า เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ฐานผลิตอุตสาหกรรม เกษตรนำล้ำแหล่งเที่ยว หนึ่งเดียวกะหรีป๊อบ นมดี ประเพณีตักบาตรดอกไม้งาม เหลืองอร่ามทุ่งทานตะวัน ลือลั่นเมืองชุมทาง

1.9.3 อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสระบุรี มีจังหวัดอื่น ๆ ทั้ง 4 ทิศ ดังนี้

ทิศเหนือ อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองโดน อำเภอพระพุทธบาท ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ อำเภอวิหารแดงติดต่อกับจังหวัดนครนายก อำเภอหนองแคติดต่อกับจังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก อำเภอแก่งคอยและมวกเหล็กติดต่อกับจังหวัดนครนายกและจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก อำเภอหนองแค อำเภอหนองแซง อำเภอเสาไห้ อำเภอบ้านหมอ และอำเภอดอนพุดติดต่อกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2.1 แสดงเขตการปกครองพื้นที่จำแนกรายอำเภอของจังหวัดสระบุรี

อำเภอ	จำนวนตำบล และ หมู่บ้านทั้งจังหวัด		จำนวนตำบลและหมู่บ้านในเขต อบต.		จำนวนเทศบาล
	ตำบล	หมู่บ้าน	ตำบล	หมู่บ้าน	
1. อำเภอเมืองสระบุรี	11	77	10	76	2
2. อำเภอแก่งคอย	14	112	12	102	2
3. อำเภอหนองแค	18	181	17	178	3
4. อำเภอหนองแซง	9	69	9	67	1
5. อำเภอบ้านหมอ	9	79	8	66	2
6. อำเภอเสาไห้	12	101	12	86	3
7. อำเภอพระพุทธบาท	9	68	7	68	1
8. อำเภอวิหารแดง	6	54	6	40	2
9. อำเภอมวกเหล็ก	6	80	6	77	1
10. อำเภอหนองโดน	4	34	4	33	1

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อำเภอ	จำนวนตำบล และ หมู่บ้านทั้งจังหวัด		จำนวนตำบลและหมู่บ้านในเขต อบต.		จำนวนเทศบาล
	ตำบล	หมู่บ้าน	ตำบล	หมู่บ้าน	
11. อำเภอคอนปุด	4	28	3	23	1
12. อำเภอวังม่วง	3	31	3	29	1
13. อำเภอเฉลิม พระเกียรติ	6	49	6	42	1
รวม	111	963	103	887	21

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสระบุรี (ออนไลน์,2550)

ภาพที่ 2.6 แสดงแผนที่จังหวัดสระบุรี

1.9.4 ระยะทางจากอำเภอเมืองสระบุรีถึงอำเภอต่าง ๆ และกรุงเทพมหานครฯ

1. อำเภอแก่งคอย   14   กิโลเมตร
2. อำเภอเสาไห้   8   กิโลเมตร

3. อำเภอบ้านหมอ	28	กิโลเมตร
4. อำเภอวิหารแดง	28	กิโลเมตร
5. อำเภอหนองแค	21	กิโลเมตร
6. อำเภอวังม่วง	64	กิโลเมตร
7. อำเภอมวกเหล็ก	38	กิโลเมตร
8. อำเภอหนองแซง	25	กิโลเมตร
9. อำเภอหนองโดน	38	กิโลเมตร
10. อำเภอพระพุทธบาท	38	กิโลเมตร
11. อำเภอดอนพุด	45	กิโลเมตร
12. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	8	กิโลเมตร
13. กรุงเทพมหานคร	108	กิโลเมตร

รวมทั้งสิ้นเป็นอาณาบริเวณประมาณ 2,576,486 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ 2,096,000 ไร่)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษากระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้สมัครวุฒิสภาจังหวัดยโสธร 2546 กฤชโพธิ์กล้า

2.2 ปัจจัยความสำเร็จในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาของนายแพทย์สำเริง แหยมกระโทก กรณีศึกษาการเลือกตั้ง วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ของพันธุ์ธัญญา พรหมดีสาร (พ.ศ. 2554)

ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกวุฒิสภา โดยมากจะเป็นผลงานการศึกษาในด้านกลยุทธ์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหลัก ลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ที่มาหรือการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อันเนื่องมาจากการที่รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาที่มีความแตกต่างนานาประการในอดีต จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาในวงวิชาการ โดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกวุฒิสภาต่อไป

สรุปผลการศึกษางานวิจัยเรื่องกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดยโสธร ผลงานของ กฤษ โปธิ์หล้า พ.ศ. 2546 ทางด้านกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งแล้ว ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. บรรยากาศและสภาพทั่วไปของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร พบว่า ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างดีและมาใช้สิทธิเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.5 % มีบัตรเสีย คิดเป็นร้อยละ 5.61 % และบัตรที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใด คิดเป็นร้อยละ 6.12 % และสภาพทั่วไปของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการเลือกตั้งเกี่ยวกับการทำบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การમેือและการถอนชื่อ การขนย้ายหีบบัตร มีปัญหาล่าช้าและขาดการประสานงานที่ดี แต่ก็ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการเลือกตั้งในครั้งนี้ ส่วนการร้องเรียนและการคัดค้านการเลือกตั้ง เนื่องจากไม่ปรากฏหลักฐานเอกสารที่ชัดเจนว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จึงทำให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งได้

2. การประชาสัมพันธ์และการณรงค์การเลือกตั้ง พบว่าคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร ได้มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยการประกาศทางสถานีวิทยุและหอกระจายข่าว พร้อมทั้งมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานราชการระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยเน้นให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง แจ้งให้ประชาชนไปตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แนะนำวิธีการลงคะแนน การนับคะแนน รวมทั้งมีการจัดทำเอกสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ ทำป้ายผ้าขนาดใหญ่ จัดทำคู่มือการเลือกตั้ง จัดหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ โดยใช้ศิลปินพื้นบ้าน ตลอดจนจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเลือกตั้ง โดยการจัดทำเวทีประชาธิปไตย และมีการจัดนิทรรศการในสถานศึกษาเอการประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์การเลือกตั้ง

3. การแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่าการแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการเลือกตั้งได้จัดให้มีการแนะนำตัวผู้สมัคร โดยการปราศรัยระหว่างวันที่ 9-23 กุมภาพันธ์ 2543 โดยมีการจัดเวทีแนะนำตัว จำนวน 10 ครั้ง หมุนเวียนไปตามอำเภอต่าง ๆ จนครบทุกอำเภอในจังหวัดยโสธร รวมทั้งมีการแนะนำตัวด้วยเอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว รวมทั้งมีการแนะนำตัวโดยการออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนโดยตรง ถือเป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี

4. การมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากสถานีวิทยุ มีการแนะนำตัวผ่านตัวแทนหรือหัวหน้าคะแนน ข้อมูลวิธีการแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับข้อมูลจากวิทยุ ข้อมูลข่าวสารยังไม่เพียงพอ การแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งถูกต้องตามกฎหมาย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเครือข่ายและกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนสมาชิกวุฒิสภา พบว่า หัวคะแนนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภามากที่สุด กิจกรรมของหัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน คือการเสนอข้อมูลของผู้สมัครในแง่บวก ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อกลไก และการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจและความเชื่อมั่นว่า คณะกรรมการเลือกตั้งจะสามารถควบคุมการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินกิจกรรมที่ต้องปรับปรุงมากที่สุด คือการแนะนำตัวของผู้สมัคร สิ่งที่จะทำให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันมากที่สุด คือการพิจารณาใบเหลืองใบแดงแก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

คุณสมบัติในการได้รับเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา พบว่าคุณสมบัติที่ใช้พิจารณาเลือกผู้สมัคร คือเป็นคนดี ประชาชนเห็นว่ามีการซื้อเสียงหรือสัญญาว่าจะให้อามิสสินจ้าง รวมทั้งมีการสาดโคลน ใส่ร้ายให้ข้อมูลด้านลบของผู้สมัครจริง และการกระทำความผิดกล่าวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

5. ผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พบว่าผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร จำนวน 2 คน คือนายสมบุญ ทองบุราณ มีคะแนนอยู่ในระดับที่หนึ่ง คือ 63,312 คะแนน และนายสนับ สมแสน ได้คะแนนเป็นอันดับที่สอง คือ 54,816 คะแนน จากจำนวนผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 15 คน

6. กลวิธีในการได้รับการเลือกตั้ง พบว่ามีการวางแผนในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และในระดับหมู่บ้าน คือการผู้สนับสนุนทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ทำหน้าที่พบปะหรือแจกจ่ายเอกสารแนะนำตัวของผู้สมัครได้อย่างทั่วถึง และอำนวยความสะดวกในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

ในการดำเนินกลวิธีในการได้รับการเลือกตั้ง พบว่ามีการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพพจน์ให้ประชาชน ว่าตนเองยังมีบทบาททางการเมือง รวมทั้งสร้างภาพพจน์ในด้านที่ดีของตนต่อสาธารณชน

ส่วนการสร้างกระแสทางการเมือง พบว่าการสร้างกระแสทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่สำคัญ คือกระแสการเลือกผู้สมัครที่เป็นคนจังหวัดยโสธร ผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียง ไม่แจกเงิน ไม่เป็นนายทุน และเป็นนักต่อสู้เพื่อประชาชน

การจับผิดการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัครรายอื่น พบว่าการจับผิดการกระทำที่สื่อไปในทางผิดระเบียบและกฎหมายเลือกตั้งอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะผู้สมัครที่เป็นตัวเก็งว่าจะได้รับการเลือกตั้ง ถูกจับตามองและถูกตรวจสอบทุกขั้นตอน แต่ผู้สมัครส่วนใหญ่เลี้ยงที่จะไม่ขึ้นไปกล่าวปราศรัยบนเวที เพราะอาจถูกร้องเรียนว่ากระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง

การใส่ร้ายโจมตีผู้สมัครรายอื่น พบว่าประเด็นการใส่ร้ายโจมตีผู้สมัครในด้านประสบการณ์การทำงานก่อนที่จะมาลงสมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร

7. กลุ่มเครือข่ายที่สนับสนุน พบว่ากลุ่มเครือข่ายที่สนับสนุนมีความสำคัญมาก เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการหาเสียงได้โดยตรง การหาคะแนนเสียงจึงต้องกระทำผ่านกลุ่มเครือข่ายหรือกลุ่มสนับสนุนที่เป็นทีมงานในระดับจังหวัด อำเภอ และหมู่บ้าน กลุ่มเครือข่ายที่สนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร ประกอบด้วยกลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มหรือองค์กรประชาชน

กลุ่มนักการเมือง พบว่าผู้สมัครบางคนมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่น และส่วนหนึ่งเป็นนักการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งมาแล้วหลายระดับความสัมพันธ์กับนักการเมืองนำมาซึ่งความช่วยเหลือกันในการหาผู้สนับสนุน เพราะกลุ่มบุคคลดังกล่าวผ่านการเลือกตั้งมาแล้วทำให้มีประสบการณ์ มีหวัคะแนน และรู้ช่องทางในการได้มาซึ่งคะแนนสนับสนุน อีกทั้งนักการเมืองเหล่านั้น มีฐานเสียงหรือมีคะแนนนิยมในแต่ละบุคคลอยู่แล้ว จึงสามารถหวัคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุนได้

กลุ่มนักธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผู้สมัคร ผู้สมัครบางคนได้รับแรงหนุนจากกลุ่มนักธุรกิจมากกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ เพราะมีความสัมพันธ์กับหอการค้าจังหวัดยโสธร นอกจากนี้มีผู้สมัครบางคนเป็นนักธุรกิจรายใหญ่ของจังหวัด

กลุ่มข้าราชการ พบว่ากลุ่มข้าราชการที่สำคัญของจังหวัด มี 2 กลุ่ม คือกลุ่มข้าราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนผู้สมัครบางคน และอีกกลุ่มหนึ่ง ก็คือกลุ่มข้าราชการครู ซึ่งมีผู้สมัครหลายคนที่มีสายสัมพันธ์กับข้าราชการครู และองค์กรครูอย่างแนบแน่น แต่เนื่องจากมีผู้สมัครเป็นอดีตข้าราชการครูหลายคน คะแนนเสียงจึงกระจายออกไป

กลุ่มหรือองค์กรประชาชน พบว่ากลุ่มหรือองค์กรประชาชนที่มีส่วนส่งเสริมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) กลุ่มแม่บ้านสตรี และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) โดยส่งเสริมณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

8. การร้องเรียนและการคัดค้านการเลือกตั้ง พบว่ากลุ่มเครือข่ายหรือกลุ่มสนับสนุนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 สรุปผลการร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้ง ได้แก่รับแจ้งเหตุและร้องเรียนสนับสนุนผู้ผู้สมัครวุฒิสภาใช้เงินซื้อเสียงรวมทั้งมีการรับแจ้งการคัดค้านการเลือกตั้งและส่งให้คณะกรรมการเลือกตั้งกลางพิจารณาทั้งหมด

ผลการรายงานเหตุและคดีตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีดังนี้ คดีความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ขอให้เงินผู้อื่นเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครอื่น จำนวน 14 ราย ในจำนวนนี้มีทั้งที่พยานหลักฐานไม่พอตั้งฟ้องและ

พยานหลักฐานไม่เพียงพอ คดีความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ข้อหาขาย
จำหน่ายจ่ายแจกสุราในเขตเลือกตั้งในเวลาต้องห้าม จำนวน 1 ราย และคดีความผิดเกี่ยวกับ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ ข้อหาเมาสุราอาละวาด จำนวน 3 ราย ทั้งนี้ในส่วนของการ
การร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้งไม่มีผลต่อการรับรองผลการเลือกตั้ง เนื่องจากคณะกรรมการ
การเลือกตั้งให้การรับรองผลการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งครั้งแรกเพียงครั้งเดียว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการศึกษา 2 ขั้นตอนหลัก คือ

1. ศึกษาข้อเท็จจริงจากเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญ วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปถึงกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา และศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา หัวหน้าแผนก / ทีมงาน / ผู้สนับสนุน คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี เพื่อทราบความคิดเห็นต่อประเด็นกลยุทธ์ในการหาเสียงต่าง ๆ ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แล้วนำข้อมูลมาตีความ วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ที่สามารถสรุปให้เห็นถึงความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาได้

2. ศึกษาความเห็นจากผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ทีมงานหรือหัวหน้าคณะหรือผู้สนับสนุน คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี โดยการตั้งคำถามจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารในประเด็นกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แบ่งเป็น 2 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์ที่เป็นทางการ คือ

- 1.1 ป้ายคัทเอ๊าท์
- 1.2 ปราบศรัย รถแห่หาเสียง
- 1.3 บัตรแนะนำตัว/ แผ่นพับ / โบว์ชัวร์ / ใบปลิว
- 1.4 ให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมาย
- 1.5 การสำรวจปัญหาความต้องการ
- 1.6 เดินเคาะประตูบ้าน

2. กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ คือ

- 2.1 ซื่อเสียงโดยทางตรงและทางอ้อม/ซื่อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง
- 2.2 บริจาคเงินการกุศล / จัด/ร่วมงานเลี้ยงการกุศล
- 2.3 หัวหน้าแผนก/ ผู้มีอิทธิพล
- 2.4 เครือญาติพี่น้อง
- 2.5 ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสระบุรี จำนวน 15 คน 2) ผู้สนับสนุนหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร จำนวน 22 คน 3) คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี จำนวน 5 คน ประชากรเชิงคุณภาพ จำนวน 42 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้ง สว. จังหวัดสระบุรี

ที่	รายชื่อประชากรวิจัยผู้สมัคร สว.	อายุ (ปี)	เพศ	วุฒิ การศึกษา (ปริญญา)	อาชีพ	หมายเลข
1	นายวินัย มีศรี ด.ขุนโกลน อ.พระพุทธบาท	62	ช	ตรี	ข้าราชการ บำนาญ	0819917497
2	นายรัชเดช อติเรกสาร ด.ตลิ่งชัน อ.เมือง	59	ช	ตรี	ธุรกิจส่วนตัว	
3	นายทะนงศักดิ์ สมนิยมไทย ด.หนองแค อ.หนองแค	47	ช	ตรี	ค้าขาย	036371700
4	<u>นายจรัล จิ๋ยยิ่งเรืองรุ่ง</u> ด.หนองนาค อ.หนองแค	48	ช	ตรี	ธุรกิจ	0819478677 036235420
5	นายภิรมย์ สุดสง่า ด.ปากเพรียว อ.เมือง	51	ช	ตรี	ทนายความ	0816051762
6	นายบูรินทร์ วิจิตรศิริ ด.บ้านป่า อ.แก่งคอย	60	ช	ตรี	รับจ้าง	036240000 036240999
7	นายสมศักดิ์ อัดละสัมปณณะ ด.ปากเพรียว อ.เมือง	60	ช	ตรี	นักธุรกิจ	
8	นายสมพร เขาวรินทร์ ด.ขุนโกลน อ.พระพุทธบาท	72	ช	โท	ที ป รี ก ษ า กฎหมาย	
9	นายวัชรินทร์ เอกประเสริฐ ด.ปากเพรียว	54	ช			
10	นายไมจิตต์ ยี่เขียน ด.โคกแย้ อ.หนองแค	48	ช	ตรี	นักธุรกิจ	036305036 036305284

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	รายชื่อประชากรวิจัยผู้สมัคร สว.	อายุ (ปี)	เพศ	วุฒิ การศึกษา (ปริญญา)	อาชีพ	หมายเลข
	ด.ปากเพรียว อ.เมือง					
11	นายถาวร ไชยพุกภัย ด.ปากเพรียว อ.เมือง	47	ช	ตรี	ทนายความ	0894594694
12	นางกุศมาลย์ จิ่งธีรพานิช ด.หนองแค อ.หนองแค	46	ญ	ตรี	ค้าขาย	
13	นางสมพิศ แบบแผน ด.ปากเพรียว อ.เมือง	49	ญ	ตรี	ผจก.สหกรณ์ การเกษตรเมือง สระบุรี	036211563 0899005199
14	นายสมาน จันทะดี เขตวังทองหลาง กทม.	54	ช	ตรี	ธุรกิจส่วนตัว	025387834 0819117749
15	พ.อ. (พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ ด.หนองปลาไหล อ.เมือง	77	ช	ตรี	ข้าราชการ บ้านาญ	036302459 0894442220

หมายเหตุ 1.ช หมายถึง เพศชาย 2.ญ หมายถึง เพศหญิง

ตารางที่ 3.2 แสดงประชากรวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มผู้สนับสนุน / ทีมงาน / สว. จังหวัดสระบุรี

ลำดับ	รายชื่อผู้สนับสนุนหาเสียง	อายุ (ปี)	เพศ	วุฒิ	อาชีพ	หมายเลข
1	นางสุสดี มีศรี		ญ		ข้าราชการบ้านาญ	89 – 5255341
2	นายธีรรัตน์ จิ่งยี่งเรื่องรุ่ง		ช		ธุรกิจ	080 4403333
3	พ.ท. สมพร หาญกล้า		ช		ข้าราชการทหาร	0844399299 0867570720
4	นายภานุพงษ์ ทิพยเสวต		ช		ธุรกิจ	0818532364
5	นางภัทรภรณ์		ญ		รับจ้าง	0863773700

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อผู้สนับสนุนหาเสียง	อายุ (ปี)	เพศ	วุฒิ	อาชีพ	หมายเหตุ
6	นายพีระ ไชยรัตน์		ช		รัฐวิสาหกิจ	0812558541
7	นายพุทธพงษ์ เจนจิตรศิลป์		ช		รับจ้าง	0818045051
8	นายสุชล สิงห์เหนียว		ช		ข้าราชการ	0819917230
9	นางสาวพัชรินทร์ ไชยเสน		ญ	๓๑	๕๐ ม.๕ ต.บ้าน ยาง อ.เสาไห้	
10	นายสนิท แก้วเขียว		ช	๔ ๔	๓๒/๑ม.๑ ต.ทับ กวาง อ.แก่งคอย	
11	นายมน ศรีวาลา		ช	๔๖	๓๐ ม.๘ ต.บ้าน แก้ง อ.เฉลิมพระ เกียรติ	
12	นางจรูญศรี บรรพต		ญ	๕๐	๗๘ ม.๕ ต.หนอง ยาว อ.เมือง	
13	นางสาวปาริชาติ		ญ	๓๐	๑๒ ม.๔ ต.ท่าช้าง อ.เสาไห้	
14	นางจุฑามาศ สายสุวรรณ		ญ		บจก. สระบุรีคอม	
15	นางอรสุมา โพธิประเสริฐ		ญ			
16	นางทะนงศักดิ์ สมนิยมไทย		ช			
17	นายวิฑิต เจริญใจ		ช			
18	นางจิตรา สมิงแก้ว		ญ			
19	นางเรณู จันทร์เจริญ		ญ		บจก. สระบุรี คอม	
20	นางสุปราณี คำจิระ		ญ		บจก. สระบุรีคอม	
21	นายนพพร บุญแจ้ง		ช			
22	นางบุศรา ตรีอุดม		ญ			
23	นางอารีย์ ประเสริฐ		ญ			

ตารางที่ 3.3 แสดงประชากรวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

ลำดับ	คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี	อายุ	เพศ	หมายเหตุ
1	น.ส. สุนันท์ จำรูญพานิชย์กุล	62	หญิง	ประธานคณะกรรมการ
/2	พลเอกเชียรชัย โกมารทัต	59	ชาย	กรรมการ
3	พลโทสมชาติ อนันต์พงษ์	58	ชาย	กรรมการ
4	นายสุรพล พุฒคำ	56	ชาย	กรรมการ
5	นายจรรยา จึ้งย้งเรืองรุ่ง	63	ชาย	กรรมการ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการคัดเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากบุคคลที่มีคุณสมบัติที่กล่าวไว้ในประชากร โดยจะคำนึงถึงความสมัครใจในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งเมื่อดำเนินการแล้ว ได้บุคคลที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ คือ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ คือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ผู้สนับสนุนหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครจังหวัดสระบุรี และคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 3.4 แสดงการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพผู้สมัคร สว. แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มคะแนน	รายชื่อผู้สมัคร สว.	เบอร์	คะแนน	หมายเหตุ
1. กลุ่ม. 8,00-ขึ้นไป	นายจรัล จึ้งย้งเรืองรุ่ง	4	99,435	081-9478622
2.	นายสมพร เขาวรินทร์	8	69,641	กลุ่มคะแนนสูงสุด
3.	นางสมพิศ แบบแผน	13	20,043	
4.	นายบูรินทร์ วิจิตรศิริ	6	17,475	
5.	นายสมาน จันทะดี	14	10,153	
6. กลุ่ม. 5001-8,000	นายวินัย มีศรี	1	7,854	0819917497
7	นายสมศักดิ์ อัดตะสัมปณณะ	7	7,853	กลุ่มคะแนนปานกลาง
8.	นางกุศมัลย์ จึ้งธีรพานิช	12	7,009	
9.	นายรัชเดช อติเรกสาร	2	6,962	

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

กลุ่มคะแนน	รายชื่อผู้สมัคร สว.	เบอร์	คะแนน	หมายเหตุ
10.	นายถาวร ไชยพุกภัย	11	5,178	
11 กลุ่ม. 2000-5000	นายไมจิตต์ ยี่เจียน	10	4,209	กลุ่มคะแนนต่ำสุด
12.	นายภิรมย์ สุดสง่า	5	3,311	
13.	นายทะนงศักดิ์ สมนิยมไทย	3	2,344	
14.	15.พ.อ. (พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ	15	2,163	

1.2.2 สรุปประชากรและกลุ่มตัวอย่างวิจัยในเรื่องนี้ คือ

1) ประชากรการวิจัย ทั้งหมด จำนวน 43 คน

2) กลุ่มตัวอย่างวิจัย ทั้งหมด จำนวน 7 คน

(1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ

ละ 1 = 3 คน คือ

(ก) กลุ่มคะแนนสูงสุด (8,001 - ขึ้นไป)

นายจรัส จิ้งยี่งเรือ่งรุ่ง

(ข) กลุ่มคะแนนปานกลาง (5,001 - 8,000)

นายวินัย มีศรี (7,854)

(ค) กลุ่มคะแนนต่ำสุด (2,000 - 5,000)

พ.อ. (พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ (2,165)

(2) ผู้สนับสนุนหาเสียงเลือกตั้ง จำนวน 3 คน ได้แก่

1. นายธีรรัตน์ จิ้งยี่งเรือ่งรุ่ง

2. นางสุศติ มีศรี

3. พ.ท. สมพร หาญกล้า

(3) คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน ได้แก่

นางสาวสุนันท์ จำรูญพานิชกุล

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีลักษณะมีลักษณะใกล้เคียงกัน ได้แก่แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด ของร้อยตำรวจเอก ณรงค์ฤทธิ์ สุริยะ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งทั่วไป เขต 3 จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2535 ของ นายเอกภาพ พลซื่อ และรายงานการศึกษาค้นคว้า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2538) ศึกษาค้นคว้าจากกฎหมาย ระเบียบ ประกาศของคณะกรรมการเลือกตั้ง และข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สร้างเครื่องมือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยประยุกต์เนื้อหาที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าสอบถามและแบบสัมภาษณ์เบื้องต้น

โดยการสร้างเครื่องมือ จากเอกสาร ดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารชั้นต้น ได้แก่ บันทึกประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่น ข่าวสารประชาสัมพันธ์ของจังหวัดสระบุรี เป็นต้น

2.2 เอกสารชั้นรอง ได้แก่ วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา และวารสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ โดยพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานวิจัยในครั้งนี้ และสร้างแบบเก็บข้อมูล

สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างขึ้นจากการกำหนดประเด็นคำถาม ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์มาจากการที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประยุกต์จากเครื่องมือวิจัยบางส่วนที่เคยปรากฏในงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับงานวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ได้คำนึงถึงความสอดคล้องตรงตามกรอบแนวคิดการวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สนับสนุนหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 และคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

2.3 แบบบันทึกข้อมูลเอกสาร ใช้สำหรับบันทึกงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือตำรา บทความทางวิชาการ รายงานทางวิชาการ บทความจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ที่ได้มาจากการจดบันทึกศึกษาด้วยตัวเอง

2.4 โครงสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาสอบถามผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้สนับสนุนหาเสียงของผู้สมัคร คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย

2.4.1 แบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยคำถามดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
- 2) คำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้งทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็น

ทางการของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา 2 มีนาคม พ.ศ. 2551

2.5 การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากข้อ 1) ให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบและนำข้อมูลเสนอผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พิจารณาตรวจสอบแก้ไขความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์มากที่สุด (โปรดดูภาคผนวกท้ายเล่ม)

2.6 บันทึกภาคสนามของผู้วิจัย บันทึกนี้สร้างขึ้น เพื่อไว้บันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตในช่วงการสัมภาษณ์ขณะเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อไว้ประกอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 อุปกรณ์ภาคสนาม ประกอบด้วยสมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เสนอต่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี เพื่อขออนุญาตศึกษาในพื้นที่ ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและผู้สนับสนุนหาเสียง รวบรวมและแยกแยะข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยวิธีเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากรายการ ดังต่อไปนี้

3.1.1 ข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ เอกสารราชการ รายงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เอกสารการรายงานข่าวจากแหล่งข่าวต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ระดับประเทศ เป็นต้น

3.1.2 ข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมจากบันทึกการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ระหว่างเดือนกรกฎาคม .2554 – ตุลาคม พ.ศ. 2554

3.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนหนึ่ง และประสานงานกับผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำเขตการเลือกตั้ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ประสานไปยังประธานชุมชนในเขต พื้นที่ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ระหว่างกรกฎาคม พ.ศ. 2554 – ตุลาคม พ.ศ. 2554

3.1.4 ข้อมูลที่ได้้นำดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป จนแล้วเสร็จการ วิจัย ดังนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นตอนที่หนึ่ง คือการนำข้อมูลที่ได้มาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ มารวบรวมไว้

4.3 ขั้นตอนที่สอง คือการจัดกระทำระบบข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้ในขั้นตอนที่หนึ่ง มา จัดระบบข้อมูล ตามกลยุทธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4.3 ขั้นตอนที่สาม คือการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ตารางที่ 3.5 กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

วัน เดือน ปี	การดำเนินงาน	หมายเหตุ
1-15 ม.ค. 54	-ศึกษา และรวบรวมเอกสาร บทความ หนังสือ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	-ปรึกษาอาจารย์
16-20 ม.ค. 54	-ร่างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสำหรับประชากร กลุ่มที่ 1,2,3	-ส่งผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ
21-31 มี.ค. 53	-ดำเนินการทำความรู้จักกับประชากรกลุ่มที่ 1,2,3	-สร้างความคุ้นเคย
1 -30 มี.ค.54	-ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สจ. กลุ่มที่ 2 ผู้สนับสนุนผู้สมัคร สว. กลุ่มที่ 3 คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี	สัปดาห์ที่ 1-4 สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 3

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	การดำเนินงาน	หมายเหตุ
1-10 เม.ย.54	-รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้เรียบร้อย -ส่งอาจารย์เพื่อปรับปรุงแก้ไข (ข้อมูลเชิงคุณภาพ)	-เพิ่มเติมส่วนที่ขาด
11-31 มิ.ย..54	-เตรียมดำเนินการวิทยานิพนธ์ บทที่ 4 , บทที่ 5	
1 – 30 ก.ย 54	ยื่นคำร้องขอสอบ	
1ต.ค-30 พ.54	สอบวิทยานิพนธ์ 3	
15 ม.ค. 55	ส่งเล่มฉบับสมบูรณ์	

ตารางที่ 3.6 กำหนดการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ

วัน / เดือน / ปี	รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์	ประเด็น	เบอร์โทรศัพท์
1. 9 ส.ค.. 54	นายจรัล จึ้งยิ่งเรืองรุ่ง	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	081-9478622
2.5 ส.ค. 54	นางศุสดี มีศรี	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	089 - 5255341
3. 12 ส.ค. 54	พ.ท. วีรพล ปุณณภูมิ	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	089-4442220
4. 14 ต.ค. 54	นายธีรรัตน์ จึ้งยิ่งเรืองรุ่ง	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	080-4403333
5.13 ส.ค..54	พ.ท. สมพร หาญกล้า	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	086-7570720
6. 20 ส.ค.. 54	นายวินัย มีศรี	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	0819917497
7. 16 ส.ค. 54	นางสาวสุนันท์ จำรูญพานิชกุล	กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้ง	081-9834454

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างวิจัยดังกล่าว ได้แบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 2 กลยุทธ์ ดังนี้

1.1 กลยุทธ์ที่เป็นทางการ หมายถึงกลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงที่ถูกต้องตามทำนองธรรมเนียมหรือจริยธรรมของกฎหมายบ้านเมือง หรือการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่เป็นทางการ คือการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปอย่างชัดเจน และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะกำหนดเป็นหลักฐานในการแจ้งยอดรวมการใช้จ่ายเมื่อต้องแจ้งต่อทางการตามที่กฎหมายกำหนด ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ที่สำคัญได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การปราศรัย การลงข้อความในสื่อมวลชน ค่าใช้จ่ายในด้านการอำนวยความสะดวก เช่น ค่าพาหนะ ค่าขนส่ง เบี้ยเลี้ยง อาสาสมัคร เป็นต้น อันได้แก่

1.1.1 แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์ ขนาด 1 แผ่น /มากกว่า

1.1.2 การปราศรัยโดย กทศ.หรือตัวเอง สํารวจปัญหาความต้องการและการเดิน
เคาะประตูบ้าน

1.1.3 บัตรแนะนำตัวเองหรือโบชัวร์หรือ แผ่นพับหรือใบปลิว

1.1.4 รถโฆษณาหรือรถแห่

1.1.5 ให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองและกฎหมาย

1.1.1 แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์ ขนาด 1 แผ่นหรือมากกว่า ป้ายคัทเอ๊าท์ ขนาด 1 แผ่นหรือมากกว่ากระดาษอัด โดยมีชื่อ รูปถ่ายผู้สมัครหรือบุคคลสำคัญ หมายเลขผู้สมัคร รูปถ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้สมัคร แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์ หรือแผ่นป้ายฟิวเจอร์บอร์ด ขนาด 130 x 245 cm

กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนมีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ผู้สมัครที่มีความพร้อมมาก จะใช้คัทเอ๊าท์จำนวนมาก และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจูงใจประชาชนได้มาก ส่วนผู้สมัครที่มีงบประมาณหาเสียงจำกัดหรือกลัวจะผิดกฎหมายจะใช้แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์จำนวนน้อย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า นายจรล จึงยิ่งเรืองรุ่ง ใช้กลยุทธ์ด้านนี้

มาก คือทั้งจำนวนและการเปลี่ยนแปลงข้อความหลายข้อความ จึงทำให้มีความพร้อมที่มีมากและแตกต่างจากผู้สมัครคนอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“กลยุทธ์ของผม ก็คือ ครั้งแรกผมก็ขึ้นคัทแค่ว่า ใคร คือจรัล...นะครับ ตั้งคำถามให้ ๆ ประชาชนสนใจเรา แล้วผมจะมี อีกประมาณสองอาทิตย์ ผมจะมีคำตอบว่าใคร คือจรัล แล้วขั้นตอนที่สามนี้ เราใช้กลยุทธ์ ในการหาเสียง ทางเคเบิลทีวี แล้วผมถามตอบ ว่าใคร คือจรัล แล้วอีกประมาณสักสองอาทิตย์นี้ เราพยายามสร้างกระแสไว้ ให้ทุกคนในเมืองนี้ ตั้งคำถาม แล้วเขาก็จะเป็นผู้ตอบ บางคน ก็เป็นผู้ตอบ ถามตอบกันเอง ว่าจรัลนี้ มันเป็นใคร มาจากไหน แล้วก็ บางคนก็พูดว่า ก็ตัวมันเอง มันไม่รู้ แล้วเราจะรู้จักคุณได้อย่างไร ก็เป็นกลยุทธ์ในการหาแนะนำตัว (จรัล จิ้งยี่เรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ป้ายกระดาษอัดผมมีสองแผ่น ครับเอาติดข้างรถ ไม่มีข้อความ มีภาพ มีวันเลือกตั้ง ไม่มีคำสโลแกน ไม่มี ๆ เพราะว่า สว. ไม่มีการหาเสียง เพียงแนะนำตัวใช้ไม หาเสียงไม่ได้ ป้ายหนึ่งป้ายละ พันกว่าบาท ก็ กกด. กำหนดให้มีค่าใช้จ่ายไม่เกินสองล้านครับ” (วินัย มีศรี, 3 ต.ค.: 2553)

“ผมก็ลองดูซิ คิดว่าค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโปสเตอร์ ค่าแผ่นพับ อะไรนี้ พอไหวไม่ แต่ปกติมันไม่ไหว ไม่พอ งบประมาณของผม พอไปหาเสียงเข้า มันไม่พอ ยังมีเรื่องอื่น ๆ อีก (วิรพณ บุญณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7ต.ค.: 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้า พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา คือถ้าทำงานให้กับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมมาก ก็เสนอแนะความคิดเห็นได้มาก และทำได้อย่างกว้างขวาง ส่วนถ้าทำงานกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมน้อยกว่า ก็ควรใช้ยุทธวิธีอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ก็ผมคิดว่าวิธีการหาเสียงของผม ก็ที่แนะนำท่าน จรัล ไป คือการเข้าไปใกล้ชิดชุมชน เข้าไปให้ใกล้ชิดกับประชาชน แล้วก็สื่อสารถึงหน้าที่ของ สว. แล้วก็ความตั้งใจของท่าน แล้วเจตนารมณ์ แล้วก็วิสัยทัศน์ของท่าน เป็นวิธีการหาเสียงที่สำคัญที่สุด ให้ถือเป็นการเหมือนพูดคุยกับคน ให้รับทราบปากต่อปากนะครับ เหมือน Two way Communications คิดว่าวิธีการนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด.” (ธีรรัตน์ จิ้งยี่เรื่องรุ่ง, 7ต.ค.: 2553)

“วิธีการหาเสียงของอาจารย์วินัย ก็คือการแนะนำตัว ที่ ๆ แต่ละอำเภอเขาจะจัดเวทีแนะนำตัว นั้นแหละ ที่ทำพวกคนที่ใช่ครูรู้จักเรามาก่อนแล้วนี่ มาฟังแล้ว เขา ก็พูดว่า “คนนี่ดูดีนะ พูดอะไรน่าฟัง พูดหลายครั้งนะค่ะ ไปตามอำเภอต่าง ๆ” (มุศิตี มีศรี, 5 ต.ค. 2553)

“ผู้สมัครไม่สามารถหาเสียงได้ พอแล้วนะ เขาห้าม สว. หาเสียงครับ” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค. 2553)

“มีแม่แผ่นดินป้ายคักเอ้าท์ มีเบอร์อะไรบ้าง จำไม่ได้แล้ว มันนานมาแล้ว พี่ไม่เคยจำ เรื่องที่จบไปเลย ไม่เคยจำ การปราศรัยหาเสียง ใช้วิธีการจับฉลากกัน มีกติกากัน คนหนึ่ง คือ แล้วแต่คนมากคนน้อย แล้วแต่ แล้วก็มาจับฉลากกัน อาจจะเห็นว่า ก็นั่นเอง ประมาณนี้ จับฉลากกัน คือคนมาก เขาตกลงกันว่า เท่านั้นที่กานาที ก็ว่าจัดการไป ไม่ใช่ว่า ไม่ต้องมี ไม่ต้องไป กำหนดแน่นอน” (สุนันท์ จำริญพานิชกุล, 16 ส.ค. 2554)

1.1.2 การปราศรัย การสำรวจปัญหาความต้องการและการเดินเคาะประตูบ้าน การปราศรัย คือการจัดสถานที่หาเสียงหรือเวทีหาเสียง นอกจากที่สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะจัดให้แล้ว ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะจัดเองโดยขออนุญาตเจ้าของสถานที่และเสียค่าใช้จ่ายเอง สามารถกระทำได้ การใช้เครื่องขยายเสียงพูดปราศรัยตามถนน ตลาด วัด โรงเรียน นั่งในรถยนต์ ขึ้นข้างรถยนต์ หรือขบวนรถยนต์แล้วโฆษณาด้วยเครื่องขยายเสียง สามารถกระทำได้ การสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชน คือในเขตลงคะแนนเลือกตั้งของตน ว่ามีความต้องการหรือมีปัญหาความเดือดร้อนอะไรบ้าง แล้วนำข้อมูลหรือปัญหาความต้องการเหล่านั้นมาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบมาสู่การวิเคราะห์ แล้วนำเสนอเป็นนโยบายแก้ไขปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงต่อไป ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของปัญหาหรือความต้องการนั้น ๆ การเดินเคาะประตูบ้าน คือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เข้าไปใกล้ชิดหรือพบปะพูดคุยกับประชาชนโดยตรงถึงบ้านหรือสถานที่ประกอบการ เพื่อรับฟังปัญหาโดยตรงจากประชาชน เป็นการสร้างภาพลักษณ์และสร้างคะแนนนิยมแก่ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมุ่งแสดงให้เห็นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นว่า บุคคลผู้ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชน และเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงและรับรู้ปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนมีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ผู้สมัครที่มีความพร้อมมาก จะใช้การปราศรัยการสำรวจปัญหาความต้องการ และการเดินเคาะประตูบ้านจำนวนมากทั้งการจัดเวทีโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือโดยผู้สมัครเอง และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจูงใจประชาชนได้มาก ส่วนผู้สมัครที่มีงบประมาณหาเสียงจำกัดหรือกลัวจะผิดกฎหมายจะใช้การปราศรัยจำนวนน้อย ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“การจัดเวทีปราศรัยของ กกต. จังหวัดสระบุรี ก็เป็นสิ่งที่ดี ที่ทำให้ผู้สมัคร สว. และประชาชนได้รู้จักมักคุ้นหน้ากันหน่อย จะไปปราศรัยหาเสียงตามที่ทาง กกต. จัดเวทีให้ ก็จะกำหนดให้อำเภอละ 1 ครั้ง ๆ ประมาณ 5 ชั่วโมง ประมาณ คนละ 20 นาที รวม 13 ครั้ง ผมก็ไปปราศรัยทุกครั้งทุกอำเภอ ตามที่ กกต. จัดให้..ครับ” “ไม่ได้มีการสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนเลยครับ” (นายจรัส จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“คือถ้า กกด. นี้ สนับสนุนหรือจัดให้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ได้พบประชาชน หรือได้พูดคุย ส่วนมากแล้ว ผมคิดว่าจะได้ผู้สมัครที่ดีด้วย เพราะว่าการพูดจา แนะนำตัว ให้ความรู้ เขาก็จะพูดสว่างเขอะ มีความสำคัญมาก ๆ เลย ถ้าเรามีพวกนี้ ก็ไม่มีคนรู้จัก เวลาไปแนะนำตัวที่ อำเภอผมก็ไป ผมไปทุกครั้ง ผมไม่มีเลยครับ ไม่มีการสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนใด ๆ เลย เพราะว่าสมัครไปคิดว่าลองเสนอตัวดู เรามีคุณสมบัติเช่นนี้ เท่านั้น ไม่ได้ใช้อะไรเลย พิมพ์บัตรมาก็ยังไม่ได้อะไรเลย” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ตามที่ทาง กกด. จัดเวทีให้ ผมก็ไปทุกครั้ง ๆ บางครั้ง กกด. จัดสำเร็จบ้างและไม่สำเร็จบ้าง อย่างที่อำเภอมวกเหล็ก ไม่สำเร็จ เพราะว่าไม่มีคนมาฟัง ให้ความเวลาพูดผมจำไม่ได้แน่นอน ประมาณ 15 – 20 นาที เราก็จะพูดอะไรล่ะ แนะนำตัว ชื่อตัวเองอทบจะหมดเวลาแล้ว การแสดงความคิดเห็นระดับชาตินี้ มันต้องพูดเป็นชั่วโมง เป็นชั่วโมง ๆ ไล่ไปเป็นกระทรวง ๆ เลย แล้วให้เวลา 10 นาที นั่งรถไป แต่งตั้งเป็นชั่วโมง 15 นาทีพูดอะไร แล้วก็ปราม ๆ ไว้ อย่าไปหาเสียง เดินหาเสียง ก็เลิกกัน สมัครนี้หาเสียง นี้วิธีการหาเสียงที่ดีที่สุด วิธีการส่วนตัว ก็คือเข้าถึงประชาชน ทุกวัน เดินเคาะประตูบ้าน ทิดป้าย ทุกวัน ไม่ได้หลับได้นอน นี้สำรวจปัญหาความต้องการ เขาบอกว่าไม่ใช่หน้าที่ของ สว. นะ มันเป็นที่ของ สส. สว. คอยกำกับดูแล สส. ก็น่าจะทำได้ แต่มักจะถูกเจ้าที่ กกด. นะ บอกว่าไม่ใช่หน้าที่ของ สว. คือ สว. ต้องรู้หน้าที่ของ สว. หน้าที่ของ สว. หน้าที่ของข้าราชการ ไข่ม้อย ต้องมีความรู้กว้างขวาง แล้วก็สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ๆ มาบอก เราก็ไปดู ถนนได้อย่างไรไม่รู้” (วีรพน ปลูกบุญ พ.อ. (พิเศษ), 7 ต.ค. : 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา คือถ้าทำงานให้กับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมมาก ก็เสนอแนะความคิดเห็นได้มาก และทำได้อย่างกว้างขวาง ส่วนถ้าทำงานกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมน้อยกว่า ก็ควรใช้ยุทธวิธีอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ก็ผมคิดว่าวิธีการหาเสียงของผม ก็ที่แนะนำท่าน จรัล ไป คือการเข้าไปใกล้ชิดชุมชน เข้าไปให้ใกล้ชิดกับประชาชน แล้วก็สื่อสารถึงหน้าที่ของ สว. แล้วก็ความตั้งใจของท่าน แล้วเจตนาธรรมณ์ แล้วก็วิสัยทัศน์ของท่าน เป็นวิธีการหาเสียงที่สำคัญที่สุด ให้ถือเป็นการเหมือนพูดคุยกับคน ให้รับทราบปากต่อปากนะครับ เหมือน Two way Communications คิดว่าวิธีการนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด คือท่านก็ได้รับทราบถึง ปฏิบัติการได้ตอบนะครับ ว่า ตรงนี้เราทำได้ไม่ดีพอควรปรับปรุงอย่างไร ก็เป็นวิธีการที่ท่านนำไปปรับปรุง พูดคุยกับพี่น้องประชาชนให้เขาเข้าใจนะครับ คิดว่าสำคัญที่สุด” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค. 2553)

“วิธีการหาเสียงของอาจารย์วินัย ก็คือการแนะนำตัว ที่ ๆ แต่ละอำเภอเขาจะจัดเวที แนะนำตัว นั้นแหละ ที่ทำพวกคนที่ใช่ครูรู้จักเรามาก่อนแล้วนี่ มาฟังแล้ว เขา ก็พูดว่า “คนนี่ดูดีนะ พูดยังไรน่าฟัง พูดยหลายครั้งนะค่ะ ไปตามอำเภอต่าง ๆ เช่น เมื่อเวลาเขาไปพูดนี่ จะมีคนชื่นชม พอสมควร เขา ๆ เก่งเรื่องพูดละ เขาเป็นผู้บริหาร เขาก็ต้องชำนาญเรื่องพูดอยู่แล้ว ถ้าคน ๆ คนนี้ ถ้าได้บริหาร ทำงาน ก็ ๆ คิดว่า คงเป็นแบบภูมิใจพอสมควร ตั้งแต่รู้จักเขาเป็น ผ.อ. ลูกน้องเขา รักเขา ก็ ๆ เป็นหัวหน้าที่ดีรักลูกน้อง” (ผุศดี มีศรี, 5 ต.ค.2553)

“ผู้สมัครไม่สามารถหาเสียงได้ พอแล้วนะ” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค.: 2553)

“ การปราศรัย ไม่ ก็ทาง กต.จัดให้ จำไม่ได้แล้ว ว่าจัดที่ที่ จำไม่ได้แล้ว มั่นนาน คือ เราเลือกตั้งบ่อยครั้ง เลือกตั้งท้องถิ่น สส. เลือกตั้งท้องถิ่น มันจำไม่ได้หรอก สว. มั่นนาน จำไม่ได้หมดเลย ไม่ได้แล้ว มั่นนานมาแล้ว พี่ไม่เคยจำ เรื่องที่จบไปเลย ไม่เคยจำ การปราศรัยหาเสียง ใช้วิธีการจับฉลากกัน มีกติกาคน คนหนึ่ง คือแล้วแต่คนมากคนน้อย แล้วแต่ แล้วก็มาจับฉลากกัน อาจจะเห็นว่า ที่นั่นเอง ประมาณนี้ จับฉลากกัน คือคนมาก เขาตกลงกันว่า เท่านั้นที่เห็นว่า ก็ว่า จัดการไป ไม่ใช่ว่า ไม่ต้องมี ไม่ต้องไปกำหนดแน่นอน” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ต.ค.2554)

1.1.3 บัตรแนะนำตัวหรือโบชัวร์หรือแผ่นพับหรือใบปลิว คือมีลักษณะคล้ายกับแผ่นป้ายคำท่เข้าที่แต่มีขนาดเล็กลงทำด้านกระดาษเท่ากับบัตรประจำตัวประชาชนและกระดาษ A4 โดยมีชื่อนามสกุลหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ข้อความเล็กน้อย ใช้สำหรับแจกให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรง

กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนมีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ผู้สมัครที่มีความพร้อมมาก จะใช้บัตรแนะนำตัวหรือโบชัวร์หรือแผ่นพับหรือใบปลิว จำนวนมาก และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจูงใจประชาชนได้มาก ส่วนผู้สมัครที่มีงบประมาณหาเสียงจำกัดหรือกลัวจะผิดกฎหมายจะใช้กลยุทธ์นี้น้อย ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“มีบัตรแนะนำตัว จำนวนประมาณ 100,000 ใบ ซึ่งนำไปแนะนำตัวกับประชาชน โดยทีมงานส่วนหนึ่ง ส่วนหนึ่งก็แจกด้วยนายจรัลเอง และไปทุกอำเภอ ส่วนมากจะเป็นช่วงที่ทาง กต. จังหวัดสระบุรี จัดเวทีปราศรัยในทุก ๆ อำเภอ ซึ่งมีข้อความว่า ผมงว้างครับ แล้วก็มีการทัก สว. ว่า แต่งตั้ง คัดกรอง ตรวจสอบ ถอดถอน มีรูปนายจรัล จิ้งยี่งเรื่องรุ่ง เบอร์ 4” (จรัล จิ้งยี่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ค่าพิมพ์บัตรแนะนำตัวหมื่นกว่าบาท ผมจ่ายไปประมาณนั้นแหละ ผมจำไม่ได้เลย ข้อมูลทั้งหมด ค่าใช้จ่ายผมจ่ายไปเกี่ยวกับบัตรแนะนำตัว ค่าโปสเตอร์ ขนาดเท่าไ้ไร ผมจำไม่ได้แล้ว ที่นำไปตัดตามที่ กต. กำหนดให้ติด” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.:2553)

“ผมก็ลองดูซิ คิดว่าค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าไปสเตอร์ ค่าแผ่นพับ อะไรนี่ ประมาณ 10.000 กว่าบาท พอไหวไหม แต่ปกติมันไม่ไหว ไม่พอ งบประมาณของผม พอไปหาเสียงเข้า มันไม่พอ มันไปเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น” (วีรพล ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7ต.ค.:2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา คือถ้าทำงานให้กับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมมาก ก็เสนอแนะความคิดเห็นได้มาก และทำได้อย่างกว้างขวาง ส่วนถ้าทำงานกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมน้อยกว่า ก็ควรใช้ยุทธวิธีอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ ก็ผมคิดว่าวิธีการหาเสียงของผม ก็ที่แนะนำท่าน จรัล ไป คือการเข้าไปใกล้ชิดชุมชน เข้าไปให้ใกล้ชิดกับประชาชน แล้วก็สื่อสารถึงหน้าที่ของ สว. แล้วก็ความตั้งใจของท่าน แล้วเจตนาธรรม แล้วก็วิสัยทัศน์ของท่าน เป็นวิธีการหาเสียงที่สำคัญที่สุด ให้ถือเป็นการเหมือนพูดคุยกับคน ให้รับทราบปากต่อปากนะครับ เหมือน Two way Communication คิดว่าวิธีการนี้ดี” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7ต.ค.:2553)

“ วิธีการหาเสียงของอาจารย์วินัย ก็คือการแนะนำตัว ที่ ๆ แต่ละอำเภอเขาจะจัดเวทีแนะนำตัว นั่นแหละ ที่ทำพวกคนที่ใช้ครุรัฐจักเรามาก่อนแล้วนี่ มาฟังแล้ว เขา ก็พูดว่า “คนนี่ดูดีนะ พูดอะไรน่าฟัง พูดหลายครั้งนะค่ะ ไปตามอำเภอต่าง ๆ (ศุคติ มีศรี, 7ต.ค.:2553)

“ผู้สมัครไม่สามารถหาเสียงได้” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค. :2553)

“มีค่ะ มีทาง กกด. เป็นผู้จัดให้ จำไม่ได้แล้วว่าจัดให้กี่ครั้ง” (สุนันท์ จำริญพานิชกุล, 16 ต.ค.:2554)

1.1.4 รถโฆษณาหรือรถแห่ คือการใช้เครื่องขยายเสียงพูดปราศรัยตามถนน ตลาด วัด โรงเรียน นั่งในรถยนต์ ขี่ช้างรถยนต์ หรือขบวนรถยนต์แห่แล้วโฆษณาด้วยเครื่องขยายเสียง การใช้รถยนต์เป็นพาหนะในการหาเสียงเลือกตั้ง ขณะที่รถยนต์จอดอยู่ผู้โฆษณหาเสียงอยู่บนรถหรือข้างรถ ซึ่งไม่ดัดแปลงเป็นเวที โดยพูดปราศรัยผ่านเครื่องขยายเสียงได้

กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัคร สว. แต่ละคนมีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ผู้สมัครที่มีความพร้อมมาก จะใช้รถแห่หรือรถโฆษณาจำนวนมาก และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจูงใจประชาชนได้มาก ส่วนผู้สมัครที่มีงบประมาณหาเสียงจำกัดหรือกลัวจะผิดกฎหมายจะใช้รถแห่หรือรถโฆษณาจำนวนน้อย จึงทำให้มีความพร้อมที่มีมากและแตกต่างจากผู้สมัครคนอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ใช้รถแห่หรือรถโฆษรา จำนวน 5 คัน แบ่งเป็น 5 โชนๆ ละคัน ข้อความในป้ายติดรถแห่ ก็มีเบอร์ มีรูปผู้สมัคร สว. ข้อความเชิญชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สว. ตามวันเวลาเลือกตั้ง สว. ข้อความในป้ายรถแห่ ก็เปลี่ยนไป 2 ระยะ ” (จรัล จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.:2553)

“ มีรถแห่หาเสียง 1 คัน เดินทางไปไม่ทั่วถึงเขตจังหวัดสระบุรี ข้อความเนื้อหาที่เขียนที่ป้าย ก็มีข้อความ เบอร์ผู้สมัคร สว. วันเวลาไปเลือกตั้ง สว. วันที่ 2 มีนาคม 2551 ไม่มีคำสโลแกน และมีรูปนายวินัย มีศรี” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ มันไปเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น หาเพื่อนที่เป็นกำนัน เพราะมันเป็นรุ่นน้อง ส่วนใหญ่ อายุ 60-70 ปี พวกนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน” (วีรพล ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค.: 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา คือถ้าทำงานให้กับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมมาก ก็เสนอแนะความคิดเห็นได้มาก และทำได้อย่างกว้างขวาง ส่วนถ้าทำงานกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมน้อยกว่า ก็ควรใช้ยุทธวิธีอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ส่วนเรื่องรถหาเสียงนี้ ผมก็อำเภอละคันนะครับ ผมไม่แน่ใจเหมือนกัน คงไม่ใช่ชนะครับ คงเป็นโชน หินกอง หนองแค วิหารแดงใช้คันเดียว มวกเหล็ก แก่งคอย พระพุทธบาทอะไร ผมจำไม่ได้ชนะครับ มันนานแล้วครับ” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“อาจารย์วินัย ท่านก็มีรถแห่หรือรถโฆษณาคันหนึ่ง แต่วิ่งไปไม่ทั่วทุกเขตค่ะ” (ศุศดี มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ผู้สมัครไม่สามารถหาเสียงได้” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค. : 2553)

“มีค่ะ มีใช้การโฆษณา” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ต.ค.: 2554)

1.1.5 ความรู้ทางการเมืองการปกครองและกฎหมาย คือให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชน คือการจัดอบรมแก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ

กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคน ไม่มีความแตกต่างกัน ถึงแม้ผู้สมัครที่มีความพร้อมมาก ก็จะไม่ใช้สำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนเลย ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ไม่ได้จัดทำกรให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชน” (จรัล จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ไม่ได้จัดทำกรให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชนครับ” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ผมก็ไม่ได้จัดทำทำให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชน เพราะเห็นว่ามันใช้หน้าที่ครับ” (วีรพน ฟูณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค. : 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา คือถึงแม้ถ้าทำงานให้กับผู้สมัครที่มีความพร้อมมาก ก็ไม่ได้ใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงแบบการให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชน ส่วนถ้าทำงานกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีความพร้อมน้อยกว่า ก็ไม่ได้ใช้กลยุทธ์ด้านนี้ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ทางเราก็ไม่ได้จัดทำแผนการให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชนครับ” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ท่านวินัยก็ไม่ได้จัดทำแผนการให้ความรู้ทางการเมืองและกฎหมายแก่ประชาชนเลย เนื่องจากมันต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ค่ะ ” (สุศติ มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ผู้สมัคร สว. ไม่สามารถหาเสียงได้” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค. : 2553)

“ใช้หน้าที่เรา มีการประชุมกัน ชี้แจงแก่ผู้สมัครไปที่เท่านั้นเอง ก็ต่อประชาชน ก็มีคนกกด. ท้องถิ่น เขาก็ทำกันไป ” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ต.ค.: 2554)

1.2 กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ หมายถึงกลยุทธ์หรือวิธีการการรณรงค์หาเสียงที่ผิดกฎหมาย เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ดำเนินการฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ และการให้คำมั่นสัญญาต่อสาธารณะ การใช้อนาจ/อิทธิพลข่มขู่ บังคับ ได้แก่

1.2.1 การจ่ายเงินซื้อเสียงโดยตรงและโดยอ้อม

1.2.2 การบริจาคเงินสมาคมการกุศล จัด/ร่วมงานเลี้ยงการกุศล 4 เครื่องญาติ พี่ น้อง

1.2.3 ระบบหัวคะแนนและผู้มีอิทธิพล

1.2.4 ชื่อหน่วยเลือกตั้ง/เวียนเทียน

1.2.5 สนับสนุนการเมืองทุกระดับ

1.2.6 ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่งและทำลายป้าย

1.2.1 การซื้อเสียงโดยตรงและโดยอ้อม คือการซื้อเสียงโดยตรง จ่ายให้กับเจ้าตัวผู้มีสิทธิส่วนใหญ่จะรีบบัตรประชาชนมาเก็บไว้ เพื่อไม่ให้ขายซ้ำกับพรรคอื่น แล้วค่อยคืนให้วันเลือกตั้ง ใกล้เคียง ๆ คุณา การซื้อเสียงโดยอ้อม คือการซื้อหัวคะแนนที่คุมเสียงได้, ชื่อของให้ส่วนรวมระดับชุมชนสัญญาว่าถ้าได้รับเลือกตั้งจะมาพัฒนา รับปากเจ้าอาวาสจะมาทอดกฐิน ฯลฯ การซื้อเสียงไม่ให้เลือก ทำเมื่อประเมินคะแนนเสียงโค้งสุดท้ายแล้วมีความรู้สึกชื่อไม่ให้เลือกฝ่ายตรงกันข้ามกับตน การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่ไม่เป็นทางการ คือการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับรณรงค์หาเสียงโดยตรง แต่เป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้สมัคร

รับเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้ง ที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมสังคม เช่น การใช้จ่ายในงานสังคม การสนับสนุนการแข่งขันกีฬาในชุมชน เงินบริจาคการกุศล เป็นต้น รวมไปถึงเงินที่ใช้จ่ายในการซื้อสิทธิ์ขายเสียงด้วย

กลยุทธ์ในด้านนี้ พบว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่ค่อนข้างมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ เห็นว่าขึ้นอยู่กับว่าได้ตำแหน่งแล้ว ว่ามีผลประโยชน์หรือไม่ แต่สมาชิกวุฒิสภาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ จึงคิดว่าคงไม่มีการซื้อเสียง แต่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาคนอื่น ๆ ที่มีความพร้อมในการรณรงค์เลือกตั้งน้อยกว่า กลับเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีการซื้อเสียง ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมและเป็นมานาน ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ก็คงหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“การซื้อเสียง ผมว่าการซื้อเสียงรุนแรงหรือไม่รุนแรงนี้ ขึ้นอยู่กับว่า เลือกไปแล้ว มีอำนาจรัฐ มีการบริหารจัดการงบประมาณมากเท่าไร อื่น ๆ ก็ต้องถามพวกท่าน แต่ สว. นี้ น้อยมาก ๆ เพราะว่า สว. ไม่มีผลประโยชน์อะไรเลย ไปถอดถอนไปออกกฎหมายนี้ เพราะส่วนใหญ่ผ่านหัวคะแนน คือ สว. ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน คือออกกฎหมาย ถอดถอน แล้วก็กลั่นกรองคัดเลือก” (จรัล จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“มันเป็นธุรกิจไปแล้ว เดียวนี้ลงสมัครท่านผู้ใหญ่มั่นซื้อกันหมด แต่ว่ามันจะกระดืบเท่านั้นเอง แต่ท่านผู้ใหญ่บ้านมันอาจแค่สองสามระดับเท่านั้น แต่ว่าระดับระหว่างประเทศระดับชาติ บางที่ก็จ่ายกันตามสถานที่ราชการ บ้านท่านผู้ใหญ่บ้าน เราก็ทำอะไรไม่ได้เลย จ่ายกันให้เห็น ๆ เลย บางหมู่บ้านเป็นของเราร้อยเปอร์เซ็นต์นี้แล้วนี่ พออีกสักสองสามอาทิตย์ก่อนการเลือกตั้งนี้ เขาบอกว่าขอโทษด้วยนะ รับเงินเขามาแล้ว เลือกไม่ได้แล้วนะ เพราะว่ารับเขามาแล้ว เราก็บอกว่า ก็โอเค” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“การซื้อเสียง ผมว่าไม่ใช่วิธีการเลย เฮ้ยมีเงินไปจัดการในกรรมนี้ให้ถูกหน่อย นั่นหรือวิธีการ คุณก็รู้ดีนะ การเลือกตั้งเทศบาล ท่านผู้ใหญ่บ้าน การซื้อเสียงมันมีอยู่ทุกระบบนะ ตั้งแต่การเลือกตั้งท่านผู้ใหญ่บ้าน ผมไปพบเพื่อนที่เป็นท่านผู้ใหญ่บ้าน เขาบอกว่า ท่านอย่ามาหาเสียงเลย เขาซื้อไปหมดแล้ว ประมาณเป็นคนสระบุรี ประมาณเป็นตัวแทนของพรรค แต่พรรคการเมืองของจอมพล ป. พรรคที่ จอมพล เผ่า ตั้ง พอพรรคการเมืองนั้นเข้ามา ไซ้ไม้ 2500 เหรอ นะ เลือกตั้ง 2500 ที่บอกเลือกตั้ง ล้มเหลวละ เพราะซื้อเสียง ๆ กันเยอะ ไซ้ไม้ ไม่ใช่ซื้อเสียง เอาเงินทุ่มหมดในกรมทหาร ทหารเปลี่ยน ประเสริฐ ไม่เอา นาย สั่งมา นายสั่ง คือทางจอมพล ป. หรือจอมพล สฤษดิ์ รู้สึกว่าจอมพล ป. มากกว่า จอมพล ป. การเลือกตั้งที่ไม่สะอาดนะ ไซ้ไม้ ก็ ส่งอดิเรกสารมา ประมาณ อดิเรกสาร ก็ ๆ คนที่จะจัดการล้มกระดานได้ ก็คือคนที่กำลังพล ทหารไปทุกอำเภอ ทุกแห่ง ทำทุกวิถีทางที่จะให้การเลือกตั้งให้ ประมาณได้ แม้กระทั่งยกหีบบัตร อันนี้มันก็

ซื้อเสียง มันก็เกี่ยวข้องกัน ก็เอาเงินจ้างให้ทหารไป ผมก็อยู่ในทีมนั้นด้วย ก็ทำตามนาย ทำตามนายสั่ง ประมาณ ก็ชนะประเสริฐ ประมาณก็ขึ้น พอตอนหลังก็มาเรื่อย ๆ ได้เป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย ท่านก็ได้มาเรื่อย ๆ จนกระทั่งขึ้นถูกมา ปรพล วิรพล อะไรมานะ แม้กระทั่งแล้วคือ ผู้ใหญ่อ้อด อะไรมานะ” (วิรพณ ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค. : 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาค่อนข้างสอดคล้องกัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“การซื้อเสียง ส่วนใหญ่ก็มาจากหัวหน้าคณะ กำหนดผู้ใหญ่นบ้าน สมาชิก อบต. ไซ้ไม้ แต่ก็ไม่น่าเสมอไปนะ อาจจะมีคนอื่น ก็ได้ ไซ้ไม้ เขาคงจะมีผู้ให้มาละมั่งเงินทุน บางทีช่วงเช้า ๆ ไม่มานะ ทำไม่ละ เงินไม่มากไม่เป็น พอช่วงสาย ๆ มาไม่รู้อะไรเยอะแยะ แทบไม่ทันเลย เพราะรอเอาเงินอย่างนี้” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค. : 2553)

“การซื้อเสียง ที่รู้ ๆ นะ หน้าทีของ สว. นี้ ไปคุม สส. ด้านคนโกง เป็นคนของประชาชน ผลประโยชน์ของประชาชน แต่โดยมาก ก็ไม่ทำ จะไปตามอำนาจเงิน ก็ใช้ตัวแทนนะซิ ผู้ที่เพื่อนเรา พรรคพวก ใครจ่ายหรือ ก็คนในหมู่บ้าน ก็เป็นที่รู้จักคนใหญ่ ๆ ในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ก็ที่ชาวบ้านรู้จัก ก็เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านนะ ก็ผู้ช่วย ที่ ๆ รู้นะ ก็ยังไม่แน่นอน อะไรมานะ ประมาณนี้ แล้วเมื่อไม่นานมานี้เลือกตั้งผู้ใหญ่ นะ แจกอีกแจกเหล่า แจกน้ำขวดขนาดผู้ใหญ่บ้านบ้าน 500 , 1000 บาท” (ศุศดี มีศิริ, 2553: 5 ต.ค.)

“สว. ไม่สามารถหาเสียงได้” (สมพร หาญกล้า, 7ต.ค.: 2553)

“พี่ไม่เคยสนใจเรื่องนี้เลยนะ เราก้ทำตามหน้า เมื่อมีการเลือกตั้ง เราส่งคนไปตรวจสอบไปประชาสัมพันธ์ไม่ให้มีการซื้อเสียง ก็เท่านั้นเอง แล่นี่เอง เรามีหน้าที่เท่านั้นเอง หน้าทีแค่นี้ เอ้า.. ผู้สมัครไปเสนอให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ฟังให้ดี นี่เขาเล่ากัน ตอนนี่พี่ไม่รู้พี่ไม่เคยซื้อเสียง (เขาใช้ระบบยังไง) พี่ไม่รู้ซิ เขาทำกันอย่างไร ไปถามเขาซิ พี่ไม่เคยซื้อเสียง ไม่มีไม่เคยซื้อเสียง เขาไม่ได้บอกพี่นี่ (ในฐานะที่พี่เป็นประธาน) พี่ก็ไปป้องกันเขา พี่ก็ไปอธิบายเขา ว่าอย่าซื้อเสียง การซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ก็เท่านั้นเอง หน้าทีเรา ก็ไปตรวจสอบที่หน่วย แล้วให้หน่วยสืบสวน ไปสืบ แล่นี่เอง ไม่ไปขนาดตัวเอง อะไรมานะ เราทำในกรอบหน้าที่ที่เรามีอยู่ แล่นี่เอง ” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ต.ค. : 2554)

1.2.2 การบริจาคเงินและจัดและร่วมงานเลี้ยงการกุศล และ เครือญาติพี่น้อง คือการจัดและร่วมงานการกุศล ทั้งเป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี และตามสมัยนิยม โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งเปิดเผยและลับ การเป็นเจ้าของภาพงานศพ หรือการให้พวงหรีดในงานศพ หรือร่วมงานทำบุญ โดยการบริจาคเงินให้แก่งานศพ หรืองานตามประเพณีไทยอื่น ทั้งในช่วงก่อนและ

หลังมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง เช่น แจกเสื้อ คือผลิตเสื้อออกมาที่มีชื่อผู้สมัคร มีรูปผู้สมัครหรือสัญลักษณ์ที่เป็นของผู้สมัคร แล้วนำไปแจกให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือนักกีฬาต่าง ๆ จัดเลี้ยง คือเลี้ยงวันเกิด เลี้ยงครบรอบโน่น ครบรอบนี้ ก็ถือโอกาสเลี้ยงห้วคະແນนเหมือนกันนะ พาไปเที่ยว บริจาค คือทอดกฐินหรืองานบุญต่าง ๆ จะให้ผู้สมัครเป็นประธานกองกฐินหรือทำบุญด้วยเงินแก่กองกฐิน เครือญาติ พี่น้องลูกหลานเหลนโหลนและตระกูลของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งในสายเลือดและต่างสายเลือด

กลยุทธ์ในด้านนี้ พบว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่ค่อนข้างมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ เห็นว่าการบริจาคเงินและจัดและร่วมงานเลี้ยงการกุศล และ เครือญาติพี่น้อง ว่าค่อนข้างจะไม่มี เพราะไม่เหมือนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการหาเสียงตลอดเวลา ขณะที่การหาเสียงของวุฒิสภามีเฉพาะเวลาการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ผู้สมัครคนอื่น ๆ ที่มีความพร้อมในการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่า กลับเห็นว่ามันเป็นข้อห้ามและผิดกฎหมายเลือกตั้ง ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ก็คงหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“บริจาคเงินการกุศล จัดเลี้ยงร่วมงานสังสรรค์ต่าง ๆ ตอนสมัย สว. นั้น ไม่มีครับ อย่างที่ท่านบอกนะ ว่ามีเลี้ยงไม้ มี ๆ มีครับ อย่าง ๆ หลายทีนะครับ คือ ๆ ที่ผมเรียนว่า ท่าน สว. ท่านไม่ได้ตั้งตัวมาเลย เพราะฉะนั้น ไม่มีการทำเรื่องพวกนี้มาก่อนทำมาด้วยความบริสุทธิ์ ทำมาด้วย เป็นนักธุรกิจสะสมมา ก็ปีมา ทำอย่างก็ทำอย่างนั้น เขาไม่ได้คิดว่าวันหนึ่งจะมาเป็นจะมาทำแบบนี้ ก็เรียกว่าของ สว. นี้ จะไม่มี แต่ ๆ ถ้าถามว่า พวกที่ไปหาเสียงคนอื่น พร้อมที่มีการเลือกตั้ง เขามีการวางแผน ที่จะเลือกเป็น สว. สส. เพราะก่อนเลือกตั้งนี้ จะแจกเสื้อหรืออะไรก็ได้ จัดทำบุญบ้านหาเรื่องไปเรื่อย หาเรื่องไปเรื่อย ซึ่งก็คือเป็นการเรียกห้วคະແນนมาจัดเลี้ยง อันนี้ ๆ คนที่จะตั้งใจเล่นการเมืองแบบต่อเนื่องเขาก็พยายามสร้าง เลี้ยงวันเกิด เลี้ยงครบรอบโน่น ครบรอบนี้ ก็ถือโอกาสเลี้ยงห้วคະແນนเหมือนกันนะ พาไปเที่ยว บริจาคก็เป็นเรื่องปกติส่วนที่มา เขาก็ให้ แต่ถ้าพูดตามวัฒนธรรมไทย ลองไม่บริจาคซิ เอาอย่างนี้นะ กฐิน เวลาเขามาเชิญ สว. ทอดกฐินนะ สว. เขาอยู่ตำแหน่งไหน แล้วกฐินนี้สามพันสี่พัน ลิบกฐิน ก็สามหมื่นสี่หมื่น ผมรู้จักสมัยก่อน สมัยสมชาย โอ้อโฮ มีคนมาเชิญท่านเป็นประธานกฐินเยอะมาก ปีหนึ่งเป็นแสน หนีเลยอยู่ไม่ไหว ไม่ ๆ ไม่พบก็ไม่ได้ พบไม่รับก็ไม่ได้ รับหมดก็ไม่ไหว ทุกตำบล ทุกอะไรนี้ อย่าง สส. สว. เขาคุมทุกตำบล แล้วที่คิดดู สามสี่ร้อยวัดนี้ เยอะจริง ก็ ๆ ผม ๆ เคยไปหาเขาบอกว่า เขาไปเที่ยวต่างประเทศเลย อยู่ไม่ไหว ๆ แล้วพวกนี้ ถ่มว่า ไม่ให้ไม่ได้เพราะว่า กฐินนี้ เป็นกฐินวัด ชาวบ้านทั้งหมดมาร่วมกันทอดกฐิน แล้วเมื่อเขาบอกว่า ท่าน สส. สว. ไปแล้วบอกว่า ไม่สะดวกไม่ร่วม ไม่ให้เงิน ไม่พบบ้าง คือโดยทฤษฎีแล้ว ไม่ควรให้นะ แต่ว่าวัฒนธรรมแล้ว ยาก ๆ แล้วถึงงานวัดนี้ พูดไม่ได้เลย วัดปีหนึ่งมีกฐินปีหนึ่ง แต่ถ้าไม่เหลือบ่าฝ่าแรง ก็ให้

พวกนี้มัน ไม่ได้ทำอะไรเท่าไรหรือครับ ระบบเครือญาตินี้ จำนวนมันก็ไม่มาก เพราะว่าจะเอาชนะกะกันนี้ มันจะต้องเอา ๆ คะแนนรวมกันทั้งหมดละนะ ระบบเครือญาติมันเป็นระบบของตายอยู่แล้วพวกนี้” (จรัล จิ้งยี่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“การจัดงานหรือร่วมงานการบุญกุศล งานบวช งานแต่ง อันนี้ มันก็เป็นพวกที่ต้องการจะใช้เงิน เขาก็ทำเป็นระยะ ๆ เหมือนกัน แต่ว่า สว. ไม่หนักเท่า สส. สส. นี่มันต้องหาเสียงทั้งปี มันก็ต้องไปช่วยงานศพ ไปช่วยงานวัด อะไรต่อมิอะไร ต่าง ๆ นี้ สว. มันไม่ต้องเกาะพื้นที่ เหมือน สส. เพราะฉะนั้น สว. มันต่างกับ สส. ไม่ต้องเสียเงินกับพวกนี้เยอะ หมายความว่ามันใช้ระบบเดียวกันระหว่าง สว. กับ สส. แต่ สว. เบาหน่อย มันไม่ต้องเกาะพื้นที่เหมือน สส. เพียงแต่ทำให้มีชื่อปรากฏบ้าง ให้เขาประกาศให้มีเสียงออกตามสาย ให้ประชาชนรู้จักชื่อนามสกุลบ้าง ก็แค่นั้นเอง สว. แค่อีกสองเดือน ก่อนเลือกตั้ง ไม่ต้องไปทุ่มมาก เหมือนกับ สส. ก็ตามท้องที่ที่เป็นชุมชน รวมทั้งกิจกรรมทั้งหลายที่ชุมชนจัดขึ้น แต่งงานงานบวชอะไรต่าง ๆ นี้ครับ งานศพ งานอะไรต่าง ๆ ของชุมชนที่เขามี รวมทั้งเขาเชิญผมไปร่วม ผมขอไปแจมด้วยอะไรอย่างนี้ ทั้งหมดทั่วทั้งจังหวัด” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ การบริจาคเงินสิ่งของการกุศล พอพูดการบริจาคเงินคุณก็คิดแล้ว เพราะเขาห้ามบริจาคเงิน ใช้เงิน เต็มใจให้โรงเรียน ไม่ได้ทั้งนั้น ใครใช้เงินไปในทางเพื่อจะโปรโมตตัว ไม่ได้ทั้งนั้น คือผมไม่ได้ทำ ผมก็ยังไม่รู้” คนที่จะจัดการล้มกระดานได้ ก็คือคนที่กำลังพล ทหารไปทุกอำเภอ ทุกแห่ง ทำทุกวิถีทางที่จะให้การเลือกตั้งให้ ประมาณได้ แม้กระทั่งยกหีบบัตร อันนี้ มันก็ซื้อเสียง ซึ่งเป็นเครือญาติ เพื่อนฝูงกัน” (วิรพล ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค.: 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาค่อนข้างสอดคล้องกัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ การบริจาคเงินสิ่งของ แก่มูลนิธิสมมาคม วัด มัสยิด ส่วนใหญ่มันก่อนเลือกตั้ง เขารู้กฎหมาย สมมติว่าก่อนการเลือกตั้ง มันก็วัน ๆ เขารู้ พวกนี้มันต้องมาก่อนแหละ เป็นประเทิงประธานนะ เป็นประธานอะไร ทอดผ้าป่าอะไรนะ เขารู้แล้วอย่างขึ้นเผาศพ ขึ้นไม่ได้ เดียวนี้กฎหมายบังคับ จะให้พวกหรือให้ไม่ได้ หัวหน้าเขาจัดการแทน เขาไปแจกเสื้อ แจกเบอร์” “เครือญาติพี่น้อง มันก็มีส่วน สมมติว่าลูกชายเขาไปสมัคร พุดง่าย ๆ จะมีเรื่อง อย่างที่บ้านเรา ลูกชายนายก ๆ สมัครกำนัน ถามว่าเขามีส่วนไม้ หรือว่า อบจ. อย่างนี้ เขาไม่มีสิทธิสมัคร ลูกชายเขาสมัคร เขาเป็นอยู่ มีส่วนไม้ละ เขาช่วยได้ในส่วนบางส่วน คิดว่ามีอำนาจเขามีอยู่แล้ว สส. ตัวเองเป็นไม่ได้ สมัครไม่ได้ ก็เอาเมียสมัคร เห็นไม้ ก็ตัวเองมีสิทธิอะไร แล้วบ้านเราให้ลูก

สมัคร ให้หลานสมัครแทนไป เพียงแต่เอาชื่อไป แต่ผู้กระทำ คือเขาเอง” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรื่อรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“จัดหรือร่วมงาน ที่เห็น ก็มีพวก อบต. แต่คิดว่ามี ไปจัดงานใหญ่ไปช่วยน้ำดื่ม ก็ไปให้เงินสนับสนุน ให้สิ่งของ มันเป็นที่ ๆ คน ๆ นั้นนะ ระบบนี้มันจะยากมาก นี่ไปช่วยงานศพ มันก็เป็นการเห็นแก่ตัว ของ ๆ ของส่วนตัว เฉพาะจิตตรงนี้ พัฒนาจิตตรงนี้ไม่ได้ ให้เราผลประโยชน์ของตัวเอง แต่ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เขาก็...อ้าแขนรับ แล้วก็เป็นบุญคุณกัน งานศพนี้ เอน้ำมา เอน้ำแข็งมา แล้วเมื่อไม่นานมานี้ เลือกลงผู้ใหญ่ นะ แจกอีก แจกเหล้า แจกน้ำขวด ขนาดผู้ใหญ่บ้านบ้าน 500 ,1000 บาท” “ที่เห็น ก็มีพวก อบต. แต่คิดว่ามี ไปจัดงานใหญ่ไปช่วยน้ำดื่ม ก็ไปให้เงินสนับสนุน ให้สิ่งของ มันเป็นที่ ๆ คน ๆ นั้นนะ ระบบนี้มันจะยากมาก นี่ไปช่วยงานศพ มันก็เป็นการเห็นแก่ตัว ของ ๆ ของส่วนตัว” (มุศติ มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ผู้สมัคร สว. ไม่สามารถหาเสียงได้ เพราะว่ากฎหมายห้าม (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค. : 2553)

“มีส่วน แต่เป็นน้อย เพราะว่าอยู่ในวงแคบ” พี่ก็ไปป้องกันเขา พี่ก็ไปอธิบายเขา ว่าอย่าบริจจาคเงินสิ่งของในช่วงเวลาหาเสียงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ก็ทำนี่เอง หน้าที่เรา ก็ไปตรวจสอบที่หน่วย แล้วให้หน่วยสืบสวน ไปสืบ แค้นนี้เอง ไม่ไปขนาดตัวเอง อะไร เราทำในกรอบหน้าที่ที่เรามีอยู่ แค้นนี้เอง” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ต.ค.: 2554)

1.2.3 ผู้มีอิทธิพลและระบบหัวคะแนน ระบบหัวคะแนน หมายถึง การวางรูปแบบการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยการจัดกระบวนการผู้รับหาคะแนนเสียงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะช่วยรณรงค์ เพื่อให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนับสนุนผู้สมัครรายวิธิต่าง ๆ ตลอดจนวางแผนในขั้นตอนผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนนมักเป็นผู้ที่มีคนรู้จักอย่างกว้างขวางเป็นที่เชื่อถือของชาวบ้าน เมื่อไปแนะนำผู้สมัครคนใดให้ชาวบ้านเลือกชาวบ้าน ก็จะเชื่อและเลือกคนนั้น หัวคะแนนมีความสำคัญต่อการหาเสียงมาก ผู้มีอิทธิพล หมายถึงผู้มีอำนาจในด้านที่ไม่เป็นทางการและมีความสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยการโน้มน้าวชักจูง เช่น อำนาจบารมีที่ได้รับยอมรับจากคนในชุมชนด้วยพฤติกรรมความเชื่อ หรือบุคลิกภาพทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่น ความเป็นนักเลง ใจถึง ฟังได้ พูดจริง ทำจริง กล้าใช้ความรุนแรง มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับแนวหน้าในสังคม และมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับกลไกภายนอกสังคม เช่น ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้มีอิทธิพลจะเป็นที่พึ่งของชุมชนได้

กลยุทธ์ในด้านนี้ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก เห็นว่าผู้มีอิทธิพลและระบบหัวคะแนนว่าค่อนข้างจะมีสำคัญที่สุดในการเลือกตั้งในทุกๆระดับ แต่ผู้ให้ข้อมูลบางคน กลับเห็นว่าไม่มีการ

ใช้กลยุทธ์ด้านนี้มาก เพราะเห็นว่าผิดกฎหมายเลือกตั้ง และมีผลส่วนน้อยในการเลือกตั้ง ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ก็คงหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ผู้มีอิทธิพล พวกหัวคะแนนที่สำคัญที่สุด ผมว่าก็คือ ก็เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ระบบหัวคะแนน ระบบเครือข่ายคิรับ การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ ก็ถือโอกาสเลี้ยงหัวคะแนนเหมือนกันนะ พาไปเที่ยว พาไปเที่ยวก็ อย่างเทศบาลที่ผมอยู่ ก็พาไปเที่ยว หัวคะแนนเป็นประจำ แล้วเวลาจัดเลี้ยงนี้ หัวคะแนนมาทั้งนั้น เทศบาลหนองแค สระบุรี ก็เป็นเรื่องปกติ ในอำเภอเมือง อะไรนี้ เขาก็จะต้อง เป็นนักการเมืองนี้ ก็ต้องรักษาพวกนี้ไว้ ถ้าคุณไม่รักษาไว้ละ วันเลือกตั้ง ก็มาใช้เขาที่เดียวนะ ยาก เขาก็ดูแลกันนะ เขารักษาหัวคะแนนพวกนี้ไว้ ไม่ให้ตีจากกันไป เป็นพวกกันไว้” (จรัล จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ผู้มีอิทธิพล หรือหัวคะแนน ผู้มีอิทธิพลนี้ หัวคะแนนนี้ ไม่ใช่ปู้ปี้บจะทำได้เลยนะ ครับ คนเหล่านี้ต้องทำอะไรต่อเนื่องยาวนาน นะครับ จะมีอิทธิพลครอบครองสิ่งเหล่านี้ได้นี้ คือ มันจะรู้กันเลยครับ พอเอ่ยชื่อมา มันก็รู้กันเลย พวกหัวคะแนน ตามตำบลหมู่บ้าน สายนี้มันจะรู้กันเลย เพราะฉะนั้น ตรงนี้เขาจะต้องทำกันแบบมืออาชีพ ทำกันยาวนาน จนกระทั่งรู้กันหมดแหละ พอเอ่ยชื่อนี้มา รู้กันหมดเลย ว่าไอ้ไม่ใช่ คนนี้ได้เลย ถ้าคนนี้ชั่ววี คือ ๆ เขาต้องมีความมั่นใจว่าเขาได้เงินนี้ คบกับคนนี้ อิทธิพล ๆ ก็คืออิทธิพลในเรื่องนี้ ผู้มีอิทธิพลทั้งหลายนี้ จิตใจเขาไม่มี คือ เขาต้องการเงินอย่างเดียวเท่านั้น หัวคะแนนระดับหมู่บ้านนะ เพราะฉะนั้น ถ้าคบกับคนนี้ ๆ ไม่ค่อยแน่นอนลงเลย บางทีสัญญาไว้ก่อน แต่พอถึงเวลา ไม่ได้นี้ ไม่คบ เพราะฉะนั้น หัวคะแนนประเภทนี้นี้ คือระดับล่างนี้ ชั้นที่สี่ ชั้นที่สามนี้ จะคบกับพวกน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้น พวกมีอิทธิพลน่าเชื่อถือ ก็คือผู้ที่พูดจากันแล้วนี้ ได้เงินชั่ววี สมมติว่า ได้มาแล้ว สองหมื่น ปรากฏว่าสายหนึ่งทับเข้ามาแล้ว ซึ่งใกล้เคียงกันหรือมากกว่ากันนิดหน่อย ก็กลับไปบอกว่าตอนนี้ เขาจ่ายมาแล้วตอนนี้ แล้วกล้าทับไม้ คนอย่างนี้นี้ เขาจะกล้าได้ กล้าเสีย เพราะฉะนั้น เขาก็จะคบกับคนที่เชื่อถือได้เท่านั้น ซึ่งก็มีไม่กี่คนในจังหวัดสระบุรี ก็รู้จักกัน เอ่ยปู้ ก็รู้เลยว่า เป็นใคร มีอิทธิพลสามารถคุมเสียงฐานเสียงล่าง ๆ ๆ ได้ มันไม่ตีมันถ้าออกไป ว่าเป็นใคร” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“มันต้องมีตัวแทนของผู้แทน ๆ ตัวแทนของผู้แทน ๆ ไป หรือตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งไปเอง ไปพบ คีย์ของบ้าน คีย์ของตำบล คีย์แมนของตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านผู้มีอิทธิพล ผู้กว้างขวาง ไอ้พวกนี้ ผู้มีอิทธิพล ก็ อา...มันเยอะ อา..understood ไป ละไว้ในทาง มันเยอะ ไอ้มันจะเจาะใครละ วิธีการมันนะ ในหมู่บ้านนี้ ดานันมีเงิน แต่ไม่มีอิทธิพล ดานะเป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่ผู้ใหญ่บ้านบางคน ก็ไม่มีอิทธิพลเวลานี้ เพราะอะไร เพราะผู้ใหญ่บ้าน ก็ซื้อเสียงเข้ามา ไม่ใช่คุณความดี เป็นเสริมสร้างบารมีตัวเอง” (วิรพณ ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค.: 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุน/ทีมงาน/หัวหน้าแผนพบว่าเป็นความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาก่อนข้างสอดคล้องกัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ผู้มีอิทธิพล เขาหนุน เพื่อผลประโยชน์ เขาจะให้คนนี้เป็น เขาก็หนุนคนนี้ซิ พอเสร็จปีบมีการรับเหมาก่อสร้าง ก็ซื้อวัสดุร้านนี้ หรือว่าเขาจะเปิดโรงงานอะไรที่เป็นพิษเป็นภัยอย่างนี้ สมมติละ ในชุมชน หรือหมู่บ้าน เขาจะเปิดบ่อน เปิดอะไรอย่างนี้ สมมติถูกไม้ เขาหนุนคนนี้ได้เป็นเขาก็เปิดได้แล้ว อย่างเราเห็นด้วยไม้ เขาจะเปิดบ่อนไก่ นี่เรื่องจริง ผอ. ผมจะเปิดบ่อนไก่นี้ ผอ. ว่าดีไม้ ถ้าเป็นคนทั่วไป จะตอบว่าไง ระดับครูที่สอนนักเรียน ตอบว่าไง สมควรไม้ จะเปิดบ่อนไก่หน้าโรงเรียน ก็ไม่สมควรนั่นแหละ รู้ไม่ว่า ผอ. ได้ย้ายโรงเรียน ภายใน 24 ชั่วโมงมันว่าขัดขวางมัน ไม่ให้เปิด เขาโทรแบ็บเดียว ไปหาคนที่ผู้มีอิทธิพลระดับนักการเมือง ไปหาที่ ผอ. เขต ครึ่งไปที่โรงเรียน ว่า เสียช่วยหาทางย้ายโรงเรียนมัน มีด้วย มีของสระบุรีนี้แหละ เกี่ยวซิ เพราะไปขัดขวางผลประโยชน์เขา นักการเมือง หัวหน้าคนนั้น หัวหน้า พวกเราไปขัดขวางเขาละ พูดความจริง พูดทั่วไป เปิดไม่ได้ เปิดทำไมหน้าโรงเรียน เด็กนักเรียนก็เห็น สิ่งอบายมุขมอมเมาซิ อย่างนี้ สมมติไปพูดพูดความจริง เป็นสิ่งไม่ตาย พูดได้ พูดแล้วตาย พูดแล้วตาย เพราะว่าต่อไปเราก็ขัดขวางเขา พูดให้ร้าย เขาก็หาทางกำจัดเราออกก่อน แล้วก็ทำได้ด้วย อย่างนี้แหละผู้มีอิทธิพล เขาก็มี ไม่ใช่ว่าเขาจะเปิด เขามีคนหนุนใช้ไม้ละ เขาต้อง ๆ หาหรือมาแล้วส่วนใหญ่ ที่นี้นักการเมือง ก็มีรุ่นใหญ่รุ่นเล็ก แก้วว่า ระดับจังหวัด เขาก็ต้องหนุนรองลงมาอีกเทศบาล อำเภอ จังหวัด เล็ก ๆ ลงมา อบต. ผู้ใหญ่บ้านกำนัน ก็อย่างนี้ ๆ บ้านเรา” (ธีรรัตน์ จึงยิ่ง เรืองรุ่ง, 7 ต.ค. : 2553)

“แต่โดยมาก ก็ไม่ทำ จะไปตามอำนาจเงิน ก็ใช้ตัวแทนนะซิ ผู้ที่ เพื่อนเรา พรรคพวก ใครจ่ายหรือ ก็คนในหมู่บ้าน ก็เป็นที่รู้จักคนใหญ่ ๆ ในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ก็ที่ชาวบ้านรู้จัก ก็เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านนะ ก็ผู้ช่วย ที่ ๆ ฐานะ ก็ยังไม่แน่นอน อะไรนะ ประมาณนี้ แล้วเมื่อไม่นานมานี้ เลือกลงผู้ใหญ่นะ แจกอีก แจกเหล่า แจกน้ำขวด ขนาดผู้ใหญ่บ้านบ้าน 500 , 1000 บาท” (มุศดี มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“มันเป็นข้อห้ามครับ” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค. : 2553)

“ก็มีส่วนในการลงคะแนนเสียง แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้นค่ะ” (สุนันท์ จำริญพานิชกุล, 16 ส.ค.: 2554)

1.2.4 ชื่อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง/เวียนเทียนเทียน ชื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ให้ทุจริต เช่น กาบ้ตรงลงคะแนนแทนผู้มีสิทธิมักทำกับหน่วยในชนบท เช่น บนดอยห่างไกล มีคนไม่รู้เรื่องสิทธิเลือกตั้ง ชื่อ กกด. ให้ออกไปเหลือง ใบแดง ฝ่ายตรงกันข้าม การเวียนเทียน คือการเดินเวียนรอบลงคะแนนเสียงหลาย ๆ ครั้งเท่าที่ทำได้

กลยุทธ์ในด้านนี้ พบว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เห็นว่ามีการซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง/เวียนเทียนเทียน แต่บางคน กลับเห็นว่าไม่มีและไม่รู้การใช้กลยุทธ์ด้านนี้มาก ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ก็คงหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“การเวียนเทียน การเวียนเทียนการซื้อหน่วยเลือกตั้งนี้ ส่วนใหญ่แล้ว ต้องมีอำนาจรัฐอย่างนั้นทำไม่ได้ การเวียนเทียน ก็คือ นาย ก. มาลงแล้ว นาย ข. มาลงอีก สมมติว่า เขาซื้อเสียงคน ๆ ที่เขาซื้อเสียงหรือเวียนเทียนนี้ บางที ผมได้ยินว่า เขายึดบัตรประชาชนมาเลยครับ แล้วบัตรประชาชนนั้น เวลาเขาเอาไป เขาบอกว่าผมนี้ซื้อนาย ก. เพราะในหน่วยเลือกตั้ง เขาไม่รู้จักกัน จ่ายตั้งไปเรียนร้อย อ้อใช่ นาย ก. ที่นาย ข. ก็เขียนหมายเลขบัตรประชาชน พอลงบัตรเสร็จออกมา ก็เอาบัตรนาย ก. มา ผมนาย ก. ผมนาย ค. นี่คือการเวียนเทียน การซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง ซื้อหน่วยนี้หนักกว่า แต่พวกนี้ ต้องมีอำนาจรัฐนะครับ ในการที่จะไปจัดการตรงนี้ได้ ไม่ ๆ ไม่มีอำนาจรัฐ ต้องมีอิทธิพลนะ อันนี้หนักกว่าอีก คือเขียนเลขบัตรประชาชนมั่วเลย แล้วก็กา ๆ ๆ เท่ากับจำนวนบัตรที่เขียน ” (จรัล จึงยิ่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ทำได้ค่อนข้างน้อยมาก อันนี้ละ ไม่ต้องไปกังวลเลย ทาง สว. เราไม่ได้ไปกังวลเลยในเรื่องนี้ ระบบของเขามีอยู่แล้ว ระบบเวียนเทียนนี้มีหลายรูปแบบ ซึ่งเขาทำกันอยู่ในเขตบ้านเรา ไอ้พวกรวบรวมบัตรประชาชนมากองไว้ที่เดียวก็ตาม ใช้บัตรบางคนไปลงแทนคนอื่นนี่ของบ้านเรามันไม่ต้องไปกังวลถึงสิ่งเหล่านี้ มีเงินเท่านั้นแหละที่จะเอาชนะได้ เพราะฉะนั้นเรื่องเวียนเทียน ไม่มีปัญหา การซื้อหน่วยเลือกตั้ง ไม่มีปัญหาครับ สถานที่ตั้งอะไร ที่พัก ไม่มีปัญหาเขาซื้อได้แล้ว” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“การเวียนเทียน การเวียนเทียนผมก็เวียนแล้ว ก็คือมันทำลักษณะ จะอธิบายยังไง เวียนเทียนชื่อ คุณมานิตย์ เบอร์นั้น หมายเลขนั้น นำบัตรประจำตัวไปเลย คุณไปลงแล้ว ให้ไปญาติหน่อยไปที่อื่น เจ้าหน้าที่ด้วยกัน Co กัน มานิตย์ก็จะไปโผล่ที่โน้นอีกแล้ว นะ มานิตย์อยู่โคกกรุง มานิตย์อยู่...วัดชุมแพอีกแล้ว นะ นี่คือการลักษณะเวียนเทียน นะ ให้มันง่ายกว่านั้น ก็เวียนมันตรงนั้นแหละ คุณมาเข้าเดี่ยวบายมา คนละสองสามรอบ เวียนเทียน คือรอบไข่มุ่ เวียนรอบโบสถ์ สองสามรอบ อะไร ไม่รู้จริงๆ หรือ หรือยังไม่กระจ่าง แต่เดี๋ยวนี้ทำยากหน่อย เพราะว่าคนมันตื่นตัว มันรู้ แต่ก็ยังมีอยู่ เวียนเทียนนี้ ยังมีอยู่บ้าง ใน ๆ ในเขตที่ยังมีอิทธิพล อิทธิพลมันอยู่ที่ไหน ทำยังไงก็ได้ กกด. เป็นเหมือนกะ...หุม...พหูสูตร”

การซื้อหน่วยเลือกตั้ง ซื้อหน่วย ก็ยังมีอีกวิธีหนึ่ง คือคุณซื้อหน่วยคุณจะทำอย่างไร คือคุณ ๆ เข้าใจประเจิดประเจ้อไม่ คุณซื้อหน่วยคุณเหมาหมด แต่ก่อนก็มียกหีบไปเลย ทั้งบัตรทั้งเปิดไปเลย ไปนั่งเขียนในบ้านตอนเช้าเต็มหีบอีกแล้ว นี่คือลักษณะหนึ่งของการยกหีบ หรือซื้อหน่วยเลือกตั้ง แต่เวลานี้คนมันทำยาก อย่างกรุงเทพฯ ทำยาก เพราะคนมันมาก มาจากที่ต่าง ๆ กัน สามีโนคริวมา จะทำประเจิดประเจ้อ จะทำยาก ๆ หน่วย ยาก ๆ เพราะมันหลายพ่อหลายแม่ ภูไม่ชอบคนนี้ แต่ถ้าอย่างบ้านนอกยกหน่วยยังทำได้ อยู่แล้วยิ่งในหน่วยทหารนี่ มึงไม่หลง สั่งแล้ว ไม่สั่งเลย ก็ดู ๆ เหมือนกัน เพื่อนผม มันตายไปแล้ว มันยังไปซ่อมทหารอยู่ มึงทำไม ไม่หลงให้ประมาธ แล้วเสือกลงให้ประเสริฐ ไปแอบดู มันซ่อมกันอ่วมเลย นี่คือการซื้อหน่วย การเวียนเทียน มันก็ทำลักษณะอย่างนี้แหละ (วีรพน ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค. : 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้าคณะ พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาค่อนข้างสอดคล้องกัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“ซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง หรือเวียนเทียน เดียวนี้ไม่มีหรอก สมมติว่าเขาจะซื้อหน่วยนี้ เขาเริ่มจากการแต่งตั้งกรรมการหน่วยเลือกตั้ง ในหมู่บ้านแล้ว เพราะมันเกิดจากการเสนอชื่อของผู้ใหญ่บ้านกำนันนั่นแหละ เสนอชื่อเป็นกรรมการหน่วยเลือกตั้ง แต่ว่ากรรมการนับคะแนน เขาก็เอาคนของเขาซิ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลความสงบ ถึงเวลาที่หลับอย่างเดียว ถึงเวลานับคะแนน ก็มาตรวจว่าได้ตามเป้าเขาหรือไม่ “ การซื้อหน่วยเลือกตั้ง เท่าที่รู้ ก็คือซื้อคณะกรรมการหน่วยเลือกตั้ง ว่าก็ทำไม่รู้ไม่เห็นในการทุจริตต่าง ๆ และก็เมื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนมาทำการลงคะแนนหลายรอบ เป็นต้น” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรืองรุ่ง, 7 ต.ค. : 2553)

“มันเป็นข้อห้ามครับ” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค.ช 2553)

“ซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรงหรือเวียนเทียน พี่ไม่ทราบหรอก พี่ไม่เคยรู้เรื่องการซื้อหน่วยเลือกตั้งหรือเวียนเทียนเลย” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ส.ค.: 2554)

1.2.5 การสนับสนุนการเมืองทุกระดับ คือให้ความช่วยเหลือหรือให้เงินสนับสนุนในการณรงค์หาเสียงหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ คือทั้งการเมืองระดับชาติ/ท้องถิ่น

กลยุทธ์ในด้านนี้ พบว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาบางคน เห็นว่ามีการสนับสนุนการเมืองทุกระดับ แต่บางคนกลับเห็นว่าไม่มีการใช้กลยุทธ์ด้านนี้มาก ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ก็คงหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“เขาก็ให้หัวหน้าคณะของเขา พรรคไทยรักไทย เขาก็ไม่ได้แสดงอุปสรรค เขาก็ไม่ได้ขวางเรา เขาก็ไม่วางถึงขนาดกลั่นแกล้ง เราไปแสดงตัว แสดงวิสัยทัศน์ต่าง ๆ เราไปคุยแนะนำตัว

ต่าง ๆ ให้กับ สส. ต่าง ๆ เขาก็มีส่วนที่สนใจเรา ในการที่เราจะเป็นตัวแทนของราษฎร นี้” (จรัล จึ้งยิ่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“มันทำเป็นสายป่านหมดแล้ว เป็นระบบร่างแหเป็นเครือข่าย มันเป็นระบบขายยาบ้า แอร์ลูกลูโซมันเหมือนกันเลย เพราะฉะนั้น มันเป็นเรื่องก็ไปแล้ว เดียวนี้ลงสมัครกำนันผู้ใหญ่มันซื้อ กันหมด แต่ว่ามันจะก็ระดับเท่านั้นเอง” (วินัย มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ทำนองนี้ มันต้องมีตัวแทนของผู้แทน ๆ ตัวแทนของผู้แทน ๆ ไป หรือตัวผู้สมัครรับ เลือกตั้งไปเอง ไปพบ กิจของบ้าน กิจของตำบล กิจแมนของตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านผู้มีอิทธิพล ผู้กว้างขวาง ไอ้พวกนี้” (วีรพล ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค.: 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือ หัวคะแนน พบว่าให้ความเห็นสอดคล้องกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาก่อนข้างสอดคล้องกัน ดังคำ สัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“สนับสนุนการเมืองทุกระดับ มีส่วน เขาสนับสนุนทุกอย่างละมั้ง สรุปแล้วทุกอย่าง นะ สนับสนุนทั้งคน ทั้งอะไรละ ทรัพยากร เพื่อให้ชนะ” (ธีรรัตน์ จึ้งยิ่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค. : 2553)

“ไม่ค่อยเข้านะ พอเข้าไปก็ผ่านระบบงบประมาณผ่านราชการ อย่างอนุมัติ งบประมาณอะไรต่าง ๆ พัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาที่ผ่านมา ทาง อบต. ผ่านมามาทางจังหวัด ก่อนเข้าไปนี้ ฉันไม่รู้จะก่อนเข้าไป ในระบบหาเสียงไม่รู้ ไม่ ๆ ๆ รู้ว่าจะสนับสนุนอะไร เพราะว่าไม่เห็น แต่ว่าบ้านนี้มีงาน สนับสนุนอาหารเครื่องดื่มอย่างนี้ อันนี้ก็ไม่ค่อยจะรู” (ศุคติ มีศรี, 5 ต.ค.: 2553)

“ผู้สมัคร สว. ไม่สามารถหาเสียงได้ เพราะว่ากฎหมายห้าม” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค.: 2553)

“ไม่ตอบคำถาม ” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ต.ค.: 2554)

1.2.6 การให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่งและทำลายป้าย คือการให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง แก่ผู้สมัครคนอื่น เพื่อทำให้เกิดความเสียหายหมดความน่าเชื่อถือ เพราะว่าปัจจุบันนี้ยังไม่มี ความคิดที่จะแยกแยะว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งประชาชนไม่สามารถจะแยกแยะ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคลนั้น ๆ ตลอดจนประเทศชาติในที่สุด เช่น จดหมายแบบใบปลิวไม่ลงชื่อหรือบัตรสนเท่ ก็จะมีการเขียนข้อความที่ไม่ดีแก่คู่แข่งต่าง ๆ ในทางที่เสียหายจะจริงหรือไม่ไม่สำคัญ ขอบผิดลูกผิดเมียหรือมีชู้กัน มีประวัติไม่ดี คือว่าบุคคล นั้นไม่มีศีลธรรมชอบเล่นชู้ทำให้เกิดความเสียหายแก่อาชีพทางการเมือง และการทำลายป้าย แผ่น พับใบปลิว คือมีการฉีกขีดเขียนต่อเติม เอาสีมาทาป้ายในทางที่เสียหาย เป็นต้น

กลยุทธ์ในด้านนี้ พบว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาบางคน เห็นว่าการให้ข้อมูลเชิงลบแก่ คู่แข่งและทำลายป้าย ว่า ไม่มี แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาจังหวัดมี

การกระทำเช่นนั้น เพราะว่าไม่จำเป็นที่จะกระทำอย่างนั้น ทำการชื่อเสียงแล้ว และเห็นว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ทั้งนี้ทั้งขึ้นอยู่กับผู้กระทำหรือทีมงาน มีความกล้าหรือไม่ ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“การให้ข้อมูลเชิงลบ เวลาแข่งขันกันหรืออย่างนี้ หรือครับ มีครับ สมัยโจมตีกันก็มี แต่ ๆ ตอนที่สมัย สว. จรัล ไม่มีเลยครับ ไม่มีเลยนะ ไม่เคยเจอว่า ๆ ผู้แข่งขันนี้ ตอนที่เลือก สว. นี้ ไม่มีเลย ตอนเลือก สส. สจ. ก็เคยมีบ้าง เคยโจมตีกันบ้าง คนที่ 1,2,3,4,5 เคยมี อะไรก็ว่ากันไป จดหมายแบบไปปลิวไม่ลงชื่อแน่เลย หรือบัตรสนเท่ห์ แต่ สว. ที่เลือกผ่านมา ตอนปี 51 นี้ ผมเชื่อว่า ไม่มี เพราะผู้สมัคร เป็นคน ไม่ใช่พนักงานเมืองมืออาชีพนะ” (จรัล จึงยิ่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ไม่ต้องเลย ไม่ต้องให้ครับ เพราะการหาเสียงของ สว. ไม่เหมือนกับการหาเสียงของ สส. ครับ สส. ยังมีการโจมตีกัน สว. ไม่ต้องครับ ไม่ต้องโจมตี ไม่ต้องไปตีคู่แข่ง ชื่ออย่างเดียว ครับ ชื่ออย่างเดียว เพราะฉะนั้น ไม่ต้องไปโจมตี ไม่ต้องไปอะไร ไม่ต้องไปโทษอะไรอย่างนั้น” (วินัย มีศิริ, 5 ต.ค.: 2553)

“ทีมงานคุณกล้าทำไหม เออ..ถามหน่อย คุณกล้าทำไหม ถ้าคุณกล้าทำการหมิ่นประมาทกับสวประมาท หมิ่นประมาทสมมติว่าคุณชอบผิดถูกผิดเมียเขา อันนี้เข้าข่ายเป็นอาญาได้ แต่ถ้าเป็นหมิ่นประมาท เขาไม่ยอม เขาฟ้องศาลให้ศาลดำเนินการ ดิดตะรางละ ไม่งั้น มึงนี่ โกงเงินหลวง มึงผิดถูกผิดเมียผู้อื่น มึงมีประวัติไม่ดี มึงนะเอาลูกเข้าโรงเรียนดิดสินบน คุณกล้าทำไหม” (วีรพล ปุณณภูมิ พ.อ.(พิเศษ), 7 ต.ค. : 2553)

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุนหรือทีมงานหรือหัวหน้า พบว่า บางคนให้ความเห็นว่า การให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่งและทำลายป้าย มีเป็นบางส่วน ส่วนบางคนให้ความเห็นว่าไม่มี การให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่งและการทำลายป้ายหรือใส่ร้ายป้ายสีกัน และมันเป็นข้อห้ามผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถหาเสียงได้ และในจังหวัดสระบุรี การแข่งขันในการหาเสียงเลือกตั้งไม่มีความรุนแรง หาเสียงกันตามปกติ ไม่เหมือนกับทางอีสาน) ดังคำสัมภาษณ์ที่ยกมาเสนอ คือ

“การให้ข้อมูลเชิงแก่คู่แข่ง มันก็มีบ้าง เรื่องครอบครัวเขาไม่ดีละ ดีไม่ดี ก็ว่าไม่ดี เรื่องส่วนตัว เขาเป็นคนดีก็ได้ ไม่ดีแล้ว แก่ใจไม่ได้เป็นบางอย่าง ที่บ้านเรา การทำลายป้าย ก็มีบ้าง ที่บ้านเรานะ เอามิดไปกริด ๆ ทำแว่นตา ใส่หมวก ทำเป็นรูป ฟันสี มีอยู่ มี” (ธีรรัตน์ จึงยิ่งเรื่องรุ่ง, 7 ต.ค.: 2553)

“ส่วนใหญ่ไม่มี ส่วนใหญ่มีแต่เจ้านโยบายของตนเอง ว่าเบอร์นั้น ดีไม่ดี ส่วนใหญ่เขาไม่โจมตีกัน ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่มีการทำลายป้ายหรือโปสเตอร์ เพราะว่าผ่าน ๆ ไป ก็ไม่เห็นป้ายถูกทำลายหรือชำรุดนะ” (ศุศติ มีศิริ, 5 ต.ค.: 2553)

“มันเป็นข้อห้ามและก็ผู้สมัครไม่สามารถหาเสียงได้” (สมพร หาญกล้า, 7 ต.ค.: 2553)

“การให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง อะไรนะ ๆ อะไร พี่ไม่รู้หรอก ก็ไม่มี ๆ ใครใส่ร้าย คือสระบุรี เป็นการเลือกตั้งไม่รุนแรง เท่านั้นเอง มีการแข่งขันกัน รุนแรง ไปด่ากัน ใส่ร้ายกันนั้น ก็ไม่มี ถ้าไปทางอีสานทางไหนที่มี ที่นี้ไม่รุนแรงหาเสียงกันตามปกติ” (สุนันท์ จำรูญพานิชกุล, 16 ส.ค.: 2554)

ตอนที่ 2 คือผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองและไม่รับรอง ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2551 คือ

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการรวมคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาคะแนนที่ผู้สมัคร แต่ละคน

เบอร์	ชื่อ - สกุล	ผลคะแนน
1	นายวินัย มีศรี	7,854 (เจ็ดพันแปดร้อยห้าสิบสี่)
2	นายรัชเดช อติเรกสาร	6,692 (หกพันหกร้อยเก้าสิบสอง)
3	นายทะนงศักดิ์ สมนิยมไทย	2,344 (สองพันสามร้อยสี่สิบสี่)
4	นายจรัส จิ้งยี่งเรืองรุ่ง	99,435 (เก้าหมื่นเก้าพันสี่ร้อยสามสิบห้า)
5	นายภิรมย์ สุดสง่า	3,311 (สามพันสามร้อยสิบเอ็ด)
6	นายบุรินทร์ วิจิตรศิริ	17,475 (หนึ่งหมื่นเจ็ดพันสี่ร้อยเจ็ดสิบห้า)
7	นายสมศักดิ์ อัดทะสัมปณณะ	7,884 (เจ็ดพันแปดร้อยแปดสิบสี่)
8	นายสมพร เขาวรินทร์	6,9641 (หกหมื่นเก้าพันหกร้อยสี่สิบเอ็ด)
10	นายไมจิตต์ ยี่เขียน	4,279 (สี่พันสองร้อยเก้า)
11	นายสมพร ไชยฤกษ์	5,178 (ห้าพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบแปด)
12	นางกุสุมาลย์ จิงธีรพานิช	7,009 (เจ็ดพันเก้า)
13	นางสมพิศ แบบแผน	20,043 (สองหมื่นสี่สิบสาม)
14	นายสมาน จันทะดี	10153 (หนึ่งหมื่นหนึ่งร้อยห้าสิบสาม)
15	พ.อ.(พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ	2163 (สองพันหนึ่งร้อยหกสิบสาม)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี 2 มีนาคม พ.ศ. 2551

สรุปกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2551 ที่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาใช้ มีทั้งกลยุทธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คือ 1 ป้ายคัทเอ๊าท์ 2. ปราบศรัย 3. บัตรแนะนำตัว 4. รถแห่หาเสียง 5. แผ่นพับหรือโบว์ชิว 6.

เผยแพร่ความรู้ทางการเมือง 7. การสำรวจปัญหาความต้องการ 8. เดินเคาะประตูบ้าน ที่ไม่เป็นทางการ คือ 1. ซื้อเสียงโดยตรงและทางอ้อม 2. บริจาคเงินการกุศล 3. หัวคะแนน 4. ผู้มีอิทธิพล 5. เครือญาติพี่น้อง 6. จัด/ร่วมงานเลี้ยงการกุศล 7. ซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง 8. ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง 9. อื่น ๆ

กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ที่มีผลต่อการชนะการเลือกตั้งหรือได้คะแนนมากกว่า คือกลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ คือทั้งยุทธวิธีการซื้อเสียงโดยตรงและทางอ้อมโดยผ่านระบบหัวคะแนนและผู้มีอิทธิพล

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าใช้จ่ายแต่ละกลยุทธ์ที่ผู้สมัครมุ่งเน้นในการเสียง 2 มีนาคม 2551

เบอร์	ชื่อ - นามสกุล	โฆษณา	ป้ายและ สิ่งพิมพ์	ค่าแรง	พาหนะ, เดินทาง	คะแนน	ร้อยละ
1	นายวินัย มีศิริ	45,000	-	6,000	4,000	7,854	4
4	นาย จรัล จึ้งยิ่งเรืองรุ่ง	85,050	384,549	638,000	408,200	99,435	93
15	พ.อ. (พิเศษ) วีรพณ ปุ่นณภูมิ	33,000	-	9,000	12,000	2,165	3
	รวม	163,050	384,549	653,000	424,200	109,454	100

ที่มา : ตารางจัดทำโดยผู้วิจัย นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์ ตุลาคม, 2554

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์ในการหาเสียงหาเสียงผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้ง วันที่ 2 มีนาคม 2551 โดยเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อมุ่งศึกษาในเรื่องกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551

สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคะแนนสูงสุด 2) กลุ่มคะแนนปานกลาง 3) กลุ่มคะแนนต่ำสุด จำนวน 15 คน 2. ฝ่ายทีมงานหรือหัวหน้าคะแนนหรือผู้สนับสนุน จำนวน 22 คน 3. ฝ่ายคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี จำนวน 5 คน รวมประชากรวิจัย จำนวน 42 คน การสุ่มตัวอย่างวิจัยเป็นแบบเฉพาะเจาะจงบุคคลของประชากรแต่ละฝ่าย คือฝ่ายผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 3 คน ฝ่ายทีมงานหรือหัวหน้าคะแนนหรือผู้สนับสนุน จำนวน 3 คน ฝ่ายคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามและร่วมให้สัมภาษณ์ รวมจำนวน 7 คน

1. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการค้นคว้าเอกสารสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่เป็นทางการของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี

หมายถึงเป็นกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย โดยที่การรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย หมายถึง การรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งโดยการรณรงค์หาเสียงโดยผ่านสื่อมวลชน การรณรงค์หาเสียงด้วยตนเอง หรือรูปแบบอื่นใด เป็นต้น

พบว่ากลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ซึ่งปรากฏในประเด็นจากกรอบในการศึกษาวิจัย ได้แก่ 1. ป้ายคัทเอ๊าท์ 2. ปราศรัย 3. บัตรแนะนำตัว 4. รถแห่หาเสียง 5. แผ่นพับหรือโบว์ชัวร์ 6. เผยแพร่ความรู้ทางการเมืองและกฎหมาย 7. การสำรวจปัญหาความต้องการ 8. เดินเคาะประตูบ้าน

ทั้งนี้ โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้มาก ที่ประเด็นที่ตั้งไว้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยอธิบายรายละเอียดแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1.1.1 ป้ายคัทเอ๊าท์ กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน คือผู้สมัครที่มีความพร้อมมากหรือเงินทุนมาก จะใช้คัทเอ๊าท์จำนวนมาก และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่มีรูปผู้สมัคร มีเบอร์ มีวันที่ เดือน ปี ไปลงคะแนน เพื่อจูงใจประชาชนได้ดีและเป็นจำนวนมาก ส่วนผู้สมัครที่มีงบประมาณหาเสียงจำกัดหรือมีความพร้อมน้อยหรือกลัวจะผิดกฎหมายจะใช้แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์จำนวนน้อย

1.1.2 การปราศรัย กลยุทธ์ในด้านนี้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนจะมีโอกาสหรือสิทธิเท่าเทียมกัน คือจะมีการจัดเวทีปราศรัยหรือพบปะประชาชนได้เหมือนกัน โดยทางคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรีจะเป็นเจ้าภาพดำเนินการให้พูด หนึ่งอำเภอ หนึ่งครั้ง ๆ ละ 10-20 นาทีต่อคน โดยหมุนเวียนกันไปจนครบทุกอำเภอ

1.1.3 บัตรแนะนำตัวหรือโบว์ชัวร์หรือ แผ่นพับใบปลิว กลยุทธ์ด้านนี้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ก็จะมีโอกาสหรือสิทธิที่จะจัดกระทำได้เหมือนกันทุกคน ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับเงินทุนงบประมาณของแต่ละคน โดยจะเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและข้อความได้เหมือนกับป้ายคัทเอ๊าท์ เพียงแต่ย่อขนาดลง ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับงบประมาณของตนเอง

1.1.4 รถโฆษณาหรือรถแห่หาเสียง กลยุทธ์ในด้านนี้ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคน ก็มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่งบประมาณหรือกลยุทธ์ของแต่ละคน คือมีรถปิดอัปเดตป้ายขนาดเท่ากระดาษอัด ข้อความก็เหมือนป้ายคัทเอ๊าท์ และมีเครื่องเสียง

1.1.5 การสำรวจปัญหาหรือความต้องการของประชาชน กลยุทธ์ในด้านนี้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคน ก็มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่งบประมาณหรือกลยุทธ์ของแต่ละคน แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่พบผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาคนใดดำเนินการสำรวจปัญหาหรือความต้องการของประชาชนเลย

1.1.6 การให้ความรู้เรื่องการเมืองการปกครองและกฎหมาย กลยุทธ์ในด้านนี้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคน ก็มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่งบประมาณหรือกลยุทธ์ของแต่ละคน แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่พบผู้สมัครคนใดดำเนินการสำรวจปัญหาหรือความต้องการของประชาชนเลย

1.1.7 การเดินเคาะประตูบ้าน กลยุทธ์ในด้านนี้ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนก็มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่งบประมาณหรือกลยุทธ์ของแต่ละคน แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีบางคนเท่านั้นที่ใช้กลยุทธ์ด้วยวิธีนี้ จากการให้คำสัมภาษณ์ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เช่น นายจรัล จักรยิ่งเรืองรุ่ง นายวินัย มีศรี และ พันเอก (พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ เป็นต้น แต่กระทำได้น้อยครั้งมาก คือดำเนินการเพียงเมื่อช่วงเวลาหาเสียงเท่านั้น

สรุปว่า “กลยุทธ์ที่เป็นทางการในการหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระ ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 ในส่วนของป้ายคัทเอ๊าท์ การปราศรัย บัตรแนะนำตัว แผ่นพับใบปลิว รถแห่โฆษณา เป็นกลยุทธ์ที่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภานิยมใช้กลยุทธ์นี้มากที่สุด รองลงมา ก็จะเป็นการเดินเคาะประตูบ้าน ฯลฯ

2. ประเด็นกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่ไม่เป็นทางการของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

หมายถึงกลยุทธ์หรือวิธีการการรณรงค์หาเสียงที่ผิดกฎหมาย เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ดำเนินการฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ และการให้คำมั่นสัญญาต่อสาธารณะ การใช้อำนาจ/อิทธิพลข่มขู่ บังคับ ได้แก่

พบว่ากลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ซึ่งกลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งปรากฏในประเด็นจากกรอบในการศึกษาวิจัย ได้แก่ 1. การซื้อเสียงโดยตรงและโดยอ้อม 2. การบริจาคเงินสิ่งของ/จัดงาน/ร่วมงานเลี้ยงการกุศลสมาคมต่าง ๆ 3. ระบบหวัคคะแนน/ผู้มีอิทธิพล 4. เครือญาติ พี่ น้อง / ตระกูล 5. ชื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง 6. ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง เป็นต้น

ทั้งนี้ โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้มาก ที่ประเด็นที่ตั้งไว้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยอธิบายรายละเอียดแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

2.1 การซื้อเสียงโดยตรงและโดยอ้อม คือการซื้อเสียงโดยตรง จ่ายให้กับเจ้าตัวผู้มีสิทธิ์ส่วนใหญ่จะรีบบัตรประชาชนมาเก็บไว้ เพื่อไม่ให้ขายซ้ำกับพรรคอื่น แล้วค่อยคืนให้วันเลือกตั้ง ใกล้เคียง ๆ คุณหา การซื้อเสียงโดยอ้อม คือการซื้อหวัคคะแนนที่คุมเสียงได้ ชื่อสิ่งของอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม ระดับชุมชนสัญญาว่าถ้าได้รับเลือกตั้งจะมาพัฒนา รับปากเจ้าอาวาสจะมาทอดกฐิน ฯลฯ

2.2 การบริจาคเงินหรือ จัดและร่วมงานเลี้ยงการกุศลต่าง ๆ คือการจัดและร่วมงานการกุศล

ทั้งเป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี และตามสมัยนิยม โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งเปิดเผยและลับ การเป็นเจ้าของภาพงานศพ หรือการให้พวงหรีดในงานศพ หรือร่วมงานทำบุญ โดยการบริจาคเงินให้แก่งานศพ หรืองานตามประเพณีไทยอื่น

2.3 ผู้มีอิทธิพลและระบบหัวคะแนน ระบบหัวคะแนน หมายถึง การวางรูปแบบการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยการจัดกระบวนการผู้รับหาคะแนนเสียงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะช่วยรณรงค์ เพื่อให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนับสนุนผู้สมัครรายวิธีต่าง ๆ ตลอดจนวางแผนในขั้นตอนผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนนมักเป็นผู้ที่มีคนรู้จักอย่างกว้างขวางเป็นที่เชื่อถือของชาวบ้าน เมื่อไปแนะนำผู้สมัครคนใดให้ชาวบ้านเลือกชาวบ้าน ก็จะเชื่อและเลือกคนนั้น หัวคะแนนมีความสำคัญต่อการหาเสียงมาก ผู้มีอิทธิพล หมายถึงผู้มีอำนาจในด้านที่ไม่เป็นทางการและมีความสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยการโน้มน้าวชักจูง เช่น อำนาจบารมีที่ได้รับยอมรับจากคนในชุมชนด้วยพฤติกรรมความเชื่อ หรือบุคลิกภาพทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่น ความเป็นนักเลง ใจถึง ฟังได้ พูดจริง ทำจริง กล้าใช้ความรุนแรง มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับแนวหน้าในสังคม และมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับกลไกภายนอกสังคม เช่น ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้มีอิทธิพลจะเป็นที่พึ่งของชุมชนได้

2.4 เครือญาติพี่น้องหรือตระกูล คือลูกหลาน เหลนโหลนต่าง ๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งพี่น้องในตระกูล ทั้งในสายเลือดและต่างสายเลือด

2.5 ชื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้ทุจริต เช่น กาบัตรลงคะแนนแทนผู้มีสิทธิ มักทำกับหน่วยในชนบท เช่น บนดอยห่างไกล มีคนไม่รู้เรื่องสิทธิเลือกตั้ง ชื่อคณะกรรมการเลือกตั้ง ให้ออกไปเหลือง ใบบัตร ฝ่ายตรงกันข้าม

2.6 การสนับสนุนการเมืองทุกระดับ คือให้ความช่วยเหลือหรือให้เงินสนับสนุนในการรณรงค์หาเสียงหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ คือทั้งการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2.7 ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง คือการให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงแก่ผู้สมัครคนอื่น เพื่อทำให้เกิดความเสียหายหมดความน่าเชื่อถือ เพราะว่าปัจจุบันนี้ยังไม่มีความคิดที่จะแยกแยะว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งประชาชนไม่สามารถจะแยกแยะได้อย่างแท้จริง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคลนั้น ๆ ตลอดจนประเทศชาติในที่สุด

สรุปผลกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้ง 2 มีนาคม 2551 ทั้งกลยุทธ์ที่เป็นทางการและกลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ 1. ป้ายคัทเอ้าท์ 2. ปราศรัย 3. บัตรแนะนำตัว 4. รถแห่หาเสียง 5. แผ่นพับ / โบว์ชัวร์ 6. เผยแพร่ความรู้ทางการเมือง 7. อื่น ๆ เช่น การสำรวจปัญหาความต้องการ / เดินเคาะประตูบ้าน ที่ไม่เป็นทางการ คือ 1. ชื่อเสียงโดยตรงและทางอ้อม 2. บริจาคเงินการกุศล 3. หัวคะแนน 4. ผู้มีอิทธิพล 5. เครือญาติพี่น้อง 6. จัด/ร่วมงานเลี้ยงการกุศล 7. ชื่อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง 8. ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง 9. อื่น ๆ และผลการเลือกตั้ง คือนายจรัล จึงยิ่งเนื่องรุ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี ให้การรับรอง

ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ที่เป็นทางการมีความเป็นไปได้สูง โดยกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเห็นสอดคล้องกับกรอบในการศึกษาวิจัย คือบางคนมีความเห็นว่าป้ายคัทเอ้าท์ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง หลายคนมีความเห็นว่ากลยุทธ์การเข้าไปพูดคุย การเข้าไปสำรวจปัญหาและความต้องการกับประชาชนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการหาเสียงเลือกตั้ง และหลายคนเห็นว่า การชื่อเสียงทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เป็นกลยุทธ์ที่ให้ผลต่อการแพ้หรือชนะการเลือกตั้งได้เป็นผลสำเร็จอย่างแน่นอน

3. การอภิปรายผล การอภิปรายผลที่สำคัญ คือ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปในข้างต้น ผู้วิจัยขอแยกอภิปรายผล เป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1 กลยุทธ์ที่เป็นทางการในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี

หมายถึงกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ถูกกฎหมาย โดยที่การรณรงค์หาเสียงที่ถูกกฎหมาย หมายถึง การรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งโดยการรณรงค์หาเสียงโดยผ่านสื่อมวลชน การรณรงค์หาเสียงด้วยตนเอง หรือรูปแบบอื่นใด เป็นต้น

กลยุทธ์ที่เป็นทางการในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 ก่อนข้างมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เช่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ของธนนัน อนุมานราชชน และคณะ (อ้างในสุภชัย วงษ์บรรใจ: 2546) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ของ ฐโศธร ตู้อองคำ: 2548

สรุปว่า “กลยุทธ์ที่เป็นทางการในการหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 ในส่วนของป้ายคัทเอ้าท์ การปราศรัย บัตรแนะนำตัว

แผ่นพับหรือใบปลิวหรือรณรงค์โฆษณา เป็นกลยุทธ์ที่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภานิยมใช้กลยุทธ์นี้มากที่สุด รองลงมาที่จะเป็นการเดินเคาะประตูบ้าน ฯลฯ นับเป็นกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องต้องกันกับแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก กล่าวคือแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ของ ธิโธธร ผู้ทองคำ, 2549: 560-562) ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่เป็นทางการ หมายถึง การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่เป็นไปอย่างชัดเจน และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะกำหนดเป็นหลักฐานในการแจ้งยอดรวมการใช้จ่ายเมื่อต้องแจ้งต่อทางการตามที่กฎหมายกำหนด ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ที่สำคัญได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การปราศรัย การลงข้อความในสื่อมวลชน ค่าใช้จ่ายในด้านการอำนวยความสะดวก เช่น ค่าพาหนะ ค่าขนส่ง เบี้ยเลี้ยง อาสาสมัคร เป็นต้น แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อนุমানราชชน และคณะ (อ้างในสุกัญช วรรษ บรรใจ: 2548:25) อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยสรุป คือ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนพยายามที่จะแสดงต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่า ตนเองมีความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้ไปทำหน้าที่ผู้แทนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นของผู้มีสิทธิและหน้าที่ของแต่ละคน

3.1.1 ป้ายคัทเอ๊าท์ กลยุทธ์ในด้านนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนก็จะมี ความแตกต่างกัน คือผู้สมัครที่มีความพร้อมมากหรือเงินทุนมาก จะใช้คัทเอ๊าท์จำนวนมาก และ นำเสนอข้อมูลต่าง ๆ คือมีรูปผู้สมัคร มีเบอร์ วันที่ เดือน ปี ไปลงคะแนน เพื่อจูงใจประชาชน ได้ดีและเป็นจำนวนมาก ส่วนผู้สมัครที่มีงบประมาณหาเสียงจำกัดหรือมีความพร้อมน้อยหรือกลัว จะผิดกฎหมายจะใช้แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์จำนวนน้อย

3.1.2 การปราศรัย กลยุทธ์ในด้านนี้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา แต่ละคนจะมีโอกาส หรือสิทธิเท่าเทียมกัน คือจะมีการจัดเวทีปราศรัยหรือพบปะประชาชนได้เหมือนกัน โดยทาง คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรีจะเป็นเจ้าภาพดำเนินการให้ปราศรัย หนึ่งอำเภอ หนึ่ง ครั้ง ๆ ละ 10-20 นาทีต่อคน โดยหมุนเวียนกันไปจนครบทุกอำเภอ

3.1.3 บัตรแนะนำตัวหรือโบชัวร์หรือแผ่นพับใบปลิว กลยุทธ์ด้านนี้ผู้สมัคร สมาชิกวุฒิสภา ก็จะมีโอกาสหรือสิทธิที่จะจัดกระทำได้เหมือนกันทุกคน ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับ เงินทุนงบประมาณของแต่ละคน โดยจะเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและข้อความได้เหมือนกับ ป้ายคัทเอ๊าท์ เพียงแต่ย่อขนาดลง ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับงบประมาณของตนเอง

3.1.4 รณรงค์หรือรณรงค์หาเสียง กลยุทธ์ในด้านนี้ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละ คน ก็มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่งบประมาณหรือกลยุทธ์ของแต่ละ คน คือมีรถปิคอัพติดป้ายขนาดเท่ากระดาษอัด ข้อความก็เหมือนป้ายคัทเอ๊าท์ และมีเครื่องเสียง

3.1.5 การเดินเคาะประตูบ้าน กลยุทธ์ในด้านนี้ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนก็มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่งบประมาณหรือกลยุทธ์ของแต่ละคน แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีบางคนเท่านั้นที่ใช้กลยุทธ์ด้วยวิธีนี้ จากการให้คำสัมภาษณ์ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เช่น นายจรัล จักรยิ่งเรืองรุ่ง นายวินัย มีศรี และ พันเอก (พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ เป็นต้น แต่กระทำได้น้อยครั้งมาก คือดำเนินการเพียงเมื่อช่วงเวลาหาเสียงเท่านั้น

สรุปว่า “กลยุทธ์ที่เป็นทางการในการหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 ในส่วนของป้ายคัทเอ้าท์ การปราศรัย บัตรแนะนำตัว แผ่นพับใบปลิว รถแห่โฆษณา เป็นกลยุทธ์ที่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภานิยมใช้กลยุทธ์นี้มากที่สุด รองลงมา ก็จะเป็นการเดินเคาะประตูบ้าน ฯลฯ”

3.2 กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี

หมายถึงกลยุทธ์หรือวิธีการการรณรงค์หาเสียงที่ผิดกฎหมาย เป็นการรณรงค์หาเสียงที่ดำเนินการฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ และการให้คำมั่นสัญญาต่อสาธารณะ การใช้อำนาจ/อิทธิพลข่มขู่ บังคับ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัยโดยตรงค่อนข้างมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เช่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ของ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับห้วคะแนน ของเพิ่มพงษ์ เชาวลิต และศรีสมภพ จิตภิมรย์ศรี: 2531) พิชัย แก้วสำราญ และคณะ (อ้างในเพียงกมล มานะรัตน์ :2547) เจมส์ ซี สก็อตต์ (Jame C, Scott อ้างในอมรา พงศาพิชญ์และปรีชา คูมินทร์พันธ์,2543) บวรศักดิ์ อุวรรณโณ: 2545)

3.2.1 การซื้อเสียงโดยตรงและโดยอ้อม คือการซื้อเสียงโดยตรง จ่ายให้กับเจ้าตัวผู้มีสิทธิ์ส่วนใหญ่จะริบบัตรประชาชนมาเก็บไว้ เพื่อไม่ให้ขายซ้ำกับพรรคอื่น แล้วค่อยคืนให้วันเลือกตั้ง ใกล้เคียง ๆ คุณา การซื้อเสียงโดยอ้อม คือการซื้อห้วคะแนนที่คุมเสียงได้, ชื่อของให้ส่วนรวมระดับชุมชนสัญญาว่าถ้าได้รับเลือกตั้งจะมาพัฒนา รับปากเจ้าอาวาสจะมาทอดกฐิน ฯลฯ

3.2.2 การบริจาคเงินหรือจัดและร่วมงานเลี้ยงการกุศลต่าง ๆ คือการจัดและร่วมงานการกุศล

ทั้งเป็นไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี และตามสมัยนิยม โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งเปิดเผยและลับ การเป็นเจ้าภาพงานศพ หรือการให้พวงหรีดในงานศพ หรือร่วมงานทำบุญ โดยการบริจาคเงินให้แก่งานศพ หรืองานตามประเพณีไทยอื่น

3.2.3 ผู้มีอิทธิพลและระบบหัวคะแนน ระบบหัวคะแนน หมายถึง การวางรูปแบบการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยการจัดกระบวนการผู้รับหาคะแนนเสียงบุคคลหรือออกุ่บุคคลที่จะช่วยรณรงค์ เพื่อให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนับสนุนผู้สมัครรายวิธีต่าง ๆ ตลอดจนวางแผนในขั้นตอนผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนนมักเป็นผู้ที่มีคนรู้จักอย่างกว้างขวาง เป็นที่เชื่อถือของชาวบ้าน เมื่อไปแนะนำผู้สมัครคนใดให้ชาวบ้านเลือก ก็จะเชื่อและเลือกคนนั้น ผู้มีอิทธิพล หมายถึงผู้มีอำนาจที่ไม่เป็นทางการและมีความสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยการโน้มน้าวชักจูง เช่น อำนาจบารมีที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนด้วยพฤติกรรมความเชื่อ หรือบุคลิกภาพทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่น ความเป็นนักเลง ใจถึง ฟังได้ พูดจริง ทำจริง กล้าใช้ความรุนแรง มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับแนวหน้าในสังคม และมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับกลไกภายนอกสังคม เช่น ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้มีอิทธิพลจะเป็นที่พึ่งของชุมชน

3.2.4 เครือญาติพี่น้องหรือตระกูล คือลูกหลาน หลานโหลนต่าง ๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งพี่น้องในตระกูล ทั้งในสายเลือดและต่างสายเลือด

3.2.5 ซื่อกรรมกรประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้ทุจริต เช่น กาบัตรลงคะแนนแทนผู้มีสิทธิมักทำกับหน่วยในชนบท เช่น บนคอยห่างไกล มีคนไม่รู้เรื่องสิทธิเลือกตั้ง ซื่อคณะกรรมการเลือกตั้ง ให้ออกไปเหลือง ใบแดง ฝ่ายตรงกันข้าม

3.2.6 การสนับสนุนการเมืองทุกระดับ คือให้ความช่วยเหลือหรือให้เงินสนับสนุนในการรณรงค์หาเสียงหรือค่าใช้จ่ายแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ คือทั้งการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น

3.2.7 ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง คือการให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงแก่ผู้สมัครคนอื่น เพื่อทำให้เกิดความเสียหายหมดความน่าเชื่อถือ เพราะปัจจุบันนี้ยังไม่มีใครคิดที่จะแยกแยะว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งประชาชนไม่สามารถจะแยกแยะได้อย่างแท้จริง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคลนั้น ๆ ตลอดจนจนประเทศชาติในที่สุด

สรุปการอภิปรายผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ที่เป็นทางการมีความเป็นไปได้สูงในการได้รับคะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเห็นสอดคล้องกับกรอบในการศึกษาวิจัย คือบางคนมีความเห็นว่าป้ายคัทเอ้าท์ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง หลายคนมีความเห็นว่ากลยุทธ์การเข้าไปพูดคุย ใกล้ชิดประชาชนหรือชุมชน และการเข้าไปสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการหาเสียงเลือกตั้ง และหลายคนเห็นว่ากลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่ไม่เป็นทางการการ คือชื่อเสียงทั้งโดยตรงและโดยอ้อมโดยผ่านหัวคะแนน เป็นกลยุทธ์ที่ให้ผลต่อการแพ้หรือชนะการเลือกตั้งได้เป็นผลสำเร็จ

อย่างดี ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่เป็นกลยุทธ์ที่มีผลทำให้ประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 คือกลยุทธ์ด้านเงินทุนสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีกลยุทธ์ด้านทุนและกลยุทธ์ที่ดำเนินการของการสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้งที่มากและดี และครบทุกองค์ประกอบของกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะเป็นฝ่ายได้เปรียบมากกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น ๆ โดยทุนและกลยุทธ์ในการสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนจะมียุทธศาสตร์ประกอบของทุนสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้งที่แตกต่างกัน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้ทุนทางเศรษฐกิจเป็นกลยุทธ์หลัก ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้ทั้งทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางการเมืองควบคู่กันไป ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งบางรายที่มีทุนทางด้านเศรษฐกิจน้อยก็จะใช้จุดแข็ง ด้านอื่นของทุนสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้งที่มีอยู่ นำขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้สมัครมากที่สุด เช่น นายจรัล จิ๋นยี่งเรือรุ่ง เป็นผู้สมัครที่มีจุดเด่นด้านทุนทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย เพราะเป็นผู้สมัครที่มีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถ มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่รักเคารพและศรัทธาของประชาชน และยังได้รับการยกย่องนับถือจากองค์การภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นเวลานาน จึงทำให้ นายจรัล จิ๋นยี่งเรือรุ่ง เป็นที่รู้จักของประชาชน และได้เปรียบมากกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ จึงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตน โดยนอกจากจะพิจารณาจากกลยุทธ์ด้านคุณสมบัติส่วนตัว กลยุทธ์ด้านนโยบายหาเสียงของผู้สมัครที่ถูกต้องและตรงกับความต้องการของพี่น้องประชาชน ดังนั้น กลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ก็คือการทำให้ประชาชนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี โดยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและเลือกคนดีเป็นผู้แทน เพื่อให้ได้คนดีเป็นศรีสังคมเข้ามาทำหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลดีต่อประชาชนโดยตรงในลำดับแรก อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดปัญหาของการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมให้ลดน้อยลง และส่งผลดีต่อชุมชนและประเทศชาติในลำดับต่อมา ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ให้มีความมั่นคงเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยพบว่าผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดสระบุรีครั้งนี้ ก่อนข้างจะไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นัก เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเสียงจากกลุ่มตัวอย่างวิจัย 3 กลุ่ม คือกลุ่มคะแนนสูงสุด 99,435 คะแนน กลุ่มคะแนนปานกลาง 7,854 คะแนน, กลุ่มคะแนนต่ำสุด 2,163 คะแนน ว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีทรัพยากรทางการเงินสนับสนุนมากกว่าย่อมได้เปรียบกว่าผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ที่มีทรัพยากรทางการเงินสนับสนุนน้อยกว่า นั่นหมายถึงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งใช้กลยุทธ์ในเชิงรับ

มากกว่าในเชิงรุก เพราะว่าตามแนวคิดทฤษฎีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีว่า “เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” เพราะฉะนั้น ประชาชนจึงควรต้องสนใจในตัวผู้สมัคร ว่าสมควรจะเป็นตัวแทนของคนได้มากน้อยเพียงใด หรือไม่ เพราะว่าผลลัพธ์ที่จะเกิดจากการเมืองเป็นของสังคมโดยรวมทั้งหมด ไม่ใช่ของตนเองหรือพวกพ้องของคนที่จะได้รับ

และพบว่ากลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับกรอบในการศึกษาวิจัย คือบางคนมีความเห็นว่าป้ายคำท่เอาท์ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง หลายคนมีความเห็นว่าการเข้าไปพูดคุย การเข้าไปสำรวจปัญหาและความต้องการกับประชาชน เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกลยุทธ์เหล่านี้จัดอยู่ในกลยุทธ์ที่เป็นทางการ ดังปรากฏในตารางที่ 1.1 แต่กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ที่มีผลต่อการชนะการเลือกตั้งหรือได้คะแนนมากกว่า คือกลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ คือทั้งยุทธวิธีการซื้อเสียงโดยตรงและทางอ้อม การบริจาคเงินสิ่ง เป็นเจ้าภาพ ร่วมและจัดงานสังสรรค์ของแก่มูลนิธิสมาคม วัด มัสยิด ระบบห้วคะแนนและใช้ผู้มีอิทธิพล ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น ทำให้เห็นว่าไม่มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมีความแตกต่างกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักเลือกตั้งเลย ที่ต้องการเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาเป็นสภาที่ปลอดจากการเมืองและเป็นสภาที่สูงส่งในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นสภาสูงหรือวุฒิสภา

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง

4.1.1 ด้านผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ควรจะ

- 1) มีความสนใจทางการเมืองและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยการไปใช้สิทธิออกเสียงทุกครั้งด้วยเหตุผล
- 2) ต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเป็นอย่างดี โดยการศึกษา ติดตามข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของสมาชิกวุฒิสภาอย่างสม่ำเสมอ
- 3) อย่ายอมรับการซื้อสิทธิขายเสียง เพราะเป็นสิ่งผิดกฎหมายและไม่เป็นผลดีต่อตนเองและประเทศชาติ อย่าเชื่อนักการเมืองมากจนเกินไปในการโฆษณาหาเสียง ควรเชื่อมั่นในตนเอง โดยเฉพาะก่อนตัดสินใจว่าจะลงคะแนนเลือกใคร

4.1.2 ด้านผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

1) ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาควรมีคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น คือควรใช้กลยุทธ์ที่เป็นทางการมากกว่าที่ไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะอย่าซื้อเสียงหรือทุจริตในการเลือกตั้ง เพราะไม่มีผลดีต่อการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเลย

2) ควรจะนำกลยุทธ์การสำรวจปัญหาหรือความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อจะที่จะได้ทราบและตอบสนอง เพื่อการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

3) ควรรู้และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเป็นอย่างดี

4) ไม่ควรใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงเช่นเดียวกับกลยุทธ์ในการหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมีระบบห้วคะแนนเพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพราะสภาวุฒิสภาเป็นสภาสูงเกียรติยิ่งกว่าและมีความสำคัญต่อประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีความแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างมาก

4.1.3 ด้านคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1) ควรจะส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกฎหมายและการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการจัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

2) ควรจะจัดเวทีปราศรัยให้แก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ให้มากขึ้น และควรปล่อยให้ผู้สมัครได้พูดปราศรัยกับประชาชนได้อย่างเต็มที่ เมื่อไม่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง และควรให้ทั่วถึงทุกเขตพื้นที่การเลือกตั้ง

3) ควรจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งให้แก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพราะงานด้านนี้เป็นงานสำคัญแก่ส่วนรวมมาก

4) ไม่ควรจะมีการเรียกเก็บค่าสมัครหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ แก่ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา. แต่อย่างไร เพราะจะไม่มีผลดีต่อการพัฒนาการเมืองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในโอกาสครั้งต่อไป

4.2.1 ควรจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในวงที่กว้างขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ลุ่มลึกและได้ข้อสรุปที่มีลักษณะทั่วไปมากขึ้น

4.2.2 ควรศึกษาวิจัยในเรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของไทย โดยเฉพาะการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ว่า “มีใครได้เสียจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร”

4.2.3 เงินทุนและแหล่งที่มาหรือค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ว่ามาจากที่ไหน อย่างไร เพื่ออะไร

4.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

4.3.1 ควรจะนำกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่เป็นทางการมากกว่ากลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทุกระดับ

4.3.2 การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ควรจะใช้อย่างระมัดระวัง เพราะงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีที่จังหวัดสระบุรี เพราะกล่าวโดยบริบทแล้วอาจมีความแตกต่างกันได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน (2526) *ประชาธิปไตยกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง* กรุงเทพมหานคร
เจ้าพระยาการพิมพ์
- กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง (2538) "รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร 2 กรกฎาคม 2538" กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
- กระมล ทองธรรมชาติ สมบูรณ์ สุขสำราญ และปรีชา หงส์ไกรเลิศ (2531) "การเลือกตั้งพรรค
การเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล" กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กฤษ โพร้ห์หล้า (2546) "การศึกษากระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดยโสธร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต" สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (กลุ่มสังคมศาสตร์)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- จุมพล หนิมพานิช (2550) "การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์"
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จุมพล หนิมพานิช และคณะ (2549) *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 พิมพ์ครั้งที่ 3 สาขาวิชา
รัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ฉกาจ พรหมดีสาร (2554) "ปัจจัยความสำเร็จในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน
จังหวัดนครราชสีมาของนายแพทย์ สำเร็จ แหียงกระโทก กรณีศึกษาการเลือกตั้ง
วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ดรุณี กุลวงศ์ (2549) "การเป็นฐานคะแนนเสียงของสตรี : ศึกษากรณี ในชุมชนเขตเทศบาลนคร
อุดรธานี" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ถวิลวดี บุรีกุล (2545) "รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจ
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543" กรุงเทพมหานคร ธรรมมลการพิมพ์
- ทวี สุรฤทธิกุล (2550) "ประเทศไทยกับการเมืองระหว่างประเทศจากรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน"
ใน รุ่งพงษ์ ชัยนาม รุปนรรต พรหมอินทร์ รสลิน ศิริยะพันธุ์ และเสนีย์ คำสุข
บรรณาธิการ 25 ปี รัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 103-114
นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ธโรธร ตู้อองคำ (2541) "กระบวนการการเลือกตั้ง" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและ*

กระบวนการทางการเมืองไทย นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

นิวัติ จอมใจ (2543) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาของข้าราชการตำรวจ
จังหวัดเชียงใหม่” รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปรัชญา เวสารัชช์ (2543) "การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย" กรุงเทพมหานคร :สำนัก
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2549) "การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย" ในประมวลสาระชวุฒิวิชา
การเมืองการปกครองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปรัชญา เวสารัชช์ และคณะ (2549) ประมวลสาระชวุฒิวิชาวิทยานิพนธ์ 1 พิมพ์ครั้งที่ 3 สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่ง
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และระเบียบคณะกรรมการเลือกตั้งว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

พงษ์สนธิ คุณณะลา (2536) "สถานภาพและบทบาทของหัวคะแนนในการซื้อ-ขายเสียงในการ
เลือกตั้งทั่วไป 13 กันยายน 2535 : ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอคอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการ
ปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2533) "เงินกับการเลือกตั้ง : ทัศนภาพต่อการซื้อเสียง" ใน จะแก้ไขปัญหาการ
ซื้อเสียงเลือกตั้งได้อย่างไร วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2533 โรงแรมอิมพีเรียล
กรุงเทพมหานคร สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ร่วมกับ
สถาบันนโยบายศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย และคณะกรรมการ
กิจการสภาผู้แทนราษฎร

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2546) "การเลือกตั้ง" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการ
ทางการเมืองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เพิ่มพงษ์ ชาวลิต และศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี (2531) หาคะแนนอย่างไรให้ได้เป็น ส.ส.
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิติธรรม

เพียงกมล มานะรัตน์ (2547) "การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง : ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
นายกเทศมนตรีของเทศบาลนครเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2547" วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518) "ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน" กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์เลี้ยงเชิงจงเจริญ
- ไพฑูรย์ บุญวัฒน์ (2538) ระบบการเลือกตั้งที่ลดการซื้อเสียงและให้โอกาสคนดีสมัครรับเลือกตั้ง
เพื่อทดแทนระบบการเลือกตั้งที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย
- ฟองจันทร์ วุฒินันชัย (2548) "บทบาทของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน
จังหวัดเชียงใหม่โดยตรงในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" (2542) เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ
กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 5 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550" (2550) สำนักศาลรัฐธรรมนูญ
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ 99 กรู๊ป เทรดิง เซ็นเตอร์
- เรืองวิทย์ เกษมสุวรรณ (2549) หลักรัฐศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร บพิธการพิมพ์
- รสลิน ศิริยะพันธ์ และคณะ (2549) ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 3 พิมพ์ครั้งที่ 3 สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรทิพย์ มีมาก และ ชีวินทร์ ฉายาชวลิต (2547) "หน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" กรุงเทพมหานคร ราไทยเพรส
- วัชรวิทย์ ไชยสาร (2541) ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่ กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์นิติธรรม
- วิทยา โยธารินทร์ (2534) "บทบาทของห้วคณะแนวในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด : ศึกษา
เฉพาะกรณีเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2533" วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา เน้นสังคมศาสตร์
- วิรัตน์ แป้นพงษ์ (2549) "การวิเคราะห์ความชอบธรรมของกระบวนการเลือกตั้งและการเป็น
ผู้แทนราษฎร" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการ
ปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิชัย ตันศิริ (2548) "วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย" สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
- ศุภชัย วงษ์บรรใจ (2548) "พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดลำปางในการเลือกตั้ง
ทั่วไป พ.ศ. 2548" การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักงานสารนิเทศ (2534) กองบัญชาการทหารสูงสุด กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์กองทัพก
สมบัติ จันทรวงศ์ (2538) เลือกลงวิกฤต : ปัญหาและทางออก กรุงเทพมหานคร

โครงการจัดพิมพ์คปไฟ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตเลขาธิการ

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ และสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ใน

www.google.com

สุชาย จอกแก้ว (2551) "สงสารประเทศไทย เมื่อไรจะยุติความขัดแย้งเสียที" มติชนรายวัน สุดา
พร พัดแสง (2548) "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2548 ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้ง
ที่ 2 จ.เพชรบุรี " วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุพจน์ บุญวิเศษ (2549) "หลักรัฐศาสตร์" กรุงเทพมหานคร เอ็ม.ที.เพรส

สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2541) "รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งใน
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เสนีย์ คำสุข(2550) "สามแพร่งการเมืองไทย" วารสารรัฐศาสตร์สัมพันธ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อมรา พงศาพิชญ์และปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2543) ระบบอุปถัมภ์ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 7 บ้านโคกกรุง
ถนนแก่งคอย - บ้านนา ตำบลชำผักแพว
จังหวัดสระบุรี 18110

23 ตุลาคม พ.ศ. 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ลงนามในหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เจริญพร ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ (ผ่าน รศ. ดร. เสนีย์ คำสุข)

กระผม นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา การเมือง
การปกครอง มีความประสงค์ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเพื่อเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
พิจารณาเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาทำยนี้

ขอเจริญพร

(มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

เพื่อโปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาทำยนี้

.....
(รศ.ดร.เสนีย์ คำสุข)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ชื่อ รศ. ดร. ประพันธ์ เจียรกุล

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โทร 8535 มือถือ 02-503597

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก Ph.D วิชาเอก Secondary Education

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

มีความชำนาญด้านการสอนหรือรับผิดชอบงานระดับบัณฑิตศึกษา เป็นที่ปรึกษาหรือที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. ชื่อ รศ. ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตำบลบางพูด

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วุฒิการศึกษา ศศ.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พบม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ค.ค. (อุดมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

มีความชำนาญด้านนโยบาย วัฒนธรรมทางการเมืองการปกครอง วัฒนธรรมของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

3. ชื่อ พลอากาศโท ศักดา หาญยุทธ

สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

วุฒิการศึกษา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

กำลังศึกษาปริญญาเอก

ที่ทม.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ. ดร. ประพันธ์ เจียรกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ แขนงวิชา การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษา การเลือกตั้ง พ.ศ. 2551 (วันที่ 2 มีนาคม 2551) ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ได้แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบในเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่ เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและ กระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ สอน การวัด และประเมินผลการวิจัยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นเพื่อการ ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วย ตนเอง

สาขาวิชา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ฐปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ที่ ทม.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ. ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายมานิตย์ ศรีบัณฑิต นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ แขนงวิชา การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี
การเลือกตั้ง พ.ศ. 2551 วันที่ 2 มีนาคม 2551 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ได้แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบในเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่
เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและ
กระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
เทคโนโลยีการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือ
การวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ. ดร. รุปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ที่ ทม.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน พลอากาศโท ศักดา หาญยุทธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ แขนงวิชา การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี การเลือกตั้ง พ.ศ. 2551 วันที่ 2 มีนาคม 2551 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ได้แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบในเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่ เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและ กระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เทคโนโลยีการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือ การวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ. ดร. รุปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

แบบนำเสนอขอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ/นามสกุลของนักศึกษา มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์
- 1.2 หัวข้อวิทยานิพนธ์ กลยุทธ์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี การเลือกตั้ง 2 มีนาคม พ.ศ.2551
- 1.3 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รศ.ดร.เสนีย์ คำสุข
- 1.4 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รศ.ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

- 2.1 เสนอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน (ประกอบด้วย นักเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 คน นักเนื้อหา จำนวน - คน นักวัดและประเมินผล/นักสถิติวิจัย จำนวน 1 คน)
- 2.2 เสนอแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย (ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนระดับบัณฑิตศึกษา / จำนวน 2 คน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการเลือกตั้ง จำนวน 1 คน

แบบนำเสนอขอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ/

3. ผ่านความเห็นชอบ

3.1 เห็นชอบตามที่เสนอ ลงชื่อ.....(อาจารย์ที่ปรึกษา)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

3.2 คณะกรรมการกลุ่มผลิตเห็นชอบตามที่เสนอ ลงชื่อ.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

หมายเหตุ 1) ในกรณีไม่ผ่านความเห็นชอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่.....

ผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่.....

2) เห็นควรเสนอแทนดังนี้.....

ภาคผนวก ข
เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

(ผู้สมัคร สว.)

เรื่อง

กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

**The Strategies in The Election Campaigning of Senate Candidates
: A Case Study of Saraburi Province C.E. 2008.**

กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

2 มีนาคม พ.ศ. 2551

โดย

มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครสวรรค์

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (ผู้สมัคร สว.)

เรื่อง กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี
การเลือกตั้ง วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551

วันที่สัมภาษณ์..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์..... ผู้ให้สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง :

การศึกษาเรื่องนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาตามหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลต่าง ๆ จะเก็บเป็นความลับ และใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการเท่านั้น จึงขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็น ของท่านมากที่สุด

1. กลยุทธ์ที่เป็นทางการ ต่อไปนี้ ท่านมีความเข้าใจและใช้กลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง สว. ปี 2551 อย่างไร อะไรบ้าง ขอจงอธิบาย

1. แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์ ขนาด 1 แผ่น / มากกว่า เช่น ขนาดกว้างยาว จำนวน เท่าไร คิดตั้งที่ไหน บ้างมีข้อความเนื้อหาว่าอย่างไร ขอให้อธิบาย

.....

2. เวทีปราศรัยโดย กตด. / โดยตัวเอง เช่น ท่านไปที่ไหนบ้าง กี่ครั้ง ขออธิบาย

.....

3. บัตรแนะนำตัวเอง เช่น มีขนาดกว้างยาว จำนวนเท่าไร ท่านนำบัตรแนะนำตัวอย่างไร ที่ไหน บ้าง ขออธิบาย

.....

4. รถโฆษณา/รถแห่ เช่น มีรถแห่โฆษณาอะไร จำนวนกี่คัน ไปที่ไหนบ้าง อย่างไร ขออธิบาย

.....

5. โบชัวร์/แผ่นพับ/ใบปลิว เช่น มีจำนวนเท่าไร ไปแจกที่ไหนบ้าง อย่างไร ขออธิบาย

.....

6. สำนวญปัญหาความต้องการ เช่น ไปสำนวนที่ไหนบ้าง พบปัญหาความต้องการอะไรบ้าง

.....

7. เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ที่ไหนบ้าง อย่างไร อธิบาย

.....

8. เดินเคาะประตูบ้าน เช่น ไปที่ไหนบ้าง ไปอย่างไร ขออธิบาย

.....

9. อื่น ๆ อธิบาย.....
2. กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ ท่านมีความเข้าใจและใช้กลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง สว. ปี 2551 อย่างไร และอะไรบ้าง ของจงอธิบาย คือ
1. การจ่ายเงินซื้อเสียง เช่น ซื้อเสียงที่ไหน เท่าไร และอย่างไร อธิบาย
.....
  2. การบริจาคเงินสมาคมการกุศลต่าง ๆ เช่น บริจาคเท่าไร ที่ไหน อย่างไร อธิบาย
.....
  3. ระบบห้วคะแนน และผู้มีอิทธิพล เช่น ท่านมีระบบห้วคะแนนอย่างไร ที่ไหน เพราะอะไร
.....
  4. เครือญาติ พี่ น้อง / ตระกูล เช่น เครือญาติ พี่ น้อง ที่ไหน อย่างไร อธิบาย
.....
  5. จัด/ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศล เช่น จัด / ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศลที่ไหนบ้าง อย่างไร
.....
  6. ซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง/เวียนเทียน เช่น ซื้อและเวียนเทียนที่ไหน อย่างไร อธิบาย
.....
  7. สนับสนุนการเมืองทุกระดับ เช่น สนับสนุนการเมืองทุกระดับที่ไหนบ้าง และอย่างไร อธิบาย
.....
  8. ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง เช่น ที่ไหนบ้าง อย่างไร เพราะอะไร อธิบาย
.....
  9. อื่น ๆ เช่น ทำลายป้าย ที่ไหนบ้าง อย่างไร และทำไม อธิบาย
.....

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

ผู้วิจัยใคร่ขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์
ในครั้งนี้

ขอบคุณ

(มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์)

แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

(ผู้สนับสนุน/ทีมงาน/หัวหน้าของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สว.)

เรื่อง

กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

The Strategies in The Election Campaigning of Senate Candidates
: A Case Study of Saraburi Province C.E. 2008.

กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

2 มีนาคม พ.ศ. 2551

โดย

นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (ผู้สนับสนุน/ผู้ช่วย/ทีมงาน/)

เรื่อง กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี
การเลือกตั้ง วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551

วันที่สัมภาษณ์..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณสมบัติของผู้สนับสนุนผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย (X) ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง หรือ เติมค่าลงในช่องว่าง
ตอบตามความจริงที่เกี่ยวกับท่าน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่แบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง 1

2.อายุ 2

☐ 1. 18-19 ปี	☐ 2. 20-24 ปี
☐ 3. 25-29 ปี	☐ 4. 30-34 ปี
☐ 5. 35-39 ปี	☐ 6. 40-44 ปี
☐ 7. 45-49 ปี	☐ 8. 50-54 ปี
☐ 9. 55-60 ปี	☐ 10. 61 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ 3

☐ 1. เกษตรกร	☐ 2. รับจ้าง
☐ 3. ลูกจ้างเอกชน	☐ 4. เจ้าของธุรกิจ หรือทำกิจการส่วนตัว
☐ 5. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 6. ข้าราชการบำนาญ
☐ 7. นักเรียน/นักศึกษา	☐ 8. แม่บ้าน

4. ระดับการศึกษาสูงสุด 4

☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ

เทียบเท่า

☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ	☐ 4. ปวช.ปวส. อนุปริญญาหรือ

เทียบเท่า

☐ 5.ปริญญาตรี / เทียบเท่า	☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน 5

☐	1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐	2. 5,001 – 10,000 บาท
☐	3. 10,001-15,000 บาท	☐	4. 15,001-20,000 บาท
☐	5. 20,001 บาทขึ้นไป		

6. ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาปี 2551 ท่านได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ 6

ไปใช้สิทธิ   ไม่ไปใช้สิทธิ

7. อื่น ๆ .....

1. กลยุทธ์ที่เป็นทางการ ต่อไปนี้ ท่านมีความเข้าใจกลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของ สว. ปี 2551 อย่างไร อะไรบ้าง ขออธิบาย

1. แผ่นป้ายคัทเอ้าท์ ขนาด 1 แผ่น / มากกว่า เช่น ขนาดกว้างยาว จำนวน เท่าไร ติดตั้งที่ไหน บ้างมีข้อความเนื้อหาว่าอย่างไร ขอให้อธิบาย

.....

2. เวทีปราศรัยโดย กตต. / โดยตัวเอง เช่น ท่านไปที่ไหนบ้าง กี่ครั้ง ขออธิบาย

.....

3. บัตรแนะนำตัวเอง เช่น มีขนาดกว้างยาว จำนวนเท่าไร ท่านนำบัตรแนะนำตัวอย่าง ที่ไหน บ้าง ขออธิบาย

.....

4. รถโฆษณา/รถแห่ เช่น มีรถแห่โฆษณาอะไร จำนวนกี่คัน ไปที่ไหนบ้าง อย่างไร ขออธิบาย

.....

5. โบชัวร์ / แผ่นพับ/ใบปลิว เช่น มีจำนวนเท่าไร ไปแจกที่ไหนบ้าง อย่างไร ขออธิบาย

.....

6. สำรวจปัญหาความต้องการ เช่น ไปสำรวจที่ไหนบ้าง อย่างไร พบปัญหาความต้องการที่สำคัญ อะไรบ้าง ขออธิบาย

.....

7. เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ที่ไหนบ้าง อย่างไร อธิบาย

.....

8. เดินเคาะประตูบ้าน เช่น ไปที่ไหนบ้าง ไปอย่างไร ขออธิบาย

.....

9. อื่น ๆ อธิบาย

2. กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ ท่านใช้กลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง สว. ปี 2551 อะไรบ้าง จงอธิบาย ได้แก่

1. การจ่ายเงินซื้อเสียง เช่น ซื้อเสียงที่ไหน เท่าไร และอย่างไร อธิบาย

.....

2. การบริจาคเงินสมาคมการกุศลต่างๆ เช่น บริจาคเท่าไร ที่ไหน อย่างไร อธิบาย

.....

3. ระบบห้วคะแนน และมีอิทธิพล เช่น ท่านมีระบบห้วคะแนนอย่างไร ที่ไหน เพราะอะไร

.....

4. เครือญาติ พี่ น้อง / ตระกูล เช่น เครือญาติ พี่ น้อง ที่ไหน อย่างไร อธิบาย

.....

5. จัด/ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศล เช่น จัด / ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศลที่ไหนบ้าง อย่างไร

.....

6. ซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง/เวียนเทียน เช่น ซื้อและเวียนเทียนที่ไหน อย่างไร อธิบาย

.....

7. สนับสนุนการเมืองทุกระดับ เช่น สนับสนุนการเมืองทุกระดับที่ไหนบ้าง และอย่างไร อธิบาย

.....

8. ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง เช่น ที่ไหนบ้าง อย่างไร เพราะอะไร อธิบาย

.....

9. อื่น ๆ เช่น ทำลายป้าย ที่ไหนบ้าง อย่างไร และทำไม อธิบาย

.....

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

ผู้วิจัยใครขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ขอบคุณ

(มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์)

แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
(คณะกรรมการเลือกตั้งสระบุรี)

เรื่อง

กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา

The Strategies in The Election Campaigning of Senate Candidates
: A Case Study of Saraburi Province C.E. 2008.

กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

2 มีนาคม พ.ศ. 2551

โดย

มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี)

เรื่อง กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี
การเลือกตั้ง วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551

วันที่สัมภาษณ์..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณสมบัติของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย (X) ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง หรือ เติมค่าลงในช่องว่าง
ตอบตามความจริงที่เกี่ยวกับท่าน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่แบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง 1

2.อายุ 2

1. 18-19 ปี 2. 20-24 ปี

3. 25-29 ปี 4. 30-34 ปี

5. 35-39 ปี 6. 40-44 ปี

7. 45-49 ปี 8. 50-54 ปี

9. 55-60 ปี 10. 61 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ 3

1. เกษตรกร 2. รับจ้าง

3. ลูกจ้างเอกชน 4. เจ้าของธุรกิจ หรือทำกิจการส่วนตัว

5. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 6. ข้าราชการบำนาญ

7. นักเรียน/นักศึกษา 8. แม่บ้าน

4. ระดับการศึกษาสูงสุด 4

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ

เทียบเท่า

3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ 4. ปวช.ปวส. อนุปริญญาหรือ

เทียบเท่า

5.ปริญญาตรี / เทียบเท่า 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน 5

- 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 2. 5,001 – 10,000 บาท
- 3. 10,001-15,000 บาท
- 4. 15,001-20,000 บาท
- 5. 20,001 บาทขึ้นไป

6. ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาปี 2551 ท่านได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ 6

ไปใช้สิทธิ   ไม่ไปใช้สิทธิ

7. อื่น ๆ .....

1. กลยุทธ์ที่เป็นทางการ ต่อไปนี้ ท่านมีความเข้าใจกลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของ สว. ปี 2551 อย่างไร? อะไรบ้าง ของอภิชาต

1. แผ่นป้ายคัทเอ้าท์ขนาด 1 แผ่น / มากกว่า เช่น ขนาดกว้างยาว จำนวน เท่าไร ติดตั้งที่ไหนบ้างมีข้อความเนื้อหาอย่างไร ขอให้อภิชาต

2. เวทีปราศรัยโดย กตต. / โดยตัวเอง เช่น ท่านไปที่ไหนบ้าง กี่ครั้ง ขอให้อภิชาต

3. บัตรแนะนำตัวเอง เช่น มีขนาดกว้างยาว จำนวนเท่าไร ท่านนำบัตรแนะนำตัวอย่าง ที่ไหนบ้าง ขอให้อภิชาต

4. รถโฆษณา/รถแห่ เช่น มีรถแห่โฆษณาอะไร จำนวนกี่คัน ไปที่ไหนบ้าง อย่างไร ขอให้อภิชาต

5. โบชัวร์ / แผ่นพับ/ใบปลิว เช่น มีจำนวนเท่าไร ไปแจกที่ไหนบ้าง อย่างไร ขอให้อภิชาต

6. สำรวจปัญหาความต้องการ เช่น ไปสำรวจที่ไหนบ้าง อย่างไร พบปัญหาความต้องการที่สำคัญอะไรบ้าง ขอให้อภิชาต

7. เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ที่ไหนบ้าง อย่างไร ขอให้อภิชาต

8. เดินเคาะประตูบ้าน เช่น ไปที่ไหนบ้าง ไปอย่างไร ขอให้อภิชาต

9. อื่น ๆ ขอให้อภิชาต

2. กลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการ ท่านใช้กลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง สว. ปี 2551 อะไรบ้าง จงอธิบาย ได้แก่

1. การจ่ายเงินซื้อเสียง เช่น ซื้อเสียงที่ไหน เท่าไร และอย่างไร อธิบาย

.....

2. การบริจาคเงินสมาคมการกุศลต่างๆ เช่น บริจาคเท่าไร ที่ไหน อย่างไร อธิบาย

.....

3. ระบบห้วคะแนน และมีผู้มีอิทธิพล เช่น ท่านมีระบบห้วคะแนนอย่างไร ที่ไหน เพราะอะไร

.....

4. เครือญาติ พี่ น้อง / ตระกูล เช่น เครือญาติ พี่ น้อง ที่ไหน อย่างไร อธิบาย

.....

5. จัด/ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศล เช่น จัด / ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศลที่ไหนบ้าง อย่างไร

.....

6. ซื้อหน่วยเลือกตั้งโดยตรง/เวียนเทียน เช่น ซื้อและเวียนเทียนที่ไหน อย่างไร อธิบาย

.....

7. สนับสนุนการเมืองทุกระดับ เช่น สนับสนุนการเมืองทุกระดับที่ไหนบ้าง และอย่างไร อธิบาย

.....

8. ให้ข้อมูลเชิงลบแก่คู่แข่ง เช่น ที่ไหนบ้าง อย่างไร เพราะอะไร อธิบาย

.....

9. อื่น ๆ เช่น ทำลายป้าย ที่ไหนบ้าง อย่างไร และทำไม อธิบาย

.....

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

ผู้วิจัยใคร่ขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ขอบคุณ

(มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์)

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายวินัย มีศรี อายุ 62 ปี อยู่บ้านเลขที่ 157/137 ซอย 11 หมู่ที่ 9 ถนน พหลโยธิน ตำบล ขุนโชน อำเภอ พระพุทธบาท จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายวินัย มีศรี เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายวินัย มีศรี

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

1

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22/3

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
(เพิ่มเติม)

ด้วย นายรัชเดช อติเรกสาร อายุ 59 ปี อยู่บ้านเลขที่ 31/1 ซอย 10 ถนนพหลโยธิน ตำบล ปากเพรียว อำเภอ เมืองสระบุรี จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ศาลฎีกาได้มีคำสั่ง ที่ 609/2551 วันที่ 12 เดือน กุมภาพันธ์ 2551 แจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้รับสมัคร นายรัชเดช อติเรกสาร เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 และ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายรัชเดช อติเรกสาร

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

2

ประกาศ ณ วันที่ 12 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายทงศักดิ์ สมนิยมไชย อายุ 47 ปี อยู่บ้านเลขที่ 89/2-3 ซอย - หมู่ที่ - ถนน เศรษฐสัมพันธ์ ตำบล หนองแค อำเภอ หนองแค จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายทงศักดิ์ สมนิยมไชย เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายทงศักดิ์ สมนิยมไชย

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

3

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายจรัล จิγγยั้งเรีองรุ่ง อายุ 48 ปี อยู่บ้านเลขที่ 2/1 ซอย - หมู่ที่ 4 ถนน พหลโยธิน ตำบล หนองนาก อำเภอ หนองแก จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายจรัล จิγγยั้งเรีองรุ่ง เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายจรัล จิγγยั้งเรีองรุ่ง

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

4

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.จ.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายภิรมย์ สุดสง่า อายุ 51 ปี อยู่บ้านเลขที่ 573/25 ซอย - หมู่ที่ - ถนน พิชัยณรงค์สงคราม ตำบล ปากเพรียว อำเภอ เมืองสระบุรี จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายภิรมย์ สุดสง่า เป็นผู้มีความประพฤติดีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายภิรมย์ สุดสง่า

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

5

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายบูรินทร์ วิจิตรศิริ อายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 32/222 ซอย - หมู่ที่ 4 ถนน - ตำบล บ้านป่า อำเภอ แก่งคอย จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายบูรินทร์ วิจิตรศิริ เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายบูรินทร์ วิจิตรศิริ

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

6

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรดลสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายสมศักดิ์ อัคระสัมปยุต อายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 76 ซอย - หมู่ที่ - ถนน เศรษฐสัมพันธ์ ตำบล หนองแค อำเภอ หนองแค จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายสมศักดิ์ อัคระสัมปยุต เป็นผู้มีความสมัครใจและมีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายสมศักดิ์ อัคระสัมปยุต

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

7

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

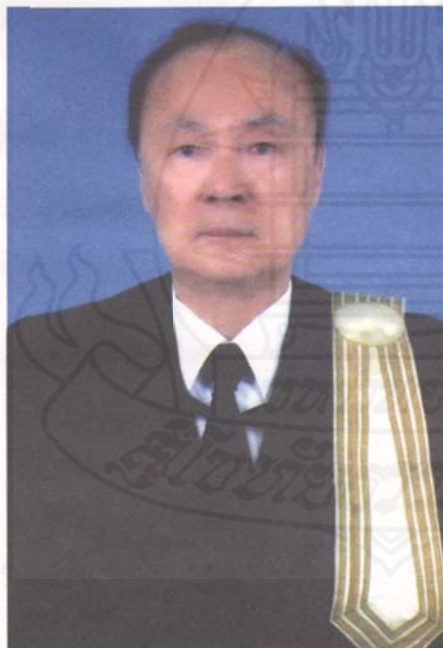
ศ.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายสมพร เชาวรินทร์ อายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 21-22 ซอย - หมู่ที่ 5 ถนน - ตำบล ขุนโขลง อําเภอ พระพุทธบาท จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายสมพร เชาวรินทร์ เป็นผู้มีความสมัครใจและไม่มีลักษณะต้องห้าม เป็นผู้มีความสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายสมพร เชาวรินทร์

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

8

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรุณสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว. ๑๗

ใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

พรรคพลังประชาชน
หมายเลข 111

ใบสมัครเลขที่ ๑ (สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)

ข้าพเจ้า

(๑) นาย/นาง/นางสาว/ยศ คุณณรงค์ เดกประเสริฐ
สัญชาติ ไทย

(๒) หมายเลขประจำตัวประชาชน
๙-๗๙๗๗-๐๐๐๔๗-๐๓-๗

(๓) เกิดวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

(๔) อายุ ๗๑ ปี

(๕) เกิดบ้านเลขที่ ๙๕ ตรอก/ซอย .....
หมู่ที่ ๒ ถนน พหลโยธิน
ตำบล/แขวง/เขต บางเขน
อำเภอ บางเขน
จังหวัด กรุงเทพมหานคร
รหัสไปรษณีย์ 1๐๐๐

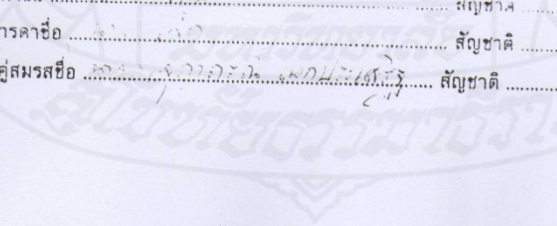
(๖) ที่อยู่ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 14/3 ตรอก/ซอย .....
หมู่ที่ ๒ ถนน พหลโยธิน ตำบล/แขวง/เขต บางเขน
อำเภอ บางเขน จังหวัด กรุงเทพมหานคร
รหัสไปรษณีย์ 1๕๐๐๐

(๗) สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่ ๑๕
โทรศัพท์ ๐๙-๓๑๒๓๔๕ โทรสาร ๐๓๐-๓๑๒๓๔๕

(๘) บิดาชื่อ คุณนายสมศรี สัญชาติ ไทย

(๙) มารดาชื่อ คุณนายสมศรี สัญชาติ ไทย

(๑๐) คู่สมรสชื่อ คุณนายสมศรี สัญชาติ ไทย

ส.จ.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายไมจิตต์ ยี่เขียน อายุ 48 ปี อยู่บ้านเลขที่ 134 ซอย - หมู่ที่ 8 ถนน - ตำบล โลกเข้ อำเภอ หนองแค จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายไมจิตต์ ยี่เขียน เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายไมจิตต์ ยี่เขียน

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

10

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายถาวร ชัยฤกษ์ อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 702/14 ซอย - หมู่ที่ - ถนน พิชัยมงคลสงคราม ตำบล ปากเพรียว อำเภอ เมืองสระบุรี จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายถาวร ชัยฤกษ์ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายถาวร ชัยฤกษ์

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

11

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นางกุสุมาลย์ จิงธีรพานิช อายุ 46 ปี อยู่บ้านเลขที่ 89/16-17 ซอย - หมู่ที่ - ถนน เศรษฐสัมพันธ์ ตำบล หนองแค อำเภอ หนองแค จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นางกุสุมาลย์ จิงธีรพานิช เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นางกุสุมาลย์ จิงธีรพานิช

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

12

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นางสาวสมพิศ แบบแผน อายุ 49 ปี อยู่บ้านเลขที่ 8 ซอย - หมู่ที่ 4 ถนน - ตำบล พระยาท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นางสาวสมพิศ แบบแผน เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นางสาวสมพิศ แบบแผน

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

13

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย นายสมาน จันทะดี อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 2991/49 ถนน ลาดพร้าว
แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ
ของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า นายสมาน จันทะดี เป็นผู้มีความสมัครใจและไม่มีความต้องห้ามเป็น
ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศ
รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) นายสมาน จันทะดี

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

14

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
จังหวัดสระบุรี

ส.ว.22

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จังหวัดสระบุรี
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ด้วย พ.อ.(พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ อายุ 77 ปี อยู่บ้านเลขที่ 245 หมู่ที่ - ถนน มิตรภาพ ตำบล ปากเพรียว อำเภอ เมืองสระบุรี จังหวัด สระบุรี ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า พ.อ.(พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 121 ประกอบ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

(ชื่อ) พ.อ.(พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

15

ประกาศ ณ วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ.2551

(ลงชื่อ)

(นายอรรถสิทธิ์ หล่อสุวรรณ)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 จังหวัดสระบุรี

Staff มาดาม

ผลคะแนนผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสระบุรี

2 มีนาคม 2551

หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	ชื่อผู้สมัคร	เมือง	แก่งคอย	หนองแค	พระพุทธบาท	วิหารแดง	หนองแดง	บ้านหมอ	คอมพุด	หนองโดน	เสาไต้	ม่วงเหล็ก	วังม่วง	เฉลิมพระเกียรติ	นขกราช	รวม
1	นายวิชัย มีศรี	1,352	672	601	2,553	158	184	524	68	227	294	376	131	394	320	7,854
2	นายรัฐเดช อติเวสสาร	1,999	921	520	373	149	240	384	71	178	309	580	171	313	484	6,692
3	นายทองศักดิ์ สมนิยมไชย	472	362	351	189	102	90	131	23	40	115	197	44	138	105	2,344
4	นายจรัส จิงอิงเรืองรุ่ง	13,464	18,546	19,690	3,342	8,369	2,438	7,714	1,482	1,790	4,853	9,336	1,826	6,280	305	99,435
5	นายวิรมย์ สุตสง่า	885	468	334	178	81	133	166	27	30	395	209	75	184	146	3,311
6	นายวิฑูรย์ วัชรศิริ	5,480	4,936	934	509	239	288	787	45	133	2,642	528	173	491	290	17,475
7	นายสมศักดิ์ ชัดละอิมปุณณะ	1,778	391	4,251	200	135	109	192	17	42	231	201	62	145	130	7,884
8	นายสมพร เขาวารินทร์	7,434	3,530	5,928	16,088	5,321	2,067	7,500	1,484	3,845	3,627	4,430	4,871	3,285	231	69,641
10	นายไมจิตร ชีเชียน	1,211	269	1,023	105	937	91	44	8	13	147	182	23	64	92	4,209
11	นายถาวร ไชยฤกษ์	2,616	266	419	74	88	53	90	17	26	128	1,018	29	180	184	5,178
12	นางสุภาภรณ์ จิริงราพาณิชย์	1,476	751	1,909	342	156	548	318	29	131	245	476	87	335	206	7,009
13	นางสมพิศ แบนแดน	3,537	3,879	1,850	1,130	496	1,107	1,240	236	478	1,822	1,524	289	2,197	258	20,043
14	นายสมาน จันทะดี	2,029	4,208	701	273	265	272	469	115	118	482	603	128	394	96	10,153
15	พ.อ.(พิเศษ) ธีรพล ปุณณภุม	1,017	232	147	95	39	43	69	9	24	117	121	29	140	81	2,163
	รวม	44,750	39,431	38,658	25,431	16,535	7,663	19,618	3,636	7,075	15,407	19,781	7,938	14,540	2,928	263,391

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี

เรื่อง ผลการรวมคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจังหวัดสระบุรี ได้ดำเนินการรวมผลคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น จึงขอประกาศผลการรวมคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้

๑. จำนวนคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับเรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร สว.

หมายเลข ประจำตัว ผู้สมัคร สว.	ชื่อ - สกุล	ผลคะแนน (กรอกทั้งตัวเลขและตัวอักษร)
1	นายวินัย มีศิริ	7,854 (เจ็ดพันแปดร้อยห้าสิบลี)
2	นายรัชเดช อติเรกสาร	6,692 (หกพันหกร้อยเก้าสิบลอง)
3	นายทะนงศักดิ์ สมนิยมไทย	2,344 (สองพันสามร้อยสี่สิบลี)
4	นายจรัล จั๋งยิ่งเรืองรุ่ง	99,435 (เก้าหมื่นเก้าพันสี่ร้อยสามสิบลห้า)
5	นายภิรมย์ สุกสง่า	3,311 (สามพันสามร้อยสิบลเอ็ด)
6	นายบุรินทร์ วิจิตรศิริ	17,475 (หนึ่งหมื่นเจ็ดพันสี่ร้อยเจ็ดสิบลห้า)
7	นายสมศักดิ์ อัดละสัมปณณะ	7,884 (เจ็ดพันแปดร้อยแปดสิบลี)
8	นายสมพร เขาวรินทร์	6,964 (หกหมื่นเก้าพันหกร้อยสี่สิบลเอ็ด)
10	นายไมจิตต์ ยี่เขียน	4,279 (สี่พันสองร้อยเก้า)
11	นายสมพร ไชยฤกษ์	5,178 (ห้าพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบลแปด)
12	นางกุสุมาลย์ จิงธิรพานิช	7,009 (เจ็ดพันเก้า)
13	นางสมพิศ แบบแผน	20,043 (สองหมื่นสี่สิบลสาม)
14	นายสมาน จันทะดี	10153 (หนึ่งหมื่นหนึ่งร้อยห้าสิบลสาม)
15	พ.อ.(พิเศษ) วีรพน ปุณณภูมิ	2163 (สองพันหนึ่งร้อยหกสิบลสาม)

๒. จำนวนบัตรเลือกตั้ง

- ๒.๑ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับจัดสรร ๔๘๕,๖๘๕ ฉบับ (สีแสดแปดหมื่นห้าพันหกร้อยแปดสิบห้าฉบับ)
- ๒.๒ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ ๓๐๒,๑๗๑ ฉบับ (สามแสนสองพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบเอ็ดฉบับ)
  - ๒.๒.๑ บัตรดี ๒๖๓,๓๕๑ ฉบับ (สองแสนหกหมื่นสามพันสามร้อยเก้าสิบเอ็ดฉบับ)
  - ๒.๒.๒ บัตรเสีย ๑๐,๗๐๒ ฉบับ (หนึ่งหมื่นเจ็ดร้อยสองฉบับ)
  - ๒.๒.๓ บัตรที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนน ๒๘,๐๗๘ ฉบับ (สองหมื่นแปดพันเจ็ดสิบแปดฉบับ)
- ๒.๓ จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ ๑๘๓,๕๑๔ ฉบับ (หนึ่งแสนแปดหมื่นสามพันห้าร้อยสิบสี่ฉบับ)

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

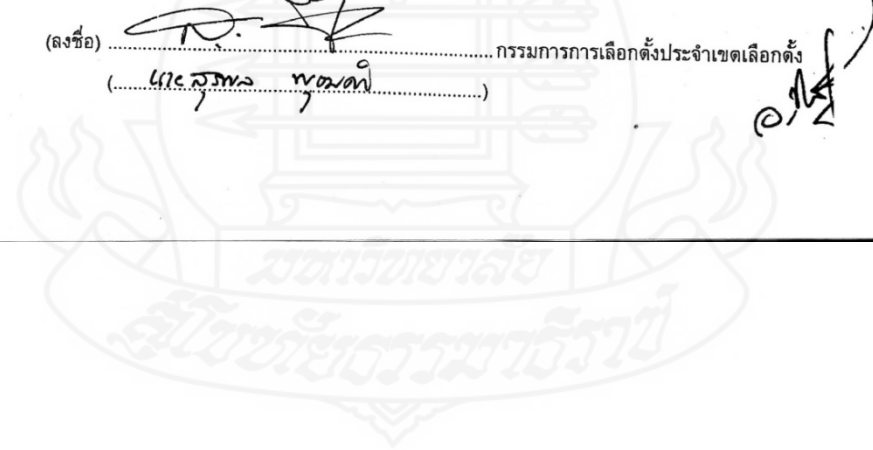
(ลงชื่อ) ..... ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 (น.ส. รุณีเทวี จิระกมลชัยกุล)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 (พล.ต.อ. อภิรักษ์)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 (น.ส. อรุณ ชัยวงศ์เรือง)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 (พล.อ. ชัยวัฒน์ วัฒนารักษ์)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
 (พล.ต.ท. พงษ์ภักดี)

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ในวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๒๒ ประกอบมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชุม ครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงประกาศรายชื่อผู้ได้รับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๐ คน ดังนี้

ลำดับ ที่	จังหวัด	ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง	หมายเหตุ
๑	กรุงเทพมหานคร	นางสาวรสนา โตสิทธิ์กุล	
๒	กระบี่	นายภิญโญ สายนุ้ย	
๓	กาญจนบุรี	นายสุรพงษ์ ดันธนศรีกุล	
๔	กาฬสินธุ์	นายสิทธิศักดิ์ ยนต์ตระกูล	
๕	กำแพงเพชร	นายกฤษ อาทิตย์แก้ว	
๖	จันทบุรี	นายมงคล ศรีคำแหง	
๗	ฉะเชิงเทรา	นายนิคม ไวยรัชพานิช	
๘	ชลบุรี	นายสุรชัย ชัยตระกูลทอง	
๙	ชัยนาท	นางจิรธนา ยิ่งทวีลาภา	
๑๐	ชุมพร	พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์	
๑๑	เชียงราย	นางจิราวรรณ จงสุทธนามณี วัฒนศิริธร	
๑๒	เชียงใหม่	นายชูชัย เลิศพงษ์อดิศร	
๑๓	ตรัง	นายวิเชียร คันถ้อง	
๑๔	ตราด	นายสุพจน์ เลียดประดม	

หน้า ๑๓๑
เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๕ ก ราชกิจจานุเบกษา ๗ มีนาคม ๒๕๕๑

ลำดับ ที่	จังหวัด	ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง	หมายเหตุ
๑๕	ตาก	นายชรินทร์ หาญสืบสาย	
๑๖	นครปฐม	นายสมชาติ พรรณพัฒน์	
๑๗	นครพนม	นายวิทยา อินาลา	
๑๘	นครราชสีมา	นายสุเมธ ศรีพงษ์	
๑๙	นครศรีธรรมราช	นายสิริวัฒน์ ไกรสินธุ์	
๒๐	นนทบุรี	นายดิเรก ถึงฝั่ง	
๒๑	นราธิวาส	นายมูหามะรอสดี บอดอ	
๒๒	น่าน	นายโสภณ ศรีมาเหล็ก	
๒๓	บุรีรัมย์	นายทวีศักดิ์ คิบบรรจง	
๒๔	ปทุมธานี	นายไพบุลย์ ชำศิริพงษ์	
๒๕	ประจวบคีรีขันธ์	นายธันว์ ออสุวรรณ	
๒๖	ปราจีนบุรี	นายสุรเดช จิรฐิติเจริญ	
๒๗	ปัตตานี	นายวรวิทย์ บารู	
๒๘	พระนครศรีอยุธยา	นางสาวเกศสินี แฉวพัฒนา	
๒๙	พะเยา	พลโท พงศ์เอก อภิรักษ์โยธิน	
๓๐	พังงา	นายมานพน้อย วานิช	
๓๑	พัทลุง	นายเจริญ ภัคดีวานิช	
๓๒	พิจิตร	นายบรรชชา พงศ์อายุกุล	
๓๓	พิษณุโลก	นางสาวพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	
๓๔	เพชรบุรี	นางสาวสมมล สุตะวิริยะวัฒน์	
๓๕	แพร่	นายขวัญชัย พนมขวัญ	
๓๖	ภูเก็ต	นางธันย์ศรี อัจฉริยะฉาย	
๓๗	มหาสารคาม	นายประวิติ ทองสมบุญ	
๓๘	มุกดาหาร	พันตำรวจโท จิตต์ มุกดาธนพงศ์	

เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๕ ก หน้า ๑๓๒
ราชกิจจานุเบกษา ๗ มีนาคม ๒๕๕๑

ลำดับ ที่	จังหวัด	ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง	หมายเหตุ
๓๙	แม่ฮ่องสอน	นายบุญส่ง โควาศารัช	
๔๐	ยโสธร	นายยุทธนา ยุพฤทธิ์	
๔๑	ยะลา	นายด่วนอับดุลเลาะ คาโอะมารียอ	
๔๒	ร้อยเอ็ด	นายจตุรงค์ ชีระกนก	
๔๓	ระนอง	นายพรพจน์ กังวาล	
๔๔	ระยอง	นายสาย กังเวकिन	
๔๕	ราชบุรี	นายเกษรา ศักดิ์สมบูรณ์	
๔๖	ลพบุรี	นายวรวิทย์ วงษ์สุวรรณ	
๔๗	ลำปาง	นายพีระ มานะทัศน์	
๔๘	ลำพูน	นายสมศักดิ์ บุญปลั่ง	
๔๙	เลย	พลตำรวจตรี ื่องอาจ สุวรรณสิงห์	
๕๐	ศรีสะเกษ	นายจิตติพนัน วิริยะโรจน์	
๕๑	สกลนคร	นายประดิษฐ์ ตันวิวัฒน์พงษ์	
๕๒	สงขลา	นายประเสริฐ ชิตพงศ์	
๕๓	สตูล	นายสุริยา ปินจอร์	
๕๔	สมุทรปราการ	นายสุโข วุฑฒิชัย	
๕๕	สมุทรสงคราม	นายสุรจิต ชิริเวทย์	
๕๖	สมุทรสาคร	นายสุวิศว์ เมฆเสรีกุล	
๕๗	สระบุรี	นายจรัส จี๋ยังเรืองรุ่ง	
๕๘	สิงห์บุรี	นายศุภวัฒน์ เทียนถาวร	
๕๙	สุโขทัย	นางสุอำภา คชไกร	
๖๐	สุพรรณบุรี	นายประสิทธิ์ โพธิ์สุธน	
๖๑	สุราษฎร์ธานี	พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์	
๖๒	สุรินทร์	นายอนันต์ อริยะชัยพาณิชย์	

ตารางที่ 4.1 แสดงรายงานการรับจ่ายเงินในกลยุทธ์หาเสียงแบ่งตามประเภทต่างๆ ของผู้สมัคร สว. จังหวัดสระบุรี

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ค่าสมัคร	ทำบุญดี	ค่าแรงงาน	ค่าเช่าสถานที่	ค่าพาหนะและการเดินทาง	ค่าวัสดุอุปกรณ์	ค่าโฆษณา	ค่าป้ายและสิ่งพิมพ์	ค่าสาธารณูปโภค	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	รวม	ตนเอง
													คงเหลือ
1	นายวินัย มีศรี	5,320	6,000	6,000	0,000	4,000	1,040	45,000	0,000	0,000	0,000	67,360	100,000 32,640
2	นายรัชตช ยดิเรกสาร	5,800	5,000	112,000	0,000	224,000	0,000	16,000	25,778	0,000	0,000	388,578	40,000 13,200
3	นายทะนงศักดิ์ สมนิยม ไทย	5,350	2,000	000	000	000	1,095	000	000	000	100	8,545	17,000 8,455
4	นายธวัช ตั้งเมืองมั่ง	5,670	8,000	638,000	12,000	408,200	21,920	85,050	384,549	7,148	300	1,570,837	1,935,000 395,213
5	นายภิรมย์ สุดสง่า	5,300	1,000	6,850	000	5,790	000	000	27,820	000	300	46,460	90,000 43,540
6	นายปรีนทร์ วิจิตรศิริ	5,170	1,000	42,000	000	84,000	48,150	000	125,500	000	000	305,820	141,000 9,580
7	นายत्मศักดิ์ อัคระถัม ปุฒณะ	5,600	5,000	000	000	5,500	000	3,000	50,000	000	300	69,400	75,000 5,600

8	นายกมลพร เชาวรินทร์	5,660	10,000	172,300	15,000	372,410	9,330	14,000	377,000	264,000	37,150	1,039,250	1,507,660
9	นายวัชรินทร์ เอกประเสริฐ												466,410
10	นายไมเจดต์ ชีเจียน	5,150	4,000	50,000	000	25,000	18,000	3,000	55,530	000	300	159,370	160,000
11	นายถาวร ไชยพัฒน์	5,990	6,000	54,000	000	124,000	000	10,000	67,000	000	000	266,990	260,000
12	นางกศุมภลย์ ชิงธีรพานิช	6,050	6,000	3,600	000	77,000	000	9,450	50,000	000	300	152,400	192,400
13	นางสมพิศ มนต์มณี	5,600	2,000	2,000	000	000	000	314,490	79,200	000	000	430,290	127,000
14	นายสมาน จันทะดี	5,670	500	94,000	000	144,250	20,790	152,144	31,260	000	5,780	454,394	456,000
15	พ.อ. (พิเศษ) วิสพณ ปุณณภม	5,210	000	9,000	000	12,000	000	000	33,000	000	000	59,210	65,000
	รวม	77,540	57,500	1,187,750	27,000	6,186,150	120,275	652,134	386,637	331,148	34,450	5,518,894	4,755,660
													1,291,923

ที่มา : ตารางจัดทำโดยผู้วิจัย (มานิตย์ ศรีบัณฑิตย์, 2554)

ตารางที่ 4.2 แสดงกลยุทธ์ที่แนะนำของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ในการเลือกตั้งวันที่ 2 มีนาคม 2551

เบอร์	ชื่อ - นามสกุล	โฆษณา	ป้ายและ สิ่งพิมพ์	ค่าแรง	พาหนะ, เดินทาง	หมายเหตุ
1	นายวินัย มีศรี	45,000	000,0000	6,000	4,000	
4	นาย จรัล จิยังเรืองรุ่ง	85,050	384,549	638,000	408,200	*
15	พ.อ. (พิเศษ) วีรพน บุญณกุล	33,000	000,0000	9,000	12,000	
	รวม	163,050	384,549	653,000	424,200	

ที่มา ตารางจัดทำโดยผู้วิจัย นายมานิต ศรีบัณฑิตย์ (5 ตุลาคม 2554)

ภาพที่ 1. ประชากรวิจัยเชิงคุณภาพผู้สมัคร สว. จังหวัดสระบุรี ปี 2551

รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสระบุรี

เบอร์ 1
นายวินัย มีตรี
อายุ 62 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

เบอร์ 3
นายทองศักดิ์ สมนิยมไข
อายุ 47 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ ค้าขาย

เบอร์ 4
นายจัญญ์ จิ๋นย้งเรือธง
อายุ 48 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ นักธุรกิจ

เบอร์ 5
นายภอสมย์ สุตสังข์
อายุ 51 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ หนายความ

เบอร์ 6
นายบุญนัทธ์ วิจิตรศิริ
อายุ 60 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ รับจ้าง

เบอร์ 7
นายสมศักดิ์ อัดตะสัมปยุฒนะ
อายุ 60 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ นักธุรกิจ

เบอร์ 8
นายสมพร เชาวรินทร์
อายุ 72 ปี
การศึกษา ปริญญาโท
อาชีพ ற்பิศึกษากฎหมาย

เบอร์ 10
นายไมจิตต์ ชีเขียน
อายุ 48 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ นักธุรกิจ

เบอร์ 11
นายถาวร ชัยฤกษ์
อายุ 45 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ หนายความ

เบอร์ 12
นางกุลสุมาลย์ จิ๋นธีรพานิช
อายุ 46 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ ค้าขาย

เบอร์ 13
นางสมพิศ แบบแผน
อายุ 49 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ ผจก.สหกรณ์การเกษตรเมืองสระบุรี

เบอร์ 14
นายสมาน จันเทดี
อายุ 54 ปี
การศึกษา ปริญญาโท
อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว

เบอร์ 15
พ.อ.(พิเศษ) วิชพน ปุณณนอม
อายุ 77 ปี
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

ภาพที่ 2. กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพผู้สมัคร สว. จังหวัดสระบุรี ปี 2551

นาย วินัย มีศรี (เบอร์ ๑)

นาย จรัส จิ้งยั้งเรืองรุ่ง (เบอร์ ๔)

พ.อ. (พิเศษ) วีรพล ปุณณภูมิ (เบอร์ ๑๔)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายมานิตย์ ศรีบัณฑิตย์
วัน เดือน ปีเกิด	18 มกราคม พ.ศ. 2506
สถานที่เกิด	อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ปี พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	1 หมู่ที่ 7 ตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่ง	ทำนาและรับจ้าง

